

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Rákosmenti Robogó Óvoda
1172 Budapest, Robogó u. 3.
1172 Budapest, VI. u. 14.
OM 034640

Nevelőtestületi elfogadás dátuma: 2022. június 14

Szülői Szervezet véleményezésének dátuma: 2022. június 14

Jóváhagyta: Kiss Csabáné intézményvezető

Budapest, 2022. június 14.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető.....	4
1.1. Általános rendelkezések	5
1.2. Az óvoda adatai	5
2. Az óvoda helyzetének meghatározása	7
2.1. Óvodánk bemutatása, óvodánk sajátosságai	7
2.2. Gyermekképünk	8
2.3. Óvodaképünk, jövőképünk.....	10
3. Óvodai nevelésünk célkitűzései, alapelvei	11
3.1. Óvodai nevelésünk célja és feladata.....	12
3.2. Nevelési feladataink	14
4. Erőforrások.....	16
4.1. Személyi feltételeink	16
4.2. Tárgyi feltételeink	17
5. Az óvodai élet megszervezése	20
5.1. Óvodai élet	20
5.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése	22
6. Az óvodai nevelés alapvető keretei	27
6.1. Egészséges életmód alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása.....	27
6.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	32
6.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés.....	35
6.4. A gyermeki személyiség fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére	35
6.5. A tehetség ígéretes gyerekek és szüleik segítése, integrálása	37
7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	39
7.1. Játék.....	39
7.1.1. A játék általános elvei	39
7.1.2. Játék, mint óvodánk legfőbb tevékenységformája	43
7.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	47
7.2.1. A külső világ tevékeny megismerése	48
7.2.2 Verselés, mesélés	54
7.2.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc.....	61
7.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	65

7.2.5. Mozgás, mozgásfejlesztés	71
7.3. Munka jellegű tevékenységek	74
8. A szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködése	75
9. Pedagógiai adatkezelés.....	76
10. Gyermekvédelmi feladatok óvodánkban	84
11. Óvodánk kapcsolatai.....	87
A Robogó Óvodáért Alapítvány.....	89
Utószó	90
Általános alapelvek, módszerek, eszközök	90
Felhasznált szakirodalom	91
Mellékletek.....	93
Anamnézis	93
Beszoktatás tapasztalatai	96
Fejlődési napló	97
Az egyéni felmérő lapok feladatai	101
Iskolaérettséget mérő egyéni fejlődési lap	113
Diabéteszes gyerekek ellátása óvodában, iskolában - Eljárásrend.....	119
Eszköz és felszerelésjegyzék	121
Érvényességi rendelkezések.....	124
Legitimációs záradék	125
Jegyzőkönyvek.....	126

1. Bevezető

A Rákosmenti Robogó Óvoda Pedagógiai Programját a köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 26.§ alapján a nevelőtestület elfogadása után a módosításokat figyelembe véve, egységes szerkezetben az intézményvezető hagyta jóvá.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának, módosításának indokai:

Nevelőtestületi kezdeményezés alapján a törzsanyag aktualizálása – melynek hatályba lépése 2022. június 14.

Az elmúlt időszak változásainak figyelembevételével a veszélyhelyzetre vonatkozó változások beépítése.

Törvényi háttér:

A Pedagógiai Programunk módosítását az alábbi törvények, rendeletek, dokumentumok figyelembevételével készítettük:

- A Köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet Az óvodai nevelés országos alapprogramjáró
- A Köznevelésről szóló törvény 62.§-ának új (1a)-(1e) bekezdése szerint az I-es típusú diabétesszel élő gyermekek akut ellátása
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve (2020.szeptember 1.)
- 2020. augusztus 1-től érvényes Alapító okirat
- SZMSZ
- Házi rend

E dokumentumot az érvényes törvényi szabályozások figyelembevételével, a hagyományokra, értékeinkre építve, valamint a pedagógiai- és pszichológiai, elméleti és gyakorlati ismereteinket összesítve, hitvallásunk alapján alkottuk meg és dolgoztuk át. Megalkotásában a Rákosmenti Robogó Óvoda vezetője és nevelőtestülete vett részt. Felhasználtuk Dr. Páli Judit pedagógiai szakpszichológus és Labancz Györgyi óvodánk 2010-es pedagógiai programjába írt fejezeteit.

A programunkban megfogalmazott irányelvekkel, módszerekkel, innovációval, valamint a

tárgyi és a környezet adta lehetőségeinkkel, kapcsolatrendszerünkkel a folyamatos fejlődésnek, értékmegőrzésnek kívánunk esélyt adni.

Pedagógiai programunk tükrözi gyermekszeretetünket, tudásunkat, a gyermekek iránt érzett felelősségünket, segítőkészségünket, mely meghatározza nevelőmunkánkat.

„Mi a **gyermekszeretettel** nem elégszünk meg
hirdetjük, hogy **szeresd és ismerd meg** a gyermeket.
Ismerd meg, hogy igazabban **szerethessed**, hogy mélyebben
védelmezhessed, s jobban **nevelhessed!**”

/Nagy László/

Programunkkal a szülők és az érdeklődők számára kívánjuk bemutatni óvodai életünket, valamint pedagógusaink napi munkáját segíteni.

1.1. Általános rendelkezések

➤ **A PP. célja:**

Meghatározza óvodánk nevelési célját, feladatait, tevékenységeit, rögzíti a fejlődés várható eredményeit. Rendelkezik az óvoda egészét érintő kérdésekről.

➤ **A PP. hatálya:**

Területi hatálya:

Az óvoda székhelye: 1172 Budapest, Robogó u. 3.

Telephelye: 1172 Budapest, VI. u. 14.

Személyi hatálya:

Az óvoda valamennyi dolgozójára, valamint a gyermekekre és szüleikre, ill. az óvodaszolgáltatásait igénybe vevőkre terjed ki.

Időbeli hatálya:

A Pedagógiai Program 2021. december 15-től, az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé. (105/2021-H2.)

A módosítás szabályait figyelembe véve - határozatlan ideig érvényes.

Felülvizsgálatára 2026. augusztus 31.-ig kerül sor.

1.2. Az óvoda adatai

Az óvoda neve: Rákosmenti Robogó Óvoda

Az óvoda székhelye: 1172 Budapest, Robogó u. 3.

Telefonszáma: +36 1 257 7831

Telephely címe: 1172 Budapest, VI. u. 14.

Telefonszáma: +36 1 258 0534

Honlap: www.robogoovoda.hu

Email cím: ovoda@robogoovoda.hu

Intézményvezető: Kiss Csabáné

Az óvoda fenntartója: Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzata

Címe: 1173 Budapest, Pesti út 165.

Telefonszáma: +36 1 253 3300

Intézmény típusa: Óvoda

Alaptevékenység területei:

- Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
- Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- Gyermekeképzetés köznevelési intézményben
- Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Működési területe: Budapest Főváros XVII. kerülete

Gazdálkodásával összefüggő jogosítványok: A mindenkori éves költségvetési rendelet szabályai szerint

Felügyeleti szerve: Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzata

Az intézmény OM azonosítója: 034640

Az intézmény jogállása: Önálló jogi személy

Az intézmény képviselőjére jogosult személy: Intézményvezető

2. Az óvoda helyzetének meghatározása

2.1. Óvodánk bemutatása, óvodánk sajátosságai

Óvodánk a XVII. kerület zöldövezetében nyugodt, csendes, családi házas környezetben helyezkedik el, közel a Rákos-patakhoz. Az intézmény két épületben működik: Rákoscsaba-Újtelepen a Robogó utcában, és Rákosligeten a VI. utcában biztosítja a körzetünkben élő családok gyermekei számára az óvodai ellátást. Mindkét épület jól megközelíthető, ugyanakkor a nagyobb forgalomtól mentes mellékutcákban található. Épületeink a múlt század elején, illetve a 30-as években épültek, majd bővültek és azóta is óvodaként működnek. Ezáltal a környezetünkben élő családok többedik generációja veszi igénybe óvodánkat, hozza hozzánk gyermekeit.

A székhelyen - a Robogó utcai épületben 4 vegyes életkorú csoportban, a telephelyen - a VI. utcai épületben 3 azonos életkorú csoportban fogadjuk a gyermekeket. A 2014-ben történt összeolvadás előnyeként, a szülők már beiratkozáskor eldönthetik, hogy gyermeküknek melyik csoportszervezési formát - ezáltal melyik épületet választják.

Alapító okiratunk szerint 175 engedélyezett férőhellyel rendelkezünk. A székhelyen – Robogó utcai épületben 100 gyermeknek, míg a VI. utcai épületben 75 gyermek számára biztosít fenntartónk férőhelyet. Óvodánk 98-100%-os kihasználtsággal működik.

A beiratott gyermekek 90%-a 3 évesen, 10%-a 4-5 évesen kerül óvodánkba; kb. 80% -a családból és 20 % -a bölcsődéből érkezik az intézményünkbe.

A családok szociokulturális háttere az elmúlt években folyamatosan változott, adataink szerint kb. 88-90 % -ban saját tulajdonú házban élnek, és átlagos anyagi helyzettel rendelkeznek. Minimális HH és HHH gyermek van. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre évente 5-8 gyermek jogosult.

Az óvodánkat igénybe vevő családok többsége teljes 70%-ban, de vannak gyermeküket egyedül nevelő szülők 20%-ban, valamint 1-2 nevelőszülőnél, valamint a közeli anyaothonban elhelyezett gyermek is.

Legtöbb az egy, és két gyermeket nevelő család. Az utóbbi néhány évben tapasztaltak szerint növekszik a három, négygyermekes családok száma. Etnikai kisebbséghez tartozó gyermek évente 2-3 fő, valamint a kerületi jegyző által védelembe vett gyermek ötévente 1fő.

A szülők iskolai végzettségét tekintve általában - felsőfokú 45%-ban, középfokú, 30%-ban, alacsonyfokú 25%-ban.

Az utóbbi években csak 1-1 beszéd fogyatékos gyermek járt hozzánk.

7. életévét betöltött gyermek, évek óta nem, vagy csak egy-két fő jár óvodánkba.

A Robogó u-i épületből a legtöbb gyermek a Diadal Úti Általános Iskolába, a VI. utcai épületből a közeli Gregor József Általános Iskolába nyer felvételt.

A beiratkozást megelőző **nyílt napok** alkalmával lehetőséget teremtünk mindkét épület, udvar végig látogatására. A szülők rövid tájékoztatást kapnak pedagógiai programunkról, a kétféle

csoportszervezési formáról- Robogó épületben vegyes korosztályú, a VI. utcában homogén csoportokról - azok pedagógiai előnyeiről.

Érezhető, hogy a szülők tudatosan keresnek óvodát gyermekeiknek, kérdésekkel érkeznek, a választás szempontjait maguk állítják fel.

E bemutatkozás segíti a család óvodával való megismerkedését.

A család - óvoda kapcsolatát és a gyermekek beilleszkedését szolgálják és erősítik a szülői értekezletek is. A Házi rend tartalmának megismerésére is hangsúlyt fektetünk az első szülői értekezleten, általában június hónapban szervezve. Ekkortól várjuk spontán ismerkedésre a felvett gyermekeket, elsősorban az udvari szabad játéktevékenység keretein belül.

Óvodakezdés előtti családlátogatás alkalmával ismerkedünk a családdal, körülményeikkel, a szülők nevelési attitűdjével, a gyermek családban elfoglalt helyével.

Az első napokban lehetőséget adunk a szülős beszoktatásra. Ez a pár nap jó alkalom arra, hogy a közös értékrendet megbeszéljük, valamint a közösségi szokások-szabályok kialakításába bevezessük a szülőket is.

A koronavírus kapcsán rendkívüli szabályok bevezetésére került sor, melyek hasonló esetben újra életbe lépnek.

A személyes érintkezés helyett online kapcsolattartás, beiratkozás, beszélgetés, fogadóóra, értekezlet megtartása engedélyezett. Ismerkedő nyílt nap, ünnepségek megtartása nem lehetséges, ezek későbbi időpontra áttehetők, amennyiben szükséges.

A szülők tájékoztatása a dokumentumokról - a honlapon keresztül történik, valamint e-mailben, telefonon nyújtunk további információt.

2.2. Gyermekképünk

Óvodánk gyermekképe megegyezik az óvodai nevelés országos alapprogramjával, valamint a társadalomtudományokban kialakított gyermekképpel, ezek szerint: **„Az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi és szociális lény egyszerre.”**

„A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, hogy egyformán magas színvonalú és szeretett teljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának.”

Óvodánk fő törekvése:

1. hogy megfeleljünk a **gyermekközpontúság** követelményének. Minden gyermek más és más” egyszeri és megismételhetetlen”, önálló ember, akinek rengeteg felfedezni és megismerni valója van ebben az óvodás életszakaszban. Meg kell ismernie önmagát és a körülötte levő világot. Ebben a törekvésében preferenciát élvez a családok sokoldalú támogatása, a gyermekeket körülvevő személyi és tárgyi környezetük magas színvonala.
2. A tehetséges gyermek felfedezése és tehetségének kibontakoztatása különleges figyelmet igénylő feladat a pedagógusok részéről.
3. Mindennapos tevékenységünkben **figyelembe vesszük a társadalmunkban bekövetkezett változásokat**: a megváltozott családot, a családokban változó szerepeket, a nemek közötti egyenjogúság alakulását. Óvodánk vállalja a hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik problémáinak kezelését: gyermekek gondozását, segítségét, megfelelő szakemberekhez, illetve intézményekhez való jutását, juttatását.
4. Óvodánkba azokat a **sajátos nevelési igényű beszédfigyatékos és pszichés fejlődési zavarral küzdőgyermekeket** vesszük fel, akik rendelkeznek a Szakértői Bizottság javaslatával, miszerint a szülő egyetértésével az illetékes vizsgáló intézmény biztosítottan látja óvodánkban az érintett gyermek sérülés-specifikus fejlesztéséhez a feltételeket. Befogadó intézményünk biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, a hátrányok csökkentését, az esélyegyenlőséget. Pedagógiai attitűdünk nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.
5. Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő (migráns) családok gyermekeinek óvodai nevelésében: önállóságuk megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságuk védelmét.

Feladataink, elvárások a nevelőtestület felé

A pedagógus etika általános értékrendjének, az óvoda Etikai Kódexének, valamint a munkaköri leírásban foglaltak betartása alapján:

- a gyermekek szeretete és tisztelete, az őket megillető jogok tiszteletben tartásával gondoskodó nevelés megvalósítása
- magas színvonalú nevelő- oktatómunka az intézményben, amely során gondoskodik a gyermekek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról
- segítse elő a gyermekek szociális fejlődését, társas kapcsolatainak alakulását
- mindezek elősegítésére szükség esetén készítsen fejlesztési tervet (amely tartalmazza a fejlődés irányvonalát, a fejlődési lépcsőfokokat, a fejlesztés idő intervallumait). Tervező munkája legyen körültekintő, alapos.
- Tartsa szem előtt a differenciált nevelést, fejlesztést, hátránycsökkentést.
- Tudásának és szakmai felkészültségének maximumát adva foglalkozzon a gyermekekkel, annak tudatában, hogy minta számukra
- pozitív viselkedési normákat közvetítsen a gyermekek felé; értő figyelemmel és a pozitív megerősítés módszereit szem előtt tartva adjon folyamatos visszajelzést (szóban és metakommunikáció alkalmazásával) a gyerekeknek

- alkalmazzon különböző konfliktuskezelő módszereket
- a szülőkkel és a nevelési folyamat résztvevőivel való szoros együttműködése a nevelési eredményesség fokozása érdekében történjen
- előítélet mentes, befogadó, elfogadó, segítő, családi légkör megteremtésére törekedjen
- az önazonosság megőrzési lehetőségének biztosítását, társadalmi integrálódás elősegítését
- egyenlő hozzáférést biztosítson,
- folyamatosan alkalmazza az önképzés lehetőségeit (szakmai továbbképzéseken, előadásokon, konferenciákon való részvétel).

2.3. Óvodaképünk, jövőképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodás korú gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Óvodánk funkciói (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) teljesítésének folyamatában **segíteni kívánja a gyermekek kisiskolás korba való átlépésének pszichikus funkcióinak fejlődését, az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.**

Nevelésünkkel elősegíteni és támogatni kívánjuk a gyermekek szűkebb és tágabb környezetében való szocializálódását; harmonikus fejlődését, személyiségük, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését az egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

3. Óvodai nevelésünk célkitűzései, alapelvei

Óvodánk célja, hogy kulturált, gyerekbarát, családi környezetével, magas színvonalú pedagógiai munkával, jó közösség létrehozásával, illetve megőrzésével, kerületünk és a Rákoscaba-újtelepi, valamint a rákosligeti polgárok személyes boldogulásához járuljon hozzá.

Célunk egy olyan nevelési folyamat megszervezése és feltételeinek biztosítása, amelyben:

- mindenki a nevelési folyamatban résztvevőként **biztonságban érezheti magát**, tisztelettel övezett, empatikus, nyugodt légkör uralkodik, ahol kivetheti érzéseit, megoszthatja másokkal belső érzelmeit
- **minden gyermek az saját érdeklődése, ritmusa alapján**; szabadon választva és önként vállalva, **változatos tevékenységekben és élmények által**; ezekből eredő felfedezésein keresztül **ismerheti meg szűkebb és tágabb környezetét, önmagát**
- **a játék elsődlegességének biztosítása** preferenciát élvez
- a különböző motiváló helyzetekből minden gyermek megtalálhatja azt, amelyik őt motiválja, cselekvésre és alkotásra ösztönzi - **életkora és egyéniségének megfelelően a legoptimálisabb fejlesztésben részesülve**
- **mindenki megtalálja a helyét, átélheti az együttlét örömét** és a „mással nem pótolhatóságot” - mint a közösség részét
- **találkozhat és megismerkedhet érték közvetítő tartalmakkal**, mint pl. hagyományok, szokások stb., amelyek érzelmileg megérintve gazdagítják és alkotásra ösztönözhetik
- mindezekben **kipróbálhatja önmagát és begyakorolhatja az alapvető együttelési szokásokat, szabályokat**
- minden helyzetben **a gyermek az elsődleges, a szülő kéréseivel, kérdéseivel bizalommal fordulhat óvodánk munkatársaihoz**
- **a felnőttek is jól érzik magukat, szívesen tartózkodnak közösségünkben, élik át a Robogó óvodához tartozás érzését.**

A célok elérését segítő alapelveink:

1. a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
2. a játék elsődlegességének elve
3. az élményeken, tevékenységeken alapuló tapasztalat és ismeretszerzés biztosításának elve
4. a nevelési folyamatban résztvevők jogainak tiszteletben tartásának elve
5. a nyitottság és együttműködés elve az óvoda életét átszövi, a mindennapokban egymást erősítve segítik érvényesülésüket.

3.1. Óvodai nevelésünk célja és feladata

A családok körében végzett felméréseink (partneri elégedettségi felmérések) alapján folyamatos a társadalmi változás az óvodánk lakókörnyezetében. Ennek okait a kétkeresős, családfenntartásban, az emiatt kialakuló „felgyorsult” életvitelben látjuk gyökerezni. A szülők emiatt kevesebb időt tudnak gyermekeikkel tölteni, az együtt megélt élmények forrása csökken, növekszik az óvodában eltöltött idő.

Felméréseink szerint a szülők részéről megfogalmazódó elvárások az óvodával szemben:

- különösen fontosnak tartják a nyugodt, elmélyült játékot, a közös játékot;
- az ingergazdag, ezáltal élménygazdag környezetet a gyermekek fejlődése szempontjából,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelését.

Nevelési célunk:

Óvodánk célja a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítő, gyermekközpontú óvodai élet megteremtése.

1. A 3-7 éves korú gyermekek derűs, szeretetteljes, tevékenységekre ösztönző, élményekre épülő, ingergazdag környezet biztosítása.
2. A gyermekek egyéni érésének megfelelően alakuló önállóságuk, társas kapcsolataik, kommunikációjuk, gondolkodásuk, együttműködő képességük; szokás és szabályrendszerük – ezek által a keresztény kulturális értékrendjük alakítása.
3. Az egyéni képességek figyelembevételével a gyermeki játékszabadság tiszteletben tartásával a környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekek nevelése.

Kiemelt célunknak tartjuk az egészséges és a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében:

- a gyermekek óvodába lépéséig kialakult helyes, kulturált szokásainak megőrzését, **a gyermekek egészségének védelmét, az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásainak alakítását**, higiéniai kultúra alakítását; a tárgyi környezet kornak megfelelő színvonalú alakítását, a felnőtt környezet példamutatását, az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését, a gyermek szabad fejlődésének segítését.
- **A gyermekek individuális és szocializációs fejlődésének elősegítését**, melynek feltételeiként:
 - **nevelésünket** a játékra, énekekre, zenére, táncra, mozgásra, mesére és a külső világ tevékeny megismerésére alapozva, **komplex módon tervezve** kívánjuk megvalósítani; minden egyéb **nevelési feladatot** ezekre **a területekre** építünk
 - nevelési feladatainkat **a játékközpontúság, a szabad játék, az élménypedagógia, szocializáció elvének**; az évszakok és jeles napok rendezőelveinek segítségével **manipulációs tevékenységek által** kívánjuk megvalósítani

- hogy óvodásaink sokoldalú fejlődését, személyiségük kibontakozását elősegítsük: **az életkori, az egyéni és fejlődési sajátosságokat, valamint a szociális és a kulturális különbségeket figyelembe véve**
- Programunkban megfogalmazott célok, feladatok meghatározásakor figyelembe vettük óvodánk környezetét, környezetének szociokulturális hátterét, melyre alapvetően a nagyvárosok zöldövezeteire jellemző kiegyensúlyozottabb, az átlagosnál kevesebb hátrányos helyzetű család jellemző.

Kiemelt szerepet kap

- a játékközpontúság,
- az élménypedagógia,
- a manipulációs tevékenységek,
- az évszakok, jeles napok, hagyományok
- a szocializációs nevelésre hangsúlyt helyezve kívánunk feladatainknak megfelelni.

Nevelési programunk középpontjába a **játékot** állítottuk. Óvodánk e tevékenységet tekinti nevelésünk alapjának. **Valljuk, hogy a játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.**

A megismerési, tanulási folyamatot természetes közegben, életszerű körülmények között törekszünk megvalósítani, **élményszerűen** megélve. Természetes környezetünket (kertünk, patakpart adta lehetőségeket) élményszerűen tudjuk kihasználni a környező valóság megtapasztalása, elsajátítása, valamint az egészséges életmódra törekvés érdekében. Óvodásaink az ének - zenei nevelésünk állandó résztvevőiként - havonkénti előadást tartó Kolompós együttessel (élő zene, néptánc, népi hagyományok) élményszerűen ismerkedhetnek. A népzene, néptánc elemeit, motívumait a napi tevékenységeinkbe beépítjük.

A mindennapi nevelőmunkánk során **játékba integrált korszerű, cselekvő-felfedező, alkotó képességet, kreativitást elősegítő tevékenységeket kezdeményezünk komplex módszerrel**, melyek tartalmát az évszakok és az ünnepek határozzák meg.

Az **évszakok, jeles napok**: számos tevékenységünket, a foglalkozások anyagát, az ünnepekre való felkészülés határozza meg (pl.: karácsonyi készülődés december elejétől).

Pedagógiai elveink, napirendünk, a csoportszobáink berendezései, eszközeink sokfélesége lehetővé teszik, hogy a gyermekeket sokrétű, változatos **manipulációs tevékenységek** keretében fejlesszük. A fejlesztés, az ismeretek átadása, ill. elsajátítása a manuális foglalkoztatás - komplex módon történik. Egyfelől koncentráltan a „foglalkozások” időtartama alatt, másfelől az óvodában töltött idő egészében. A foglalkozások úgynevezett kötött vagy kötetlen (kezdeményezés) formában délelőtt folynak. A mese, a mesélés kiemelt szerepet kap, mivel fontosnak tartjuk a mesék világtükröző, intellektuális és emocionális értékközvetítő hatását óvodás korban.

A **szocializációs nevelés** alapfeltételeként a színhelyen található vegyes csoportokban három korosztály él együtt, a telephelyi óvodában korosztályonként egy-egy, azaz három csoport.

A csoportok kialakításában olyan szempontokat tudunk érvényesíteni, melyek az óvodás korú gyermekek számára a legfontosabbak: egy csoportba kerülhetnek a testvérek, rokonok, barátok, ismerősök. A hároméves korig kialakult érzelmi kapcsolataikat ezáltal is támogatjuk, és segítjük az újabbak kialakulását, megteremtését. A gyermekek a mindennapi életüket egy nagy család részeseiként élhetik meg. A kicsik beszoktatása, a szokások elsajátítása gördülékenyebben és sikeresebben zajlik. A vegyes korosztályú csoportokban a nagyobb gyermekek empatikusabbá válnak, megtanulják, hogy a segítségnyújtás örömet is jelenthet. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából **modellértékűnek tartjuk az óvodapedagógus személyiségét, viselkedését. Nézetünk szerint a pedagógus személyisége nevel.**

Felfogásunk szerint az óvoda nem iskola. Éppen ezért fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek korának, képességeinek, fejlettségének megfelelő egyéni foglalkoztatásra, sok-sok játékra.

3.2. Nevelési feladataink

Alapfeladatunk

- az óvodába kerülő gyermekek biztonságérzetének megalapozása a sikeres nevelőmunkához szükséges hely, idő, eszköz, légkör biztosítása
- az egyéni szükségletek kielégítése (testi, lelki)
- az egyéni (testi, pszichés, mentális) fejlettségből kiinduló, saját érési ütemű, belső motiváltságra alapozó, érdeklődést ösztönző, képességeket fejlesztő óvodai nevelés biztosítása - amely alapján várhatóan képes lesz a következő életszakasz (iskola) megváltozott kihívásainak elfogadására, a megváltozott helyzetet és elvárásokat megérteni, elfogadni, abban környezetével aktívan együttműködni
- az egészséges és a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének biztosítása (tolerancia, alkalmazkodó képesség, önállóságra törekvés, együttműködés biztosítása)
- a sajátos nevelési igényű gyermekek számára a szükséges segítség biztosítása (tárgyi, személyi feltételek). A kompenzáció, a tudatos fejlesztés biztosítása
- az ép és a sérült gyermekek közötti kölcsönös elfogadás és tolerancia kialakítása
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek önzonosságának megőrzésének segítése, erősítése, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása
- a migráns (eltérő szociokulturális környezetből származó) gyermekek önzonosságának megőrzésének segítése, szocializációja, társadalmi integrálása
- a viselkedési normák (előítélet mentes, pozitív viselkedési minta), által a keresztény kulturális értékrend megtanítása, tükrözése.

Általános feladataink

- az egészséges életmód alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása
- az érzelmi, az erkölcsi kompetenciák megalapozása, az értékorientált közösségi nevelés biztosítása
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, - a gyermekek közötti pozitív attitűdű érzelmi

kapcsolat megvalósítása

- az óvodánk egyszerre segítse a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését; annak elfogadását is, hogy az emberek különböznek egymástól
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen fontos az óvodánk együttműködése a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberrel
- az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása (gondolkodás - alkotó képesség; képzelet - kreativitás fejlődésének elősegítése ösztönző környezet biztosításával).

4. Erőforrások

4.1. Személyi feltételeink

- Óvodánkban a nevelőmunkát csoportonként két fő **óvodapedagógus, mint kulcsszereplő** végzi, pedagógia szabadságuk birtokában, a gyerekek számára példát mutatva. 14 óvodapedagógus csoportban tevékenykedik, 1 pedagógus munkáját vezetőként teljesíti - feladata a pedagógiai munka irányítása, szervezése, a munkaügyi teendők lebonyolítása, a gazdálkodási feladatok ellátása, tanügyi feladatok végrehajtása.
- Óvodapedagógusaink tevékenységeit és intézményünk működését segítő nem pedagógus alkalmazottak (összesen 15 fő) összehangolt munkája erősíti nevelésünk eredményességét. 12 fő 8 órás műszakban és 3 kolléga 4 órás műszakban dolgozik.
 - Az óvodapedagógusok munkáját további 2 fő **pedagógiai asszisztens** segíti napi váltásban a csoportok között, illetve igény szerint (pl.: csoportos kirándulás, egyéb óvodai program esetén).
 - **Dajka** munkakörben 7 fő dolgozik. Feladatuk az óvodapedagógusok munkájának segítése, elsősorban a gyerekek gondozásában, szükségleteinek kielégítésében.
 - A reggeli és esti takarítási feladatokat 3 fő **takarító dajka** látja el a csoportszobákban és más helyiségekben.
 - 1 fő **óvodatitkár** munkaügyi, gazdálkodási és szervezési feladatokat lát el.
 - 2 **gondnokunk** rendszeres karbantartási, hibaelhárító és kertgondozási munkákat végez, segítik a pedagógusok és a dajkák munkáját.

Testületünk pedagógiai munkáját mindkét épületben egy-egy pedagógus munkaközösség segíti.

Óvodánkban többségében nagy szakmai gyakorlattal, pedagógiai tapasztalattal rendelkező óvodapedagógusok és dajkák, nevelést segítőik dolgoznak. Jellemző rájuk a gyermekközpontúság, hivatástudat, többségükre a szakmai megújulásra való törekvés, önképzés.

Intézményünkben a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. E nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, mert személyisége meghatározó a gyermek számára.

Azóvodapedagógus segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára.

Pedagógusaink szakmai felkészültségére jellemző az állandó megújulásra való készség, a folyamatos önképzés.

Minden óvodanő felsőfokú végzettséggel rendelkezik, ebből szakvizsgával: közoktatás-vezetői 1, fejlesztőpedagógusi 3, környezeti nevelői 1, valamint néptáncoktató 1, 1 fő közoktatás-vezető képzésre jár.

A kollégák igénylik, hogy folyamatosan képezzék magukat, ezért az utóbbi években sok

tanfolyamon is részt vettek. Évről évre belső képzéseket is tartunk külső szakember előadásával. Az utóbbi évek tanfolyamai: néptánc – Így tedd rá! módszer, mentálhigiénés szemléletmód, beszédfigyatekosság, tehetségműhelyek -Kíváncsi láda, gyermekvédelem, digitális napok, magatartási zavarok, egészséges életmódra nevelés, szülőkkel való kapcsolattartás, viselkedés és érzelmi zavarok.

A két épületben való jelenlét ellenére egységes szakmai kép kialakítását tartjuk szem előtt.

Nevelést segítőink teljes mértékben szakképzettek, mindannyian tevékeny partnerek a nevelőmunkában. Pedagógiai asszisztenseink közül 1 fő középfokú óvónői végzettségű, 1 fő gyógypedagógiai asszisztensi képzettségű. Minden dajkánk dajka képzést, valamint HACCP tanfolyamot végzett.

Elmaradhatatlan résztvevői a csoportok napi életének, a különböző programoknak (ünnepi készülődés, kirándulás stb.). Fontosnak tartjuk, hogy az egy csoportban dolgozók szakmailag és emberileg is kiegészítsék egymást, jó partneri viszonyt tartsanak fenn, munkájuk összehangolt legyen a gyermekek fejlesztésének elősegítése érdekében.

Óvodatitkárunk felsőfokú szakirányú képesítésű, gondnokaink munkakörükhöz szükséges végzettséggel rendelkeznek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember – logopédus és gyógypedagógus közreműködését is igényli.

Minden alkalmazottunkról elmondható, hogy a gyermekekért végzett közös munkában aktív, munkakörüknek megfelelő, segítőkész szerepet vállalnak, és mindnyájan hozzájárulnak óvodai nevelésünk eredményességéhez.

4.2. Tárgyi feltételeink

A **Robogó utcai épület** két tágasabb és két kisebb, világos és barátságos csoportszobát foglal magába. A csoportszobák az épület bejáratától két irányban helyezkednek el. Két csoportszobához tartozik egy, közös használatra kialakított gyermeköltöző és mosdóhelyiség. A csoportszobák berendezései egyedi tervezésűek és kivitelezésűek. Dobogókkal és polcrendszerrel alakítottuk a játéktereket barátságossá, maximálisan kihasználhatóvá. Ennek köszönhetően valamennyi csoportszoba hangulata egyedi.

Gyermekcsoportjaink: Teknős, Csibe, Mókus, Delfin csoport - vegyes életkorú csoportok, amelyben 3 -7 éves gyermekek élnek együtt.

Játéktárunk sokoldalú, minden csoportban szinte azonos a játékkészlet. Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a gyermekek környezetében csak jó minőségű, komplex fejlesztő játékok; valamint olyan eszközök legyenek: melyek gyermekméretűek, könnyen kezelhetőek, biztonságosak és esztétikusak.

A mindennapokban a szülők fogadására lehetőséget teremtünk az óvónői szoba és az iroda használatával, mely egyben a munkatársaknak is megfelelő munkakörnyezetet biztosít.

Kertünket a gyermeki igényekhez, játékszerveződésük sajátosságaihoz igazított térformáló elemek beillesztésével, különböző talaj felületekkel (térköves, gumitéglás, műfüves) alakítottuk ki. Az intenzívebb mozgásforma érvényesüléséhez, a biztonságot szem előtt tartva öntött gumiburkolattal esztétikus, árnyas környezetet biztosítunk. A nyári melegben az árnyékot adó fáink mellett párapuk is biztosítják a hűsölést.

A különböző korosztályú gyermekek méretének megfelelő, szabványos eszközöket használhatnak a szabadban való tartózkodásuk idején.

Fűszerkerttel és magas-ágyásokkal gazdagítottuk a kinti játszóhelyeket, amelyek egyben a környező valóság megismerésében, alakításában kapnak hangsúlyt a gyermekek mindennapi életében.

A VI. utcai épületben a csoportszobák a bejáratától két irányban helyezkednek el, a legnagyobb alapterületű nagycsoport szemben a főbejáratral, a két kisebb pedig az épület jobb oldali traktusában. Újonnan beépített dobogókkal alakítottuk a játéktereket barátságossá, maximálisan kihasználhatóvá.

A három csoportszobához két kicsi, közös használatra kialakított mosdóhelyiség tartozik, a gyermeköltözők pedig az „L” alakú folyosón kaptak helyet.

Játéktárunk sokoldalú, minden korosztály számára jó minőségű, komplex fejlesztő játékokat és olyan eszközöket igyekszünk biztosítani, melyek gyermekméretűek, könnyen kezelhetőek, biztonságosak, és esztétikusak.

Gyermekcsoportjainkban: Méhecske - kiscsoport (3-4 évesek), Pillangó- középső csoport (4-5 évesek), Katica - nagycsoport (5-6-7 évesek) gyermekek élnek együtt a mindennapokban.

A mindennapokban a szülőkkel történő megbeszélésekre (fogadó óra) lehetőséget teremtünk az óvónői szoba és az iroda használatával, mely egyben a munkatársaknak is megfelelő munkakörnyezetet biztosít.

Udvarunkon mindhárom korcsoportnak külön játszórész biztosított mozgásfejlesztő fa, és fémjátékokkal felszerelve, a gyermekek mozgásigényéhez alakítva. A kiscsoportos udvarrészen öntött gumiburkolat teszi biztonságossá és esztétikussá a környezetet.

A középsős és nagycsoportos korú gyermekek által használt belső udvarrészt 2019 nyarán teljesen megújult. Komplex mozgásfejlesztő eszközzel gyarapodott. Itt is színes, vidám gumiburkolat, valamint műfü teszti biztonságossá a gyermekek szabadban töltött játékát. A két „ősfá” árnyas környezetet biztosít a nyári napokban is. A melegben párapukval fokozzuk a gyerekek hűsölését.

Magas-ágyások, gyümölcsfák gazdagítják a kinti játszóhelyeket, biztosítják óvodásaink tevékenykedtetését, lehetőséget teremtve a környező valóság megismerésére, alakítására a gyermekek mindennapi életében.

Mindkét épületünk udvarán megtalálhatók: homokozók és hozzá tartozó játékeszközök, mozgásfejlesztő játékok (labdák, ugrókötelek, hullahopp karikák, célba dobók stb.), hinták (mérleg-fészekhinta csak a Robogó utcában) focikapuk, babaházak, rugósjátékok, gyermekkerékpárok, rollerek, valamint kerékpártárolók.

A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztésének biztosítása épületeink helyiség hiánya miatt (tornaszoba, fejlesztő szoba hiánya) további szervezést igényel. A fenntartó segítségével, általa fenntartott közeli óvodák tornatermében és fejlesztő helyiségeiben valósul meg.

Célunk, hogy a gyerekek számára biztosítsuk a fejlődésükhöz szükséges egészséges, esztétikus, praktikus környezetet. Gondoskodunk az eszközök megfelelő, optimális mennyiségéről, minőségéről, sokféleségéről. Fejlesztani, gyarapítani szeretnénk az egészséges és a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségletei szerint az őket körülvevő személyi és tárgyi környezet színvonalát:

- tárgyi feltételeinket, hiányzó, amortizálódó eszközeinket;
- tudásunkat - a különleges bánásmódú gyermekek ellátásával kapcsolatban - az óvodapedagógusok, a pedagógiai asszisztensek és a dajkák külső és belső továbbképzésével biztosítva.

Intézményünk kezdeményezésére fenntartónk 2015 tavaszán elkészíttette óvodánk székhelyi épületének tornaszobával történő bővítésének tervét, amely a hiányzó kiegészítő helyiségeinket is tartalmazza. A megvalósítás anyagi lehetőségek híján még várat magára.

Az intézmény épületeinek, kertjeinek folyamatos, terv- és szakszerű fejlesztését elengedhetetlennek tartjuk. Eszköztárunk bővítése, megújítása folyamatos feladatunk a lehetőségek maximális kihasználásával.

Óvodánk mindkét épületében és feltételeiben egyedi - adottságainál fogva „családias” jellegű. Ezt az adottságot a munkatársak mindennapos igyekezete formálta, töltötte meg tartalommal, ezért a minket választó szülők véleményével ezt a jelzöt helytállónak és megtisztelőnek tartjuk, ezért kicsinységünket az erősségünknek valljuk.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1. Óvodai élet

Nyitva tartás: A fenntartó által meghatározott időben hétfőtől péntekig 6.00 - 18.00-ig, 6.00 - 7.00-ig, ill. 17.00 - 18.00-ig összevont csoportok működnek.

Csoportok szervezése:

- A székhelyen csak vegyes életkorú csoportok vannak, azok száma négy. A vegyes csoportokban három korosztály él együtt.
- A telephelyen három azonos korú csoport van: kis; - középső és nagycsoport. A homogén életkorú csoportokban azonos korú gyermekek élnek együtt a mindennapokban.
- Az óvodapedagógusok heti váltásban dolgoznak.

Az óvodai nevelés tervezése:

A gyermekek megismerését és fejlesztését az óvodapedagógusok által készített és vezetett csoportnaplók, nevelési tervek, mulasztási naplók, iskolaérettségi vizsgálatok és személyiséglapok szolgálják. Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, fejlesztési terveket, valamint a gyermek fejlődési, mérési eredményeit is tartalmazza.

Napirend, hetirend: A napi- és hetirendet a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki a gyermekek biológiai életritmusának figyelembevételével, valamint tekintettel a helyi szokásokra, igényekre, harmonikus arányok kialakítására, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Nevelésünk a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Napirendünk alkalmazkodik az eltérő családi adottságokhoz, körülményekhez:

06 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	Érkezés, gyermekek fogadása, folyamatos reggeli 8-9 óra között. Játék, szabadon választott tevékenységek, készség-képesség fejlesztések, párhuzamosan végezhető egyéni differenciált fejlesztés. Mindennapos frissítő torna, tevékenységek a szabadban, tapasztalatszerzés, séta.
12 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	Testápolási teendők, előkészületek az étkezéshez. Ebéd, testápolás. Pihenés
15 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	Testápolási teendők, előkészületek az étkezéshez, uzsonna. Játék, szabadon választott tevékenységek, egyéni képességfejlesztések, hazabocsájtás.

Napirendünkhöz rugalmasan lehet csatlakozni. A figyelembe vehető és betartásra ajánlott szempont, hogy a megkezdett tevékenységet ne zavarjuk meg (így pl. az úgynevezett "nagytestnevelést", amely egy-egy csoportban a hét egy adott napján 8.00-kor kezdődik és 30-40'-ig tart).

- Az óvoda 6.00-tól 18.00-ig tart nyitva.
 - 8.00 - 9.00: a folyamatos reggeli időpontja
 - 12.45-13.00: az ebéd vége
 - 15.00: a pihenés vége
 - 15.30-15.45: az uzsonna vége

Ezek napirendünk azon időpontjai, melyek a gyermekek óvodába érkezéséhez, elviteléhez adnak támpontot.

Hetirend

- A hetirendet a csoportnaplóban rögzítik a pedagógusok. A mozgás tevékenység napjának beosztása meghatározó- a mozgásfejlesztő eszközök használata egy adott csoportban történik
- „Foglalkozásainkat” délelőtt tartjuk, egy-egy nap egy témakörre koncentrálnak, illetve foglalkoztató jelleggel egy egész héten keresztül, folyamatosan. Így minden nap van mozgás, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, mesélés, illetve manuális foglalkoztatásfokozatosan 5-35 perces időtartamban, az éves és heti ütemterv alapján az aktualitások figyelembevételével, a spontán kialakult helyzetek kihasználásával
- egyéni, differenciált fejlesztést vezetnek az óvodapedagógusok, az életkori sajátosság figyelembevételével
- kiscsoportban szeptember, október a beszoktatás időszaka, a kezdeményezéseket október közepétől-május hónapokra tervezzük. Középső csoportban szeptember visszaszoktatás időszaka, ezért októbertől tervezünk. Nagycsoportosoknak szeptember közepéig tart a visszaszoktatás időszaka
- a vegyes csoportokban a gyermekek életkorának, a csoport sajátosságainak figyelembevételével indulnak a kezdeményezések
- a tevékenységek szervezésében, lebonyolításában a pedagógus irányításával aktuálisan közvetlenül részt vesz a csoport dajkája, a pedagógiai asszisztens, valamint lehetőség és szükség szerint az SNI gyermekek esetében a gyógypedagógus vagy külső szakember.
- Pedagógiai munkánkat rendszeres megbeszélésekkel, konzultációkkal, pedagógiai és pszichológiai tréningekkel, továbbképzésekkel segítjük. Ezt a tevékenységet feljegyzések, dokumentumok, háttéranyagok készítésével egészítjük ki.

5.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése

A sajátos nevelési igényű beszéd fogyatékos és a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének célja

A sajátos nevelési igény a gyermek életkori sajátosságainak, a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, valamint a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét fejezi ki.

A sajátos nevelési igény megállapítása a szakértői bizottságok feladata. A szakértői vizsgálat szakvéleménnyel zárul, amely megállapítja a fogyatékoság tényét és javaslatot tesz a különleges gondozás keretében történő ellátásra, szakszolgáltatásokra. A szakértői bizottság a sajátos nevelési igény megállapítását követően a közoktatási intézményt fenntartó önkormányzat jegyzőjének, főjegyzőjének tájékoztatása alapján javaslatot tesz az ellátást biztosító intézményre.

Óvodánkban a **beszéd fogyatékos és a fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját valósítjuk meg**, amely keretében a mentálisan ép, beszéd fogyatékos gyermekeket és a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarával küzdő gyermekeket az óvodai élet teljes időtartama alatt együtt neveljük ép társaikkal. Ennek megfelelően az integráció alapja a gyermeki jogok és az esélyegyenlőség biztosítása.

Céljaink

- Az egyéni-és életkori sajátosságokat figyelembe vevő, sajátos nevelési igényű gyermekeink igényeihez is rugalmasan alkalmazkodó szokás-és szabályrendszerünk kialakítása;
- Érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt, családi légkörben, élményekben gazdag környezeti feltételek megteremtésével a közösség kialakítása, formálása, a szocializáció támogatása;
- Komplex fejlesztő eljárásokkal, foglalkozásokkal a harmonikus személyiség kibontakoztatásának megvalósítása, fejlődésének elősegítése a gyermek saját adottságaihoz mértén, és módon;
- A kreatív gondolkodást, az alkotó képzelőerőt és a fantáziát megmozgató tevékenykedtetés kibontakoztatása a művészetek pedagógiai eszközeinek alkalmazásával;
- A SNI gyermekek integrált, személyközpontú, differenciált nevelésének kialakítása, mely segít a kölcsönös megértést, elfogadást, ezáltal mérsékli az előítéleteket;
- A mozgás a nyelv és a percepció játékos integrálása a megismerő képességek kibontakoztatásában;
- A napi tevékenységekbe, a sokmozgásos tevékenységek elemeinek beépítése, az egészséges, edzett, fejlett és igényes mozgáskultúra kialakítása;
- Az egészséges életmód, életvitel alakítása, szülői szemlélet formálása;
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a másság elfogadása a lehető legnagyobb mértékben;

- Tudatosabb, és szakmailag megalapozottabb együttműködés a családokkal annak érdekében, hogy kialakulhasson a gyermek fejlődését ténylegesen előre mozdító fejlesztő családi beállítódás;
- A szülők bevonása az óvodai életbe a nevelési gyakorlatunk sikeressége érdekében.
- Az egyéni sikereket segítő funkciók fejlesztése, a kimagasló teljesítményt nyújtó gyermekek tehetségének kibontakoztatása
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékosságból eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, a hiányzó, vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a funkciók egyensúlyának kialakítása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülés-specifikus szempontú támogatása, a meglévő funkciók bevonásával.

A pedagógiai programunk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését is biztosítja, és minden segítséget megad a személyiségfejlődéséhez.

Az integráció két félt feltételez: a beilleszkedni akaró egyiket és a befogadni akaró másikat. A folyamat mindkét részből alkalmazkodást, egymáshoz való igazodást kíván. Az integráció a gyermekek vonatkozásában a sérült és a nem sérült együtt fejlesztését, közös tevékenységeiknek az adott lehetőségekhez képest maximális megvalósítását jelenti, mivel a gyermek nem tehet sem biológiai, sem szociális, sem társadalmi eltérésekből adódó hátrányairól;

- A sajátos nevelési igényű gyermekek elsősorban gyermekek, és csak másodsorban sajátos nevelési igényűek. Ezt figyelembe véve fontos a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiség fejlesztés is;
- A nevelés hatására a sérülés arányában, és az óvodapedagógus kompetenciájából adódóan a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az együttműködő képesség. Mindebből levonható, hogy ahány sajátos nevelési igényű kisgyermek, annyi személyiség, és ahány személyiség, annyi személyes élmény és annyi integráló fejlesztés.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- Indokolt esetben speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- Az óvodai dolgozók és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Az integrált nevelés célja

- A Szakértői Bizottság szerint - a 3–7 éves integrálható SNI gyermekek normál közösségbe való beillesztése, nevelése
- a sajátos nevelési igényből következő hátrányok csökkentése
- az ép és a sérült gyermekek közötti kölcsönös elfogadás, és tolerancia kialakítása
- a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése a túlterheltség elkerülésével fejlesztésük megvalósulása a számukra megfelelő területeken
- az adott gyermek fejlődésének üteméhez igazított elvárások
- a megfelelő iskolai életre való felkészítés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének feladatai

Az általános feladatokat beépítettük az óvoda tevékenységi formáiba.

Speciális feladatok

- Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása
- a tárgyak és helyük megismertetése
- figyelembe kell venni a gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait
- kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép funkciók aktivizálásával, az intenzív fejlesztésre
- testkultúra kialakítása, tartáshibák megelőzése, helyes testtartás megtanítása, fejlesztése
- nagymozgás fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
- finommozgás fejlesztése, kézügyesség fejlesztése az írás előkészítése
- a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítás
- az aktív nyelvhasználat építése;
- szájról olvasási készség, érthető kiejtésre nevelés
- nyelvi kommunikáció megindítása
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése
- szókincsfejlesztés
- a beszédérthetőség folyamatos javítása
- a gyermek képességeit játékon és célzott tevékenységeken keresztül komplex módon fejlesztjük
- a sérült, lemaradt gyermeket minden területen és formában ösztönözni kell a beszédre.
- teljesítménykudarckra épülő másodlagos zavarok megelőzése
- inadaptív viselkedés kialakítása
- eredményes iskolai előmenetelhez szüksége készégek megalapozása
- részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása

A beszédfoggyatékos, súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos

orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt az átlagos fejlődésmenettől eltér.

Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta észlelésének és ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai struktúrák rendezetlenségben, az utánzóképeség korlátozottságában nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív és komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexiaprevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek megfigyelése alapján jelez a vezetőnek, és felveszi a kapcsolatot a szakemberrel, ha:
 - A gyermek 3 éves kor után sem beszél
 - csak szavakat mond
 - diffúz pösze
 - kerüli a kommunikációt, és annak helyzeteit
 - nem, vagy nagyon nehezen ért egyszerű utasításokat
 - többször visszakérdez
 - konfliktushelyzeteit nem tudja segítség nélkül kezelni,
 - kudarctűrése életkor alatti
 - a gyermeknél részképesség zavarokat figyel meg: ha a motorikus (mozgásos) és kognitív funkciók, ezen belül az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás képességek összehangolt működése nem teljes. Az említett deficit az intelligenciaszinttől független, és jelentősen megnehezíti az olvasás, írás, számolás elsajátítását az iskolában.
 - Ha komplex tanulási nehézségeket figyel meg: a tanulási zavarral küzdő tanulókra jellemző, hogy a pedagógus az általános pedagógiai módszertan eszközeivel nem tudja hozzásegíteni őket az ismeretek elsajátításához.
 - Ha a gyermek figyeleme: szétszórt, rövid ideig koncentrálni, figyelemmegosztás alacsony szintű, fáradékony.
 - Ha a memória területén problémát lát: verbális-vizuális emlékezet, rövid és hosszú távú emlékezet, szimultán, utánmondó emlékezet, szeriális emlékezet gyenge.
 - Mozgása korátlan alatti, összerendezetlen: pl. nagymozgása ügyetlen, finommotorikája fejletlen, mozgás-beszéd koordinációja fejletlen.

-Ha gyakoriak az észlelési zavarok, a motoros ügyetlenség, iránytévesztés, a térbeli műveletek fejletlensége, valamint a figyelem és az emlékezet problémái.

- Olyan beszédhelyzetek teremtése, amelyek a beszédgátolt gyermeket is szóra bírják, de teret engednek az egyéni véleménynek, az átélt élmények közlésének, a képzelt események, történetek elmondásának.
- Az óvodapedagógus tiszta, követésre méltó beszédmintát közvetít, mely kiterjed a beszéd pragmatikájának mintaadására (kérés, kérdés stb. helyzetek).
- Az óvodapedagógus beszéde a gyermek számára mindig egyértelmű, világos, példamutató és érthető, mely utánzásra készíti a gyermeket.
- Nem alkalmazhat direkt, okító javítást, és nem minősítheti a gyermek beszédét, sem szóbeli, sem non verbális jelzéssel.
- Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzi, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva meghatározza.
- Az együttnevelés megvalósításában érvényesíti a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazását
- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba
- speciális tanulásszervezési módok, eljárások, értékelés, eszközök használata
- megelőzi a teljesítménykudarckra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozza az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

6. Az óvodai nevelés alapvető keretei

Az óvoda feladatának tartja: a gyermekek gondozását és az egészséges életmód alakítását, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést, az anyanyelvi, és értelmi fejlesztés megvalósulását, a gyermekek testi-lelki egészségének fejlesztését és megóvását.

6.1. Egészséges életmód alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása

- Óvodánk fontosnak tartja a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodást az óvodába történő belépéstől annak elhagyásáig, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt. Ennek érdekében a nyitvatartási időben biztosítjuk a biztonságos, balesetmentes környezetet, a gyermekek állandó felügyeletét, védelmét, figyelünk a helyes magatartásformák kialakítására.
- Baleset esetén az elsősegélynyújtást követően azonnal orvost, mentőt hívunk, a szülőt haladéktalanul értesítjük.
- A gyermekek óvodába kerülésükig kedvező családi körülmények között elsajátíthatják a tisztálkodás, az öltözködés, az étkezés alapvető technikáját, szociális normáit, szokásait. Mind a homogén, mind a vegyes életkorú csoportjainkban megtalálhatók és rendelkezésre állnak azok az eszközök, amelyekkel otthon már megtanulhattak bánni, illetve a vegyes korcsoportban a nagyobbak, a 4-5 éves "gyakorlott" óvodás csoporttársak, akik már ismerik ezek használatát, az ezekkel kapcsolatos óvodai szokásokat, szabályokat.
- Törekszünk gyermekeink egészségének védelmére, óvodánk helyiségeinek optimális hőmérsékletére, páratartalmára, tisztaságára, napjában több alkalommal történő szellőztetésre, a mosdókban kellemes hőfokú folyóvízre, víztakarékos csaptelepekkel és WC öblítő rendszerrel stb.
- Gondot fordítunk, illetve optimális időt biztosítunk a helyes öltözködésre, az öltözködési technikák elsajátítására, gondos öltöztetésre.
- Mosdóink lehetőséget adnak a higiénikus WC-használatra, tisztálkodásra, a helyes higiénés szabályok (pl. a helyes fogmosási technika) alkalmazására
- Napirendünk minden része elegendő időt ad a nyugodt tevékenységhez, a gyermekek életkori sajátosságainak, viszonylagos lassúságának, kommunikációs nehézségeinek, koordinálatlan mozgásának, érzelmi determináltságának tiszteletben tartása révén.
- Gyermekeink természetes mozgásának és testi képességeinek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, mozgáskoordináció) fejlődéséhez több lehetőséget is biztosítunk:
 - mindennapos mozgás
 - szabad játék az udvaron
 - tervezett mozgás tevékenység
 - egyéb változatos mozgásos tevékenységek felkínálása

- A mozgásos tevékenységekkel - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, a jó kondíció kialakítására és megőrzésére, a betegségek megelőzésére törekszünk.
- Évente egyszer sportnapot szervezünk a szülők bevonásával, amelynek célja a mozgás megszerettetése, az együtt játszás, együtt mozgás örömeinek átélése, a családi kapcsolatok erősítése, elmélyítése.
- Gyermekeink étkeztetésének higiénijáról, esztétikájáról jó minőségű étkészlettel, evőeszközökkel, azok folyamatos tisztántartásával, szakszerű tárolásával, az étkezésekre való felkészüléssel, terítéssel, az ennivaló szakszerű kezelésével, az asztalbontás jó szervezésével gondoskodunk.
- Az ételek választékosságát, minőségét, mennyiségét, a szállítás pontosságát, higiéniját, a szállító céggel való folyamatos, korrekt együttműködéssel biztosítjuk.
- Az étkezések megkezdése előtt felhívjuk a gyerekek figyelmét az ételek egészséges összetevőire, a bennük rejlő vitaminok jótékony hatására – ösztönözve őket a zöldségek, gyümölcsök, tejtermékek fogyasztására.
Felhívjuk arra is, hogy a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlen zsírtartalmú ételek minél kevesebbszer kerüljenek az étrendjükbe.
- Gyümölcs, illetve zöldségnapjainkon alkalmat teremtünk az egészséges táplálkozás sajátosságainak ismertetésére is. A vegyes csoportokban hetenkénti egy-egy alkalommal a gyerekekkel közösen készítünk gyümölcs és zöldség salátákat, egészséges rágszálalni valókat. A homogén csoportokban is a gyerekek napi rendszerességgel fogyasztanak nyers gyümölcsöt vagy zöldséget a fűszerkertjeink, magas ágyásaink gyermekek által megtermelt javainak felhasználásával.
- Pihenés, alvás
- Gyermekeink testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében minden lehetséges erőfeszítést megteszünk:
 - óvó-védő eljárások ismertetése (pl.: közlekedési szabályok ismertetése, felidézése séta, kirándulás megkezdése előtt; a figyelem felhívása az óvoda tárgyi eszközeinek - bútorok, játékok, berendezési tárgyak, udvari játékok és eszközök - rendeltetésszerű használatára, megóvására),
 - tűzvédelmi előírások (tűzriadó esetén mi a teendő) gyakorlása a gyerekekkel minden nevelési év kezdetén,
- Munkatársainknak - szakszerű tevékenységük, felkészültségük révén, a szülők együttműködésével párosulva - a gondozás területén jó példát kell mutatniuk:
a rendszeres tisztálkodásban, testápolásban:
 - alapos mosakodással, törölközéssel
 - napi többszöri fogmosással
 - rendezett hajviselettel
az öltözködésben:
 - az évszaknak megfelelően, réteges öltözködéssel,
 - praktikussággal
 - gondossággal

az étkezésben:

- az egészséges ételek fogyasztásával
- az általános illemszabályoknak betartásával
- helyesen használva az evőeszközöket

az egészséges életvitelben, melynek számos nyomát fedezheti fel a gyermek érzékenységeivel, világra való nyitottságával a felnőttek környezetében.

- Megfelelő szakemberek bevonásával, - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása. Óvodánk biztosítja az ételallergiával küzdő gyermekek étkeztetését, illetve az I-es típusú diabétesszel élő gyermekek akut ellátását a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján. Részletes ellátási feladatok a Pedagógiai Program 6. számú mellékletében találhatóak (Eljárásrend a diabéteszes gyermek ellátására)

Elvárás az óvodapedagógus felé

- egészséges, biztonságos környezet kialakítása
- a gyermekek gondozása; egészségének, testi épségének védelme, megőrzése, edzése
- szükségleteik kielégítése segítőkész magatartással és elfogadó, tiszteletteljes, biztonságot nyújtó légkör kialakításával a testi, lelki, szociális jólét biztosítása védelme; a gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényesülésével
- egészségtudatos, preventív szemlélet érvényesítése
 - a.) testápolás terén
 - biztosítson intim környezetet
 - biztosítsa a tisztálkodási szereket, eszközöket
 - tanítsa a helyes kéz és arcmosás, szájápolás, hajápolás technikáját; a tisztálkodási szerek rendben tartását
 - b.) öltözködés terén
 - biztosítsa a napi időjárásnak és a gyermeki szükségleteknek (fázékony, izzadékony) megfelelő öltözködést mind az épületben, mind a szabadban
 - tanítsa a ruhadarabok le és felvételének, - a gombolás, - a cipőkötés technikájának alkalmazását; a tépőzár és a cipzár használatát
 - a réteges öltözködés egészségmegőrző szerepét tudatosítsa.
 - c.) étkezés terén
 - biztosítsa a kulturált, nyugodt étkezést
 - a napi gyümölcs és zöldség fogyasztását (ételszállító konyhával és a szülőkkel egyeztetve); megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztását
 - biztassa a gyermeket a számára ismeretlen ízek megkóstolására
 - pozitív megerősítéssel segítse az étel mennyiségének megítélését, a helyes evőeszköz használatot, a kulturált étkezési szokások kialakulását
 - a speciális étrendet követő gyermek számára a megfelelő étel elérhetőségét (ételszállító konyhával és a szülőkkel egyeztetve)

d.) pihenés, alvás

- szellőztetéssel, sötétítéssel a nyugodt pihenés feltételeit biztosítsa
- a pihenést, alvást, a gyermek által otthonról hozott „alvós” állatka, figura, rongyi stb. ágyba vihetőségével is biztosítsa
- az elalvást, pihenést mesehallgatással és ellazulást segítő zene hallgatásával is segítse
- az egy órás pihenés során nem alvó gyermekek csendes tevékenyedési lehetőségét biztosítsa (mesekönyv nézegetés az ágyban, rajzolás, színezés az asztalnál) az alvás zavartalanságának fenntartásával
- a folyamatos ébredés biztosítása (halk zeneszóval)

e.) egészségvédelem, edzés

- gyakori szellőztetésre és a levegő megfelelő páratartalmára fordítson gondot
 - a környezet tisztántartását és a szabad levegőn való tevékenykedést, a gyermekek mozgásigényének kielégítését változatos udvari tevékenységekkel biztosítsa (pl. nyáron a napfény veszélytelen időszakában sarazás, pancsolás; télen szánkózás, csúszkálás a jégen, hógolyózás, hóember építés)
 - a szervezett mozgásra, szabadban végezhető szabad és kezdeményezett mozgásra való lehetőség biztosítása mindennap az időjárástól függő időtartamban, melyek a különböző testi képességek fejlődését és az edzettséget segítik elő. Változatos mozgásformák megismertetése, melyeket először a pedagógus segítségével, majd önállóan is játszhatnak (pl. mozgásos szabály játékok, testnevelési játékok, népi gyermekjátékok, körjátékok)
 - minden nap szervezett mozgásfejlesztés lehetőségének biztosítása minden gyermek számára, melynek időtartama a gyermekek állóképességétől függ. Időjárástól függően a szabadban vagy zárt térben, amelyben a mozgásos játékok, testnevelési játékok vannak túlnyomóan
- a család otthoni egészségnevelő és környezettudatos szemléletmódra nevelő tevékenységeinek támogatása
 - e tevékenységekhez kapcsolódó szervezési feladatoknál törekedjen a várakozási idő kiküszöbölésére, a folyamatosság és a rugalmasság elvének érvényesítésével
 - személyes példamutatás, együttműködés a családdal
 - az egészséges életvitel iránti igény kialakítása, az egészséges életmód szokásainak megalapozása, (szokás és szabályrendszerünk, az egészséges életmód (testápolás, öltözködés, étkezés, pihenés, egészségmegőrzés) alakítása, az emberi cselekedet természetben nyomot hagyó tevékenységének szem előtt tartása az óvoda összes dolgozója felé elvárás.

Fertőzésveszély és járvány idején, illetve megelőzés érdekében rendkívüli szabályokat alkalmazunk, melyek leginkább az egészséges életmód kialakítással kapcsolatosak.

A részletes szabályzat az aktualitásnak megfelelően készül.

Kiemelt területek:

Személyi higiéné

- Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermekek és a dolgozók személyi higiénéjének betartására, melynek központi eleme a gyakori, alapos szappanos kézmosás, kézfertőtlenítés.
- A dolgozók kötelesek naponta tiszta ruhában dolgozni, belépéskor kezüket fertőtleníteni.
- Fokozottan ügyeljenek arra, hogy az óvodába érkezéskor, tevékenységek, étkezések, mosdóhasználat előtt és után minden gyermek alaposan mosson kezet. A gyermekek folyamatos felügyelete, a szabályok rögzítése, a betartás ellenőrzése minden felnőtt kiemeltfeladata.
- Érkezéskor a bejáratnál használják a vírusölő hatású kézfertőtlenítőt, annak használatára hívják fel a figyelmet. A gyermekeknek a kézfertőtlenítő használata helyett az alapos szappanos kézmosás felnőtt felügyelete mellett történjen meg.
- Kéztörlésre papírtörlők használata javasolt, ill., ha megoldható a törölközők egymástól távoltartása és heti kétszeri mosása szükséges.
- A szülő és óvodai dolgozó a gyermekeknek tanítsa meg az úgynevezett köhögési etikettet: papír zsebkendő használata köhögéskor, tüsszentéskor, a használt zsebkendőt ki kell dobni, majd kezet kell mosni. A köhögési etikett magas szintű betarthatósága érdekében gondoskodni szükséges a megfelelő mennyiségű papír zsebkendő folyamatos rendelkezésreállításáról.
- Kerülni szükséges továbbá a felesleges közvetlen testkontaktust, valamint a saját arc, szem, száj érintését is. Erre a szülő és pedagógus is sokszor hívja fel a gyermekek figyelmét.

Szellőztetés

- Előnyben kell részesíteni a szabadtéri (sport jellegű, szabadtéri játékokkal gazdagított) tevékenységet. A lehető legtöbb időt az udvaron kell tölteni, a csoportok egymástól történő elkülönítésével. Kerüljük a személyes érintkezéssel járó játékokat.
- Zárt térben a kórokozók koncentrációjának minimalizálása érdekében nagyon fontos a csoportszobák, helyiségek fokozott és folyamatos szellőztetése az időjárásfüggvényében.

Fokozott fertőtlenítés

- A köhögéssel, tüsszentéssel a különböző felületekre került vírus inaktiválása érdekében fokozottan ügyelni kell az intézmény területének tisztaságára, a napi háromszori fertőtlenítőtakarítás elvégzésére. A fertőtlenítő takarítás során kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a kézzel gyakran érintett felületek (ilyenek pl. az ajtókilincsek,

korlátok, villanykapcsolók, mosdók csaptelepei stb.) vírusölő hatású szerrel fertőtlenítésre kerüljenek.

- A gyermekek által használt játékokat, sporteszközöket, játszótéri eszközöket naponta szükséges fertőtleníteni. Ezért csak olyan játékok, eszközök legyenek elől, melyek fertőtlenítése, szárítása megoldható.
- A takarítást végző dolgozók használjanak védőkesztyűt. A fertőtlenítőszeret minden esetben a gyártó által magyar nyelven feltüntetett használati utasítás szerint, megfelelő koncentrációban és megfelelő behatási idővel használják fel. A textíliák gépi úton történő fertőtlenítő mosása a kijelölt dolgozó feladata.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére
- önállóan végzik személyükkel kapcsolatos teendőket (testápolási, öltözködési, kulturált étkezési szokásoknak megfelelően)
- környezetükben a szokásrendszernek megfelelően rendet tartanak
- szívesen tartózkodnak és mozognak, játszanak a szabadban.
- óvják környezetüket (víztakarékosság, szelektív hulladék gyűjtés).
- A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

6.2. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás korosztályra az érzelmi meghatározottság jellemző, ezért az óvodai életbe kapcsolódás pillanatától fogva érzelmi biztonság megteremtésére törekszünk.

- A felvételi kérelem benyújtása előtt lehetőséget biztosítunk óvodánk megismerésére. Ennek keretében mód nyílik az alábbiakra:
 - ismerkedés óvodánkkal, óvodánk életével
 - munkatársaink megismerésére
 - programunk tanulmányozására.

Óvodánk folyamatosan fogadja az érdeklődőket, egy a mindkét félnek, szülőknek, illetve óvodánknak megfelelő, megbeszélte időpontban, illetve a beiratkozást megelőző időszakban nyílt napok szervezésével egyaránt.

A beiratkozás alkalmával a lehetőségekhez mérten biztosítani kívánjuk a szabad csoportszervezési forma (azonos, illetve vegyes korcsoportú) választást, a vegyes csoportokban: a csoport-, gyermektárs-, pedagógus-választást.

Egyéni kéréseket, elképzeléseket csoport, illetve óvodapedagógus választása érdekében figyelembe vesszünk és lehetőségeink szerint teljesítjük azokat.

- Az óvodába járás megkezdésével, jellemzően szeptemberben, de a nevelési év egészében pedagógiai szempontjaink elsődlegessége mellett lehetőséget adunk a szülők számára, hogy gyermeküket - óvodai alkalmazottainkkal közösen - bevezessék óvodánk életébe; a gyermek és a szülő együtt ismerkedhessen az új közösséggel,

szokásokkal, tárgyi környezettel. Munkatársaink ebben az időszakban szorosan együttműködnek a szülőkkel, annak érdekében, hogy a gyermekek beilleszkedése optimális legyen.

- **A családban kialakított kulturált magatartásformák, szokások pozitív megerősítését, a gyermek értékeinek megőrzését elsődleges feladatunknak tekintjük.** A csoportokban természetes körülmények között - testvérekkel, barátokkal, szomszédokkal stb., otthoni kabalával, játékokkal, otthoni közös élményekkel - biztosítottan látjuk az óvodai beilleszkedést, valamint a későbbi érzelmi, erkölcsi és közösségi fejlődést.

A csoportok kialakításakor törekszünk:

- a gyermekek személyes kapcsolatainak, tárgyakhoz való kötődésének megőrzésére,
- a korosztályok (vegyes csoport), valamint
- a fiúk-lányok számának arányára,
- a szülők és a pedagógusaink kapcsolatára, a köztük kialakuló bizalomra.
- Óvodai életünkben a gyerekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, tolerancia, szolidaritás), akaratának (önállóságának, kitartásának, feladat- és szabálytudatának) természetes (spontán) és irányított fejlődésének feltételeit teremtyük meg a kisebb és nagyobb gyerekek, valamint az óvodapedagógus kapcsolatrendszerében, különös tekintettel arra, hogy a gyerekek megértsék és elfogadják azt, hogy az emberek különböznek egymástól. Tevékenységrendszerünk működtetésével **közös és egyéni élményeket és tapasztalatokat kívánunk e téren is biztosítani.**
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából **modellértékű szerepet tölt be az óvodapedagógus,** az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, viselkedése és bánásmódja. Nézetünk szerint a felnőtt személyisége nevel. Fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink a szülők számára is megismerhetők legyenek.
- Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, mindazok megbecsülésére.
- **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében,** nehezen szocializálható, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, lassabban fejlődő, speciális, sajátos törődést igénylő gyermekek az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekhez (pszichológushoz, logopédushoz, gyógypedagógushoz) való irányítása. A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák megválasztása és alkalmazása a szakemberekkel való szoros együttműködés elősegítése a feladatunk.
- Más nemzetiségi kultúrából érkező gyermekek esetében is a megértés, az elfogadás és az előítéletektől mentesség lehet az eredményes együttműködés alapja.

Elvárás az óvodapedagógus felé

- A szűkebb és tágabb környezetére, az óvodára és a csoportra jellemző hagyományok megtartásával segítse a szocializáció, az erkölcsi és magatartási szokások fejlődését, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek alakulását
- Világos, egyszerű, állandóságot, ésszerű együttélést, együttműködést segítő és biztosító szokás és szabályrendszert alakítson ki a csoportban.
- **A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében**, nehezen szocializálható, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, lassabban fejlődő, speciális, sajátos törődést igénylő gyermekek az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekhez (pszichológushoz, logopédushoz, gyógypedagógushoz) való irányítása. A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák megválasztása és alkalmazása a szakemberekkel való szoros együttműködés elősegítése a feladatunk.
- **A sajátos nevelési igényű gyerekek** esetében az óvodában a beszoktatás
 - a szülővel, és a lehetőséget fenntartva, szakember bevonásával, fokozatosan valósítható meg mindaddig, amíg ezt a gyermek, a szülő, a pedagógus igényli. Segítséget ad erre a szakember hatékonybeilleszkedést elősegítő módszere.
 - A sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel, és a szakemberekkel szoros kapcsolatot tartunk a rehabilitációs sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.
 - Az óvónő és a szakember közösen alakítják ki a legmegfelelőbb feltételeket az SNI gyerekek óvodai tevékenységeihez /akadálymentesség, ülőhelyzetek, támaszkodási lehetőségek/. A dajkákat, segítőköt is közösen készítik fel az SNI gyerekek fogadásához szükséges gyakorlati teendőkre.
 - Ismerkedés az óvodával - A szülőknek lehetőséget adunk, hogy gyermekükkel a beszoktatás előtt látogassanak el abba a csoportba, ahová a gyermek felvételt nyert. Fontos, mert az SNI gyerek és családja igenszük körben élnek, ismeretségi körük gyakran a gyerek állapota miatt meghatározott.
 - Napi kapcsolattartásban fontos, hogy a mindennapi - a gyermeket érintő - eredményekről, problémákról állandótájékoztató történjen, mind a szülők, mind a szakember és a pedagógusok részéről.
Fontos a szükségletekkel kapcsolatos információ, a technikai segédeszközök használatának, kezelésének ismerete, az esetleges gyógyszerhatás várható következményeinek jelzése, amely a gyermek viselkedését befolyásolhatja. Továbbá, ha az SNI gyermek óvodán kívüli fejlesztésre, foglalkozásra jár, ezt az adott napon figyelembe kell venni, hogy az esetlegestúlterhelést el lehessen kerülni.
 - Kiemelt fontosságú kapcsolatok:
Orvosok: - neurológus szakember ellenőrizze az idegrendszeri fejlődés alakulását a gyermeknél. Ortopéd szakorvos: vizsgálja a gyermek mozgásállapotát, felírja a szükségességeket.
Szemész, orr-fül-gége szakorvosok vizsgálatai a látás, hallás, beszéd fogyatékos gyermekek esetében.
A szakértői bizottság: mindenben segíti a gyermeket, a szülőt, az óvodapedagógust és a nevelést segítő munkáját, hatékonyságát.

Az orvosok konzultálnak a szakemberekkel, s előírják a szükséges terápiát. A szakemberrészletesen informálja az intézményt, a pedagógusokat a változásokról és az alkalmazandó feladatokról.

A fejlődés várható jellemzői óvodás kor végére

- A gyermekek belső igényévé válik a helyes viselkedés és a szokások, szabályok betartása.
- Szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a csoportjukban, az óvodájukban.
- Barátságok alakulnak ki, segítenek egymásnak, együttéreznek a közösség tagjaival.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- Konfliktus helyzetben megbeszélik a problémát.
- A sajátos nevelési igényű gyermek egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

6.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

- Az anyanyelvi nevelést valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatnak tartjuk. Az anyanyelvi fejlesztés és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, mintaadással - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben törekszünk a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermekek meghallgatására, kérdéseik támogatására és a válaszaik igénylésére.
- Óvodánk törekszik arra, hogy gyermekeink életkori sajátosságaira építve - figyelembe véve a gyermek egyéni érdeklődését és kíváncsiságát - programunk sokrétű legyen, differenciáltan, egyéni bánásmóddal, ösztönző környezet megteremtésével segítse elő értelmi fejlődésüket, az ismeretek rendszerezését (az érzékelés, észlelés, tudati állapot, tanulás, emlékezés, figyelem, gondolkodás, nyelv és a hozott, spontán szerzett tapasztalatok, a kommunikáció, a kreativitás, alkotóképesség, valamint a képzelet terén).

6.4. A gyermeki személyiség fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére

Ahogy programunk bevezető részében már írtuk, idézve az óvodai nevelés országos alapprogramját, óvodánk arra törekszik, hogy tiszteletben tartsa

- a gyermekeink személyiségét, adottságait, tehetségét
- a családok, szülők jogaiból, szándékából adódó, gyermekeinkre ható akaratot.

A gyermek az óvodáskor végén belép egy lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A családi nevelés és óvodánk nevelő munkájának hatásaként gyermekeink döntő többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Rendelkezik:

- öntudattal
- kellő önismerettel

- Robogó óvodás közösségi tudattal (több jó baráttal, el nem feledhető, kisebb és nagyobb óvodás társsal, óvodás relikviákkal)
- feledhetetlen óvó nénikhez és óvodai alkalmazottakhoz fűződő kapcsolatokkal
- sok szép és gazdag élménnyel.

Gyermekeinkkel szemben támasztott követelményeink, valamint munkatársaink mindennapos tevékenysége, példamutatása, szeretetének hatására gyermekeinkben tetten érhető:

- a szabadság érzése, szeretete
- az önállóság
- a nyitottság, befogadókészség
- a figyelem
- a felnőttek és gyermektársaik iránti tisztelet
- az érdeklődés
- a kitartás
- a feladattudat
- a feladatmegoldó képesség
- a szolidaritás képessége
- a kommunikációs készség
- az együttműködés szándéka és készsége

Gyermekeink ismerete kiterjed

- az önellátással kapcsolatos minden feladatra (tisztálkodás, étkezés, öltözködés)
- a közösségben az időhöz, helyhez, a különböző tevékenységeknek megfelelő helyes viselkedésre
- az óvodai és az ahhoz hasonló iskolai szokásokra.

Óvodai életük során gyermekeink elsajátíthattak, megismerhettek számos igen fontos, értékes **játékos tevékenységet és játékot**

- társasjátékokat
- játékeszközt
- játékszabályokat
- a győzelem és a vesztes élményét
- matematikai ismereteket.

A minket körülvevő világról

- széles és adekvát ismeretekkel
- sok-sok élménnyel, tapasztalattal
- tisztelettel és szeretettel

rendelkeznek gyermekeink.

A minket körülvevő világ TV-s, videós, számítógépes kultusza ellenére gyermekeink többsége szereti az irodalmat, sok-sok

- mesét, verset

melyeket ismernek, vagy éppenséggel kívülről tudnak.

Az élményszerű **énekes, zenés, táncos** foglalkozásainknak és a Kolompos együttes rendszeres tevékenységének köszönhetően gyermekeink

- ismeretei
- érzelmei, szeretete

- tudása
válí jellemzővé az ének, a játék és a tánc közösségi élménye során.

Mindenféle **manuális tevékenység** terén szerezhettek

- ismeretet
- jártasságot
- ügyességet
- esztétikai nyitottságot
- tapasztalatot

Testi fejlettség terén

- koordinált mozgás
- bátorság
- ügyesség
- erő, dinamika

jellemző, szigorúan gyermekeink testi adottságaihoz mérten.

A **sajátos nevelési igényű gyermek** egyéni képességeinek megfelelően végzi az itt leírtakat.

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, amely nevelőmunka az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével történik.

6.5. A tehetség ígéretes gyerekek és szüleik segítése, integrálása

Óvodáskorban még elég nehéz felfedezni a tehetséget, ezért óvodánkban az 5 év feletti korosztályra koncentrálnunk ezen a területen, (lehetnek kivételek) hiszen a képességek kibontakoztatása hosszan tartó, sok tényezőtől és feltételtől függő folyamat eredménye. Találkozunk olyan helyzetekkel, amikor egy gyerek 5-6 évesen ugyan még nem tudja bekötni a cipőjét, de kívülről tudja a mozdonyok típusát, vagy olyan csodálatosan részletes rajzokat készít grafit ceruzával, mint egy mesekönyv illusztrátor. Ők azok, akikről úgy gondoljuk, hogy felnőtt korukban hallani fogunk. Az évek alatt e tehetséget összeadó képességeik megerősödnek és érvényre jutnak vagy sem, ezért aztán az óvodai élet szervezése során a legegyszerűbb felfogást követjük: **minden gyerek tehetséges valamiben.** Az óvodánkban e pedagógusi hozzáállást tartjuk helyén valónak.

Feladatunk

- hogy észrevegyük azokat a tevékenységeket, melyekben legjobban érzik magukat
- figyelemmel kísérjük érdeklődésüket, kérdéseiket, problémahelyzetekre való reakcióikat és ezek alapján határozzuk meg, hogy hogyan, milyen eszközökkel, módszerekkel tudjuk őket segíteni azon az úton, amelynek végén „tehetséges” emberként működhetnek a világban.

A tehetség kibontakoztatásának alapfeltétele a környezet, a család, a nevelési-oktatási intézmény és a benne dolgozó pedagógusok és a társak. A környezet adja a keretet, a család és a pedagógus közvetíti az értékeket és teremti meg a feltételeket, a társak pedig a katalizátorok.

Renzullin a tehetség 4 legfontosabb összetevőjét emeli ki:

1. átlag feletti általános képesség
2. átlagot meghaladó speciális képesség
3. kreativitás
4. feladat iránti elkötelezettség

Feladataink

- Erős oldalak fejlesztése: kíváncsiság ébrentartása, megismerési vágy kielégítése.
- Gyenge oldalak fejlesztése: érdeklődés felkeltése, motivált állapot kialakítása.
- Megfelelő környezet, légkör kialakítása: eszközök körének bővítése, problémahelyzetek teremtése, elfogadás, bátorítás, türelem stb. Gyerek érzelmi támogatása, elfogadása.
- A segítségnyújtás legfontosabb módszere a szülőkkel való együttműködés: pl. tehetség (irányultság) felfedezése, fejlesztési irányok tisztázása, egyeztetése. A fejlődés közös értékelése. Módszertani segítségnyújtás.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A tehetségesnek vélt gyermekek képesek legyenek kinyilvánítani ötleteiket, elképzeléseiket, fantáziájukat, kreativitásukat tudják kifejezni.
- Minden érintett területen (zenei, vizuális, verbális, matematikai készség) az életkorához tartozó átlagot meghaladó teljesítményt hozzon létre.
- Ha az óvodába járó gyerekek mindegyikének saját szükségleteire alapozva teremtyük meg a fejlődéséhez szükséges feltételeket, mindenkinek megteremtyük azt az alapot, amelyre az elkövetkezendő életszakaszokban az iskolák építkezni tudnak, és ha mindenki jól végzi dolgát, mindenből tehetséges ember válhat. Lesznek közöttük, akik ismert emberekként élik életüket és lesznek, akik hétköznapi életükben tudják tehetségüket kamatoztatni.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

Ajánlás és mottó

A gyermek alapvető tevékenységi formája a játék; azért a játék, mert alapozza és egyben integrálja, azaz összerendezi a fejlődő személyiség minden - pillanatnyilag stabilitást adó, de lényegében állandó változásban levő - funkcióját.

- Alapoz, amennyiben nem csak az éppen fejlődésben levő funkciók, hanem a később érő funkciók alapjait is megteremti.
- Összerendez, amennyiben az egyidejűleg működő funkciókat koordinálja, s ezen túlmenően a később kialakuló összerendezések lehetőségeit is megteremti.
- Az óvodai élet játéka és a fejlődés egésze kétféle értelmi-érzelmi szabályozás alatt fejlődik: a kisóvodás tagolatlan értelmi-érzelmi szabályozása az első két év után és fejlődésének eredményeképpen lassan átfordul tagolt értelmi - s jóval kontrollálhatóbb érzelmi szabályozásba. Ha ez a folyamat lassú, akkor lehet szükség a fejlettség szerinti beiskolázás lehetőségét megteremtő, az óvodai nevelés időtartamát négy évre kitoló jogszabály érvényesítésére.
- A játék asszimilatív jellege a biztonságot jelenti, akkomodációs jellege a változást segíti.
- A fejlődés lényege az átmenetek hosszú soraiban érhető tetten. Ennek legjobb tükrö a játék. A játék fejlődése végigvonul a mozgásosság, a képalkotás és a fogalomalkotás egymástól kissé független, de mégis szoros összefüggést mutató fejlődési állomásain.
- A kisgyerek játszik: futkározik, mintha-játékokat játszik, majd kitalálja körülírásból is, hogy a társa mire gondol. Amikor iskolába lép, ügyes, szépen beszél és már konkrét műveletekre képes.
- Élete első hét évében bejárja az emberiség szellemi fejlődésének szinte teljes útját.

Dr. Páli Judit

Pedagógiai szakpszichológus

7.1.1. A játék általános elvei

Az óvodai nevelés helyi programjának legfontosabb területe a játék.

A gyermekközpontú nevelési intézmény e tevékenységet tekinti alapjának, elfogadva azt, hogy a "játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze." Az óvodai játék teljes egysége hordozza a fejlődés - fejlesztés összes lehetőségét, a mindennapok érdekes és változatos tevékenységei, a mással nem helyettesíthető szabad játék vagy akár a szervezett, előkészített játékos programok, kirándulások biztosítják a tájékozódás széles spektrumát.

Az általános tájékozottság kialakulásának folyamata:

A gyermek értelmi fejlődése és szocializációja egymástól elválaszthatatlan egészet alkot. A szociális - kognitív fejlődés egybefonódása és az idegrendszer belső folyamatainak

információszerző stratégiái: a viselkedés és a gondolkodás folyamatai az egyszerű funkciógyakorló játékoktól az idegrendszer három nagy alrendszerének működése által szerveződik tudattá, a tudásáról reális benyomásokat, visszajelzéseket értékelő tudattá, viselkedéssé. A gondolkodás szimbolikus eszközei teremtik meg a képzeletet, a véleményalkotás képességét, a mások viselkedésének értését, az empátikus szociális viselkedés lehetőségét. a háttérben mindazokkal az értelmi erőkkkel, amelyekhez a figyelem, a percepció, a problémamegoldó gondolkodás stb. adja az alapokat.

A felnőtt és a gyermek kapcsolata a játékban

A kisgyerek fejlődésének biztonsága a felnőttel kialakuló kapcsolat biztonságához kötődik. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Amikor a szabad játék kialakult, bevonható társ marad.

A szociális folyamatok lassú fejlődésének elején a gyerekek egymással lazább viszonyban vannak, mint az őket gondozó - nevelő felnőttel. A játékfolyamat során a bármikor felkereshető felnőtt jelenléte biztonságos háttérrel ad az orientálódó kisgyerek számára. Azok a játékformák, amelyek a "váltakozásos" kapcsolati játékokból fejlődnek ki (pl. adom - veszem), lassan vezetnek a gyakorlójáték - szimbolikus fantáziajáték sajátos egyvelegéhez, amelynek közös magva, hogy a gyermek képes maga megjeleníteni a játék síkján a jelen nem valót, legyen az mozgás vagy tárgy, legyen az esemény vagy szerep. A játék fejlődése során a mintha-játék kollaborációs, összedolgozott szerepekkel történő szerepjátékká teljesedése az óvodai játék egyik fő vonala.

A kisgyermekkorú kutató manipuláció fejlődik építő - konstruáló játékká, amely önálló játékformának is tekinthető, vagy átbillen az előző szférába, mert a megépített világ keretévé válhat a fantázia- vagy szerepjátékoknak. A játékok másik fő vonala szintén a mozgásból, kutató manipulációból és a beszédből (kezdeti funkciógyakorlások) fejlődik, gyakorló játékként teljesedik ki. A fejlődés során szabályjátékká bonyolódik, erősen szabályokhoz kötött logikai jellege vagy verbális jellege a szabályok betartását követelő társas jellegénél fogva viszi el a magányos játéktól a közösségi játékok felé.

Az előbb említetteknél lényegesen szabadabb a mesealkotó, mesefeldolgozó játékos improvizációkat lazán összefogó fantázia - dramatikus, mesealkotó vagy mesefeldolgozó, akár babás vagy bábos játék. A játszott játékok azon laza köre ez, ahol a gyermek életjátékokat, feszültségeket feldolgozó élményjátékokat játszik le - el, él át újra, amelyeknél a megélt tartalom fontosabb, mint a forma.

A felsorolt játékdominanciák különböző sok szempontúságuk ellenére kijelölhetők, mert van a játszásnak pillanata, ahol a cselekvés öröme dominál; van, ahol a képi - szimbolikus dominanciájánál fogva maga az észlelés az örömforrás; s a harmadik esetben lehet, hogy a jelentésadás, az absztrakció önmaga is élmény - s mindez átáramlik egymásba, hozzájárulnak egymás sikeréhez. A pedagógiai játékdiagnosztika egyik lényeges eleme a következő: a játék összetétele szemléltetővé teszi, hogy az összetevők arányának megfelelően melyik a domináns gondolkodási forma.

A gyermekek egymással teremtett kapcsolatai a játékban;**A játék szerepe a társas kapcsolatok fejlődésében**

A fejlődő kisgyerek számára a társakkal történő koordináció fejlődése, kialakulása, sőt kialakítása komoly feladat. Szociális érzék függvénye, amely a tudomány mai állása szerint perцепciós és problémamegoldó viselkedés, amely a perцепciózavarral, tanulási nehézséggel, impulzivitással stb. szoros összefüggésben van.

Az egymásra hangolódás a semmittevő, szemlélődő formákkal kezdődik, amely során először a mozgásos dominanciából eredően a cselekvéses koordinációk alakulnak ki, majd a tárgy körüli összeverődéseken át a tárgymegosztó konfliktusmegoldások, helyzetmegosztások után alakulnak ki a tárgyat már kevésbé igénylő, úgymond mentalizálódott, szerepszinten játszó szerepjátékok, keretjátékok, amelyekben a csoport hagyományos játécai gyökereznek, majd tovább fejlődnek.

A csoport szokásai erősen kötődnek az élettér és a szokásrendszer, hagyományrendszer sajátosságaihoz, a tágabb környezet adta lehetőségekhez (l. patakparti revitalizáció, játékkészítés, keretjátékok, vadulós játékok, kalandjátékok stb.).

A csoportosulások szintjei fejlettséghez kötöttek ugyan, de a vegyes csoportok szervezési formái olyan differenciálási lehetőségeket rejtenek magukban, amelyekkel a kicsik utánozó viselkedése, spontán vagy belátásos tanulási folyamatainak öngerjesztő hatása felerősítheti a közösséggé formálódás folyamatait, a társas hatékonyság erősödését, amely a személyes, egyéni kompetenciák fejlődésében mérhető le elsősorban.

Mérei kategóriarendszere (1969) a csoportosulási fok megállapításában:

- I. Magányos semmittevés
- II. Magányos semmittevés a csoportban
- III. Magányos játék
- IV. Mások szemlélése
- V. Őt szemlélik
- VI. Csoportos semmittevés
- VII. Külön-külön játszanak a gyerekek, de csoportban
- VIII. Csoportos szemlélés
- IX. A csoport együttesen tevékenykedik, a megfigyelt gyerek külön
- X. Együttmozgás (egyforma cselekvést végeznek)
- XI. Összeverődés egy tárgy körül
- XII. Kollaboráció (összedolgozás szerepek nélkül)
- XIII. Szereposztásos tevékenység
- XIV. Szervezett csoporttevékenység vezetővel és szerepekkel

A játék tárgy- és eszközigénye

- A játék akkor magas színvonalú, ha a gyerekek szabad képzetáramlása során anyag - eszközhiány nem akadályozza az ötletáramlást, a játéktárgyak kevés száma sem okoz felesleges konfliktusokat a tárgy körüli összeverődések során.
- Minél több a félig-meddig meghatározhatatlan funkciójú tárgy, annál intenzívebb a készítés az elvonatkoztatásra és jelentésadásra.
- A gyerekek konkrét funkciókat kölcsönöznek a divergens gondolkodás segítségével a tereknek, a játék-eszközöknek, azaz az originális, kreatív játék filozófiájára ráhangolódnak.
- A játékok másik vonala a konkrét megoldást követelő készségfejlesztő játékok sora, ahol elsősorban a figyelem mögé sorakozó értelmi erők és a szabálytudat, feladattartás fejlődik.

Ezen csoportnak domináns fejlesztési területei, amelyeket a játéktárgyak maguk jelölnek ki és egyben működtetnek is:

- az auditív ingerlést és az azzal társuló inger együtteseket hordozó játékok köre,
- a finommozgást célzó játékok köre,
- a nyelvi fejlesztést biztosító játékok köre
- a szociális - érzelmi ráhangolódást biztosító játékok köre
- a gondolkodásra, tanulásra készítető játékok köre
- a kreativitásra serkentő játékok köre
- a nagymozgások összerendezését biztosító játékok köre
- a helyzetmegoldásokat segítő játékok köre
- a tapintási diszkriminációt segítő játékok köre
- a vizuális megkülönböztetést segítő játékok köre

A játékok természetéből adódik, hogy egy játék természetesen több terület erőteljes fejlesztését is lehetővé teszi, így minden játéktárgy három-négy erőteljes kiváltóként is elkönnyvelhető.

A játék hely- és időigénye

- A játék idői kerete a mindennapok teljes tartama, amelyet a gondozás, az étkezés, a szervezett programok megszokott vagy illesztett idői igényei szakítják meg. A gyerekek időtudatát az évkör, az évszakváltozások és az időváltozások periodicitása formálja leginkább.
- Az óvoda helyi jellegéből adódó eszköztár, amely a gyerekek vegyes és azonos életkorú csoportjait kielégíti, a játékot sok szempontúvá, változatossá teszi.

Játékcentrumok

- Nagymozgás - fantáziajáték: kert, patakpart
- Szenzoros élményszerzés, finommozgás: homokozó, patakpart, sárkányépítés - sárkányeregetés, a kismesterségek apró fogásai természetes anyagokból készíthető játékokkal
- Építő - konstruáló - világépítő: funkciós LEGO, DUPLO, dominó, fakocka, golyó, papírdobozok, szabadon felhasználható anyagok
- Érzelmi játék, fantáziajáték, élményfeldolgozás: babaház babákkal, macikkal, babaléptékű tárgyakkal
- Fantáziajáték - szerepjáték - dramatikus életjáték: babasarok gyerekléptékű berendezéssel, tárgyakkal, ahol a gyerekek maguk a játékok szerephordozói
- Énekes, dalos, táncos játék, népi játékok, sportjátékok, ügyességi versenyjátékok: kert, tűzrakó hely, patakpart.

7.1.2. Játék, mint óvodánk legfőbb tevékenységformája**Célunk:**

1. a játék tanítása
2. a játék megszerettetése
3. az unatkozás „száműzése”

Ezért gondot fordítunk

- a játék optimális időszakára, időtartamára
- a szabad játék feltételeire
- a játék módjára
- a játékterek kialakítására, meghatározására
- a játékszerekre, eszközökre
- a pedagógus feladataira e tárgykörben
- az óvoda "játékos" tevékenységeire: jó minőségű játékok folyamatos beszerzésére, karbantartására, játékok fejlesztésére, készítésére (pl. bábok).

Játék törzsanyag

Szabad játék

Csoportszobai játékok

Ping –pong foci. társasjáték+verseny+szabály. Építőkockával kirakjuk az asztal szélét, hagyunk kaput. Középre bedobjuk a labdát, amit annak a fújásával kell a kapuba juttatni. (A székeket húzzuk félre, hogy ne legyenek útban, a játékosok (1-1 vagy 2-2) hátratett kézzel játszanak. Ügyeljünk arra, hogy a ping-pong labda a szájjal egy magasságba kerüljön (és a gyerek is oldalról, ne pedig felülről fújja a labdát, tehát rogyasztani és előrehajolni kell fújás közben). Így lesz ebből fúvási-szívási gyakorlat.

Porszívós játék, versenyjáték, szívási gyakorlat. 2 játékosnál egy-egy kosárban ugyanannyi apróra vágott vagy tépett papírdarabka van. Ezeket kell szívószál segítségével a kockából ki illetve aztán abba juttatni.

Dominó- day. Építőkockából dominópálya építése a földön, székek, asztalok lába között. Konstruktív, ügyességi játék.

Szótagdobáló. Valaki eldob egy labdát, miközben kimond egy szótagot. Annak, aki elkapja. A hallott szótagot értelmes szóvá kell alakítania, majd továbbdobja a labdát. „ma-dár, del-fin...” Foglalkozáson az adott témakörhöz illő szavakkal játszunk és körbe dobjuk a labdát.

Kakukkmadár. A gyerekek a szőnyegen ülnek, egy valaki kimegy a szobából, ő lesz a cica. Amíg ő kint van, valaki leül a kikészített székre, majd letakarjuk egy nagy anyaggal, majd hívjuk a cicát. „Jöhet a cica, megsült a hurka, 12 óra”. A cica megkopogtatja a letakart gyerek fejét, és mondja: „Kakukkmadár szólalj meg!” A válasz: „Kakukk, kakukk.” A cicának ki kell találnia, ki a kakukk madár. Segítségül (ha nem megy a hang alapján) megnézhetjük a cipőjét, esetleg körülnézhet, ki hiányzik a csoportból.

Dobókocka. A puha dobókockával gurítunk, majd a számképnek megfelelően egyszerű utasításokat adnak egymásnak a játékosok. (két játékosnak célszerű játszani) Pl. Ugorj kettőt páros lábbal, lépj előre 3-at., tapsolj 5-öt, húzd meg a bal füled 2- szer....

Kugli. Néhány üres üdítőflakon és egy teniszlabda kell hozzá.

Kő-papír-olló

Egyensúlyozás. Csináljunk helyet, hogy az egyensúlyozó gyerek szabadon mozogjon. Egyensúlyozhatunk pl. vonalzóval, farúddal a tenyerünkben. (Remek gyakorlat a kéz és a szem koordinációjának fejlesztésére).

Udvari játékok

Pörgő kötél. A gyerekek körbeállnak, egyikük közepre áll, és maga körül forogva egy hosszú ugrókötelet húz végig a földön, először lassan, majd egyre gyorsabban. A többieknek át kell ugorniuk a kötelet, még mielőtt az megérintené a lábukat.

Ugróiskola. (Székhelyen kosárlabda palánk alatt a térkőből ki van rakva, de rajzolhatunk is a földre). Egy kavicsot dobunk az első négyzetbe, az lesz az 1. osztály. Végigugrálunk a megfelelő módon, ügyelve arra, hogy ne lépjünk vonalra. Ha sikerült, kijártuk az 1. osztályt, 2. osztályba léphetünk. Ha nem jöhet a következő játékos dobja a kavicsát.

Kidobós fogócska. A fogónál van a labda, ezzel a kezében próbál meg elkapni valakit. Akit futás közben eltalál, az lesz a következő fogó.

Kugli – várvédés. Nagy kört rajzolunk a porba, ide állítjuk bele a kuglikat (üres vizesflakont), és egy várvédőt, akinek a feladata a bástyákat védelmezni az ostromlókkal szemben. Az ostromlók teniszlabdákat gurítanak a bástyák felé. A vár akkor esett el, ha mind a 6 bástya egyszerre hever a földön (szerintem 1 várvédő és 4 ostromló tudja játszani).

Átkelés a mocsáron. Kijelöljük a két partot, közé gumitéglákat rakunk. Ezen lépkedve, egyensúlyozva kell átjutni egyik partról a másikra.

Hébe – hóba. A hóba rajzolt körbe kell beletalálni hógolyóval vezényszóra. A „hébe” hallatára elkészülnek az egykezes felsődobáshoz, „hóba” kiáltásra eldobják a hógolyót.

Téglajárás (átkelés a mocsáron másképpen). Kijelöljük a két partot. Minden játékos 3 téglát kap, csak a téglára lehet lépni a mocsárban, még hozzá úgy, hogy kettőn állnak, a harmadikat előreteszik, majd átlépnek az első két téglára. Az az ügyes, aki úgy jutott át a túloldalra, hogy nem lépett a földre (ingoványba). Nehezíthetjük, hogy csak 2 téglával lehet átmenni és akkor egy téglán, kell elférnie a gyerek mindkét lábának.

Át a hídon. Esőzés után deszkapallót fektetünk egy pocsolya fölé, ezen kell szárazlábbal átkelni.

Labdaiskola: Falhoz dobjuk a labdát, majd el kell kapni (kezdetben). Később nehezítjük: Amíg a labda visszaérkezik hozzánk

1. tapsoljunk egyet
2. tapsoljunk kettőt
3. megfordulunk
4. felemelt lábunk alatt tapsolunk
5. megfogjuk a fülünket...

Kitalálhatunk verset is hozzá:
egyet dobtam,
pattintottam,
gyűrűt húztam, gömbölygettem...

Légykapó. A gyerekek játékvezetőt választanak. A többiek vele szemben megállnak. A vezető labdát dob nekik. Akinek sikerült elkapni, és visszadobni a labdát, összezárja tenyerét (legyet fogott). Ha játékvezető csak ijesztget, és a játékos kinyitja a tenyerét, pedig a labda nem is repül felé, akkor a legyek kiszabadultak. Az győz, akinek sikerül 5 legyet összegyűjteni, utána ő lesz a vezető.

Szincápa. Egymástól néhány méter távolságra 2 vonalat húzunk. Egyik vonal mögé kívülre állnak a gyerekek, ők lesznek a halacskák. A két vonal közé 1 gyerek áll, ő lesz a cápa. A cápa hátat fordít a gyerekeknek, (így nem kedvez, vagy nem tesz be senkinek) és mond egy színt, majd megfordul, és azokat a halacskákat átengedi a túloldalra, akinek a ruháján található az adott szín. Utána a többiek futva megpróbálnak átjutni (átúszni) a túloldalra, anélkül, hogy a cápa elkapná őket. Akit a cápa megfogott, az lesz az új cápa.

Játék alapkészlet, játékeszközök, játékszerek

Csoportszobai játékok

fakocka	lego, duplo	táblás játékok
favonat	golyóspálya	kártya
babaház	gyöngy	dominó
babakonyha	puzzle	memóriajáték
bábszínház	játszólapok	sakk

Udvari játékok

libikóka	labda	
fészekhinta, hinta	homokozó	bicikli, futóbicikli
mászóka	homokozó játékok	lábhajtásos motor, roller
csúszda	tricikli	

7.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

"Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogatókörnyezet megteremtése során épít a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

(Óvodai nevelés országos alapprogramja)

Minden ember legalapvetőbb tulajdonsága, hogy a körülötte levő világot megismerje, birtokába vegye. Az óvodáskorú gyermek szivacsaként szív magába mindent, amit érzékszerveivel fel tud fogni.

A tanulás lehetséges formái óvodás korban:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

Feladatunknak tekintjük, hogy gondoskodjunk:

- a gyermekek életkorának leginkább megfelelő spontán, játékos tapasztalatszerzés lehetőségéről gondoskodva; valamint növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével és szervezésével megvalósulva - tevékenységekben megnyilvánulva a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejleszti
- inger gazdag környezetről, jó játékokról melyek számtalan érdekes problémát, feladat megoldási lehetőséget és módot kínál a játékos cselekvéses tanulásra
- értő figyelemről, gyermekek kérdéseire adott adekvát válaszokról
- olyan légkörről, ahol boldogan élhetnek, ahol érzékszerveikre hatóan megszámlálhatatlan, sokrétű tapasztalatra tehetnek szert,
- ahol az óvodai alkalmazottak viselkedése és magatartása példaértékű, és segítséget nyújt a szokások kialakításában
- az ismeretek, témakörök, feladatok epochákba, projektekbe történő rendezéséről, a komplex foglalkozásokról, foglalkoztatókról
- a tanulás (habituáció, kondicionálás, komplex tanulás) feltételeiről.

7.2.1. A külső világ tevékeny megismerése

Az iskolára való felkészítésben az egyik legfontosabb nevelési területnek tartjuk. Törekvésünk szerint: természetes környezetben (kertünkben, patakparton stb.), életszerű körülmények között (közlekedésben, munkában stb. játékosan, szocializálva (játékszerekkel, gyermekméretű eszközökkel, kisebb, nagyobb gyerekekkel, felnőtt közösségben stb.).

A külső világ tevékeny megismerésére való nevelésünk feladata a környezettel való együttélésre nevelés, ez magába foglalja:

- a környezet tényleges védelmét, a környezetkultúra átadását, ami életmódot, gondolkodásmódot, viselkedésmódot,
- természetvédelmet és fejlesztést, okos, mértéktartó felhasználást jelent
- a biztonságos életvitel szokásainak alakítását értékek megőrzését
- a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások és néphagyományok, a közösséghez való tartozás élményét,
- a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismerését, szeretetét és védelmét.

A környezet szóba beleértjük a természetes és "mesterséges" (ember által létrehozott), környezetünket, az élő és élettelen természetet is. Ebben az értelemben a környezeti nevelés komplex fogalom.

A külső világ tevékeny megismerésére való nevelés elvei

- a születés előtt kilenc hónappal kezdődik
- holisztikus jellegű
- nem fér be egy nevelési területbe, a csoportszobába
- aktív, felelős cselekvésre nevel
- együttműködésre és egymás iránti segítőkészségre szoktat.
- egyensúlyt kell teremtenie a lokális és a globális irányulások között.

A külső világ tevékeny megismerésére való nevelés négy fő területe a helyi sajátosságokra épül.

1. A külső természeti környezet: (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok)

A természeti nevelés, amelynek alapja az élet tisztelete és oltalma. Az állatok és növények szeretetének nevelésére épül, majd a sokarcú és bonyolult természeti viszonyok, kölcsönhatások felismerésére törekszik. Fontos a természethez fűződő pozitív kapcsolat. Ennek érdekében minél többet legyünk a gyerekekkel a természetben, "minél több természetet vigyünk a nevelési környezetünkbe". Gyűjtögetssünk "kincseket "(élőt sosem!): csigaházat, köveket, lehullott leveleket, terméseket, színes madártollakat, szép formájú kavicsokat stb.

- 2. A külső, ember alkotta (épített) környezet:** (épületek, műemlékvédelem, tárgykultúra, a téralkotás, eszközök, és anyagok ökológiája, a hulladékkezelés, a vásárlási és árucikkek, az emberi kapcsolatok, a városi környezetstb.).
- A gyerekek érezzék és értsék az emberek munkájának szépségét. Érzékeljék, hogy a tárgyi környezet anyaga a természetből való. A gyerekek a tárgyakkal együtt élnek, játszanak, tanulnak. A körülöttük lévő tárgyak egy része természetes anyagúak, fából, bőrből, kőből, készülnek. Más tárgyak (műanyagok) - a természet nem ismeri őket, nem is tudja megemészteni - előbb-utóbb, szemétté, hulladékká válnak. Környezetünk legnagyobb problémája a hulladék.
- A külső mesterséges környezetünk következő része az emberi kapcsolatok, melyekről a gyerekeknek is olyan tapasztalatuk van, hogy baj van manapság az emberi kapcsolatokkal.
- E területen sokat segíthet a pedagógiai eszközként a szeretet, az erkölcsi nevelés.
- 3. A belső természeti környezet:** "a belső világ" az egészséges életmód, a megfelelő napirend, az egészségre vezető szokások megalapozása, táplálkozás, a mozgás, a betegség megelőzése.
- A belső környezetünk nem egyéb, mint testünk, egészségünk. A saját testünk ismerete igen fontos része énképünknek. Fontos, hogy a gyerekek érezzék, az egészség nem azonos azzal, hogy nem vagyunk betegek. Az egészség az élet, a létezés öröme, a boldogság lehetősége. A testi működés figyelemmel kísérése fontos része az egészséges életvitelnek.
- 4. A belső személyes környezet:** a mentálhigiéné, a lelki élet egészsége, önértékelés, énkép.
- Önértékelésünk, énképünk és konfliktusaink okozta feszültségek alkotják a mindig változó belső világot. (Az óvoda gyakran okoz a gyerekeknek félelmeket, szorongásokat!!) Mindent el kell követni a nevelés derűjéért! A gyermek mentálhigiénés egészségének forrása a nevelő lelki egészsége.
- E négy rész szorosan és szétválaszthatatlanul összetartozik, egymásra épül.
- A környezeti nevelés széles ívű, összetársadalmi folyamat. A környezeti nevelés nem csak a környezeti problémák megoldásához szükséges készségek, nem csak a környezethez fűződő érzelmi viszonyulások és értékek pedagógiai eszközökkel történő formálása, hanem mindez az egész személyiségre, a teljes emberre ható nevelési folyamat.

Az óvodai környezeti nevelés célja, feladata

- A környezeti nevelés a kisgyermek születésekor veszi kezdetét a családban, majd szervezett keretek között folytatódik az óvodában.
- Óvodai környezeti nevelés **alapozó** jellegű, így meghatározó szerepet játszik a gyermek környezet kultúrájának alakításában, a környezettudatos magatartás formálásában.

- A környezeti nevelés személyiségformáló, szokáskialakító szerepét a játék mellett nevelésünk vezérfonalának tekintjük, és a tevékenységeket erre fűzzük fel, így lesz nevelésünk komplex egész.
- Így megalapozhatjuk az óvodánkba járó gyerekek környezeti tapasztalatait, és olyan szokásokat és szokásrendszereket alakítunk ki, amelyek meghatározóak, és alkalmassá teszik őket a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélésre, a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodásra, tájékozódásra.

Feladatunk olyan élményközpontú, életkori sajátosságokat figyelembe vevő, tevékenységen alapuló életmód kialakítása, amely minden tekintetben követendő modell a gyermek számára. Ennek érdekében mindent megteszünk azért, hogy az óvodába lépéskor a gyerekeket olyan érzelmi hatások ériék, amelyek segítik a szociális érzékenységük fejlődését, éntudatuk alakulását.

Célunk a képességeik fejlesztése, tapasztalataik bővítése, rendezése.

- A feladatok megvalósítása feltételezi a családdal való szoros együttműködést, a családok szemléletformálását.
- Környezeti nevelésünk megvalósítása olyan sokszínű tevékenység, amely tekintettel van a (mással nem helyettesíthető) játéokra!
- Olyan **életet** szervezünk, amely természetbarát, környezetbarát szemléletet sugallva segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség stb.) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat stb.) fejlődését.
- A megvalósítást a 3-7 éves gyerekek következő életkori jellemzői teszik lehetővé:
 - cselekedeteiket mindig valamilyen érzelem kíséri
 - tevékenyek, aktívak, nyitottak, kreatívak
 - a körülöttük levő világot érzékszerveikkel, tapasztalás útján ismerik meg
 - érzelmileg kötődnek az őt nevelő felnőttekhez, "modellkövetők"

A külső világ tevékeny megismerésénél arra törekszünk, hogy a gyerekek megismerjék, tapasztalják a körülöttük lévő világot: minőséget, mennyiséget. Érezzék, hogy minden mindennel összefügg, így a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak is a birtokába jut, és azokat alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítézőképessége, fejlődik tér-, sík-, minőség-, mennyiségelmélete. Ennek érdekében a tanulás, a **környezeti nevelés** tervezése során a következő közös **élményeket biztosítótevékenységek** megteremtésére, megszervezésére törekszünk a környezeti nevelésünk különböző színterein.

A külső világ megismerésének színterei

Az óvoda belső tere: csoportszoba, folyosók, előterek

- Növények elhelyezése, gondozása, az élő és élettelen tapasztalása, a "rám is szükség van" érzésének naponkénti átélése (természetsarok kialakítása, akvárium, florárium, stb.)
- Munka jellegű tevékenységek: a növények öntözése, leveleinek permetezése, átültetése, szaporítás, egyszerű kísérletek (csíráztatás, hajtatás) - különböző körülmények között. Állatok etetése, szaporítása, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről.
- A tapasztalatok szereztetésének és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képessége, tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság stb.) alakításának lehetősége.

Az óvoda udvara, kertje: (többfunkciós: változatos játéktevékenységre, aktív-passzív pihenésre, környezeti nevelésre stb. alkalmas.)

Az óvoda kertjének **folyamatos átalakítása**, hogy az egészséges életmódra nevelés és a környezeti nevelés feladatának megvalósítására is alkalmas legyen "a magtól a magig" biztosítson lehetőséget a növények és az életközösségek) megfigyelésére, tevékenységekre, kerti munka közben (ültetés, gondozás, a gyógynövények szépsége, haszna az egészség megőrzésében, madárvédelem.)

Az óvoda közvetlen környékére tervezett séták

- A Rákos-patak "örökbe fogadása". A mi patakunk!

Tervezett tevékenységek: Patakvizsgálat: "Ki lakik a vízben?" Az élővíz fontossága!

Ökológiai játék. A vízben élő élőlények jelzik a víz tisztaságát. Egyéb

tevékenységek: sárkányeresztés, papírhajó vízrebocsátása stb.

- Az óvoda környékén lévő utcák megfigyelése, tájékozódás. A biztonságos életvitel szokásainak alakítása, vásárlás, kenyérsütés (pékség), közlekedés.
- Látogatás különböző gyümölcsöskertekbe; a gyümölcsfák élete a négy évszak jegyében; "szedd magad..."; a különböző tevékenységek közben ismerkedés a gyümölcsök eltevésének, fogyasztásának módjaival (az alma és egyéb gyümölcsök "más" módon - befőttek, süteménykészítés, az aszalás titkai, gyümölcsnapjaink keretében is).

Természeti jelenségek

Természeti jelenségek megfigyelése a különböző évszakok jegyében

Az évszak jellemző jegyeinek felfedeztetése - az időjárás elemeinek (napsugárzás, hőmérséklet, felhőzet, csapadék, szél) folyamatos megfigyeltetésével.

Ősz

- több csapadék, változik a felhő alakja, gyakori képződmény a köd, talaj menti fagyok
- a levelek elszíneződése, termések, gyümölcsök érése
- levél, termés, magok gyűjtése, apró kísérletek
- növények telettetése, komposztálása, levél gyűjtése, állatok téli készülődésének megfigyelése (hangya, csiga stb.)

Tél

- hó, zúzmara, jég
- lomb nélküli növények (fák, cserjék, feltűnővé válnak a formák, kéreg, tövis, tüske stb.)
- az állatok téli életének megfigyelése
- madáretetés (madárvédelem), "madárkarácsony"
- nyomolvasás a hóban
- a jobban érzékelhető környezetszennyezés
- kísérletek, jég elolvasztása
- Borbála-napi hajtatás (december 4.)
- csíráztatás (Luca-napi búzavetés)

Tavaszi

- télbúcsúztató
- sok csapadék, rengeteg felhő, felenged a fagy, több napsütés, a hőmérséklet emelkedik
- az állatok és növények alkalmazkodásának megfigyelése (gazdag aljnövényzet)
- kerti munka, palántázás, ültetés
- "Találkozás a harmóniával" (*Konrad Lorenz*)

Nyár

- forróság, nyári esők
- virágzás, megtermékenyítés időszaka
- öntözés, kertészkedés

Környezetvédelmi tapasztalatok szereztetése az óvodában és a lakóhelyünk környékén

Levegő. Az élethez levegőre van szükség.

- jó és rossz levegő (tapasztalatok gyűjtése, szellőztetés, séták, kirándulások, nyaralás stb. során)
- tiszta - szennyezett levegő (kísérletek hóval, vízzel, szűrés, összehasonlítás)
- a közlekedés hatásainak megfigyeltetése, por, gázok, zaj hatásai az emberekre és az út mentén élő növényekre. Az út mentén élő növények élete a különböző évszakokban, pl. szárazság, téli sózás, egyéb rongálás stb.

Víz. Víz nélkül nincs élet.

- Kísérletek növénygondozás során
- Tiszta víz - szennyezett víz: kísérletek mosószerrel, "szenzitív játék" (A molnárka élete)
- takarékoskodás a vízzel - otthon és az óvodában

A **hulladék.** A hulladék és az ember kapcsolata: mit teszek én? Milyen a helyzet a lakóhelyemen? Otthon? És az óvodában?

Természetvédelem - védelemre szoruló állatok és növények, tájak. Szabályok a védett területeken. (Gerecsei projekt).

Jeles napok, ünnepek

Feladataink: az ünnepek arculatának, tartalmának a gyerekek életkori sajátosságának megfelelő üzenet kialakítása és az ennek megfelelő dekorációban való megjelenítése.

- Víz napja: március 22.
- Föld napja: április 22.
- Madarak, fák napja: május 10.
- Állatok napja: október 4.

Társadalmi ünnepeink:

- március 15., augusztus 20., október 23.

"Teljesség" ünnepei

- Mikulás
- karácsony
- húsvét

Óvodánk hagyományai

- Családi programok (családi napok, adventi, húsvéti játék és kézműves délutánok)
- Szüreti, farsangi kavalkád
- Anyáknapja
- Gyermeknap
- Évzáró – Búcsúztató a "nagyok", iskolába menők búcsúztatása.

Eszközök

madáretető

túra felszerelés (hátizsák, kosarak, vizes edények)

metszőollók

virágprés

kerti szerszámok (lapát, talicska, lombseprű, hólapát)

7.2.2 Verselés, mesélés

"Juli lázas, fekszik az ágyban, s már jó ideje játszik, beszélget a jópofa cserkessel, aki az ablakon át jött be hozzá, mikor megkérdezi:

És nekem mit hoztál?

Mesét.

Hol van?

Már odaadtam.

Juli keresgélgni kezdte maga körül a mesét, a cserkesz teli szájjal nevetett. Aztán Juli is elnevette magát, hiszen ez volt a mese."

(Lázár Ervin: A hétfejű tündér)

A gyermekek első irodalmi élményeiket többnyire dallammal társítva, altatóban, mondókában szerezhetik. A képeskönyv az óvodáskorig kíséri a gyermekeket, majd találkoznak a tradicionális mesés történetekkel, szereplőkkel, a népi költészettel, versekkel, mesékkel, a gyermek életét követő alkotásokkal. A mondókák többnyire alkalmakhoz kapcsolódnak, funkciójuk kijelöli helyüket a gyermekek életében. A mondóka-mondást, a játékot felváltja a mesemondás, a mesekönyv-lapozgatás. A gyerekek mindig szívesen hallgatják a mesét, a dallamos, szépen hangzó verset. Gyarapodnak belső képeik a mese világáról, a valóságról. Érdeklődésük a képtől a szöveg felé fordul, kialakul a kettős mesetudat, el tudják határolni a mesét a képzelettől. 5-6 éves korban már nem a mese valóságában hisznek, hanem a vágyott igazságban.

A mese

- gyermekek számára örömforrás, alapvető esztétikai kifejezési mód, kommunikációs eszköz, érzelmi élmény, anyanyelvünk legautentikusabb közvetítője.
- a gyermek értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének legfőbb segítője, sok esetben a szorongásokra is megoldást kínál.
- képi és konkrét formában esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat

A mesemondásnak óvodánkban pontos ideje, helye, szertartása van. Ezeken túl sor kerülhet rá a nap bármely időszakában, ha a gyerekek kérik, ha a helyzet úgy kívánja. Pl. mesélünk a gyerekeknek a csendes pihenő kezdetekor is.

Tízórai után jóllakottan, miután rendbe tették az asztalokat, a gyerekek elfoglalhatják a mesesarkot, meseszőnyeget. Amikor mindenki elhelyezkedett, kezdődhet a mese. Nem zavar minket senki, semmi.

A mesemondás elvei

Elvárás az óvodapedagógus felé

- Egy héten keresztül egy mesét hallgatnak a gyerekek. Így lehetőségük van arra, hogy az adott mesével behatóbban megismerkedjenek. Újra és újra találkozhatnak a mese szereplőivel, megismerhetik jellemvonásaikat, a meseszövegszerkesztésben felismerhetik az összefüggéseket, tanulságokat; kialakul egy személyes kapcsolat.
- Élményt adó mesélés: Törekszünk a szereplők hű megjelenítésére, a szerepjátékokra **(D)**, a hangulati elemek alkalmazására (hangszeres kíséret, bábozás **(B)**, gyertyagyújtásstb.).
- A mesék, versek, színelőadások élményszerűségének, ismeretanyagának rögzítését a vizuális nevelés **(Á)**, ének-zene eszközeivel, módszereivel segítjük.
- Törekszünk a szöveghűségre. A gyerekek rögtön felfedezik, ha más szavakkal hallják ugyanazt a mesét.
- Dramatizálás (bábok használatával, gyerekek bevonásával, közreműködésével).
- Játékosság.
- Az iskolára való felkészítés tekintetében a könyv megszerettetését különösen fontosnak tartjuk. Ugyan a mese hatása akkor érvényesül a legjobban, ha nem olvassuk, de ugyanakkor világossá kell tennünk, hogy bár a mesék valódi helye a szóbeliségben, belső képeinkben van, ezek hordozói elsősorban a könyvek.
- Autentikus előadásmód. Saját erőnkön kívül igénybe vesszük:
 - megzenésített verses (Sebő, Kaláka, Gryllus stb.), mesés lemezeket
 - a Budapest Bábszínház előadóművészeinek (évi egy-két alkalommal) előadását.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, - a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Mese-, mondóka-, versanyagunk törzsét a magyar remekírók gyermekkölteményei, meséi és a népmesék képezik (versek: Weöres Sándor, Kányádi Sándor, József Attila, Nemes Nagy Ágnes stb.; mesék: Illyés Gyula, Benedek Elek, Gárdonyi Géza, Móricz Zsigmond stb.).

Gyermekirodalmi művek gyűjteménye

Mese törzsanyag

Ősz

Iciri-piciri, *Móricz Zsigmond*

A kóró és a kismadár

Vityilló

Répa

Marék Veronika: Kipp-kopp a fűben

Marék Veronika: Kipp-kopp és Tipp-topp

Marék Veronika: Kipp-kopp gyermekei

Dankó Éva: A szivárvány színei

Mese a sündisznóról, akit meg lehetett simogatni

Szutyev: A gomba alatt

Francia népmese: A három csibe

Német népmese: A csodatök

A kis falevél

Fésűs Éva: Gyümölcsmese

Grimm: A libák és a róka

Fésűs Éva: Budavásár

❖ Gyümölcsmese

❖ Erdei kalapos

❖ Szívtelen csiga

❖ A kis mókusz fél diója

❖ Az öreg mókuszéni

Szutyev: Az alma

Az aranytarajos kiskakas

Csukás István: Sün Balázs

Miért fekete a holló?

Ki a legerősebb a világon?

Az elveszett madártoll

Tél

A kismalac és a farkasok

Visszajött a répa

Egérke piros szegélyes kék kabátja

Jön a Mikulás!

A tizenkét hónap

A három fenyőfa

A Télapó kesztyűje

Jézus születésének története

A három kismalac

Mese a falánk tyúkocskáról

Téli lakoma

Hapci Manó

Bartók Julianna: A hiú hóember

A nyughatatlan méhecske (Móra Ferenc)

Az aranyszőrű bárány

Csillagok közt szeretnék élni

Móra Ferenc: A kesztyű

Varga Katalin: A kesztyű

Vajas pánkó

A nyughatatlan méhecske, Móra Ferenc

Az öregasszony és a halál

A hóember orra

Tavaszi

A nyúl meg a tavaszi hó
 A három nyúl
 Mese a legokosabb nyúlról
 A három pillangó
 A nagyravágyó feketeterítő
 A kiskakas gyémánt félkrajcárja
 Telhetetlen méhecske
 A virágok ébredése
 A néma tulipán
 A kismadár kertje
 Mókus Péter kiskertje
 Az ember a legerősebb
 A forrástól a tengerig (mese a vízről)
 Páracska
 A gazdag ember és a fecske
 A szemtelen kecske
 Kecskék és a farkas
 A só meg a paprika
 A köszöntő
 Mese az eltévedt kisverébről
 A nyulacska harangocskája
 A titokzatos tojásfestő
 A nagy fülű nyúl
 A nyulacska csengője
 A fogfájós nyuszi

A húsvéti tojások
 A varázsigét mondó nyulacska
 Az egér farkincája
 Az oroszlán és a kiséger
 Zsiga és csipet
 A gyáva kiskutya
 Vadkacsa
 Vadmalacok
 A csökönyös kis elefánt
 A kis Ida virágai
 A szív igazsága
 Az oroszlán és a kiséger
 Finy Petra: Citromtündér
 A mézeskalács huszár
 A szállást kérő róka
 A macskacica
 Benedek Elek: Szélike királykisasszony
 A lusta leány
 A tulipánná változott királyfi
 A suszter manói
 A kisrigó
 A falánk tyúkocskák
 A békakirály
 Az aranytojás

Felhasználható irodalom

Pihenés idejére, szabadidőben és nyári időszakban

Mesék:

Öreg néne őzikéje, Fazekas Anna
 Már óvoda vagyok, Janikovszky Éva
 A didergő király
 Mókus Péter kiskertje
 A mézeskalács huszár
 A pisztráng és a patak
 A gazdag ember és a fecske
 A szemtelen kecske
 Kecskék és a farkas
 A virágok ébredése
 A köszöntő
 Mese az eltévedt kisverébről
 A nagy fülű nyúl

A szívtelen csiga
 A nyulacska csengője
 Az egér farkincája
 Zsiga és csipet
 A fogfájós nyuszi
 A gyáva kiskutya
 Vadkacsa
 A csökönyös kis elefánt
 Hétszínvirág
 A béka-királykisasszony
 A négy kis ezermester
 A szorgos és a rest lányt
 Kormos István: A kevély kiskakas
 Az állatok nyelvén tudó juhász

A két kicsi kecskebak meg a róka
A brémai muzsikások
A kisnyúl
A csillagszemű juhász
Sündisznócska lovagol
Szutyejev: Okoska botocska
Miért szállnak el a fecskék
A fenyőfa, Andersen
Szutyejev: A fenyőfa
A kesztyű
Tűzmadár
Tündérszép Ilona és Árgyélus
Rózsa és Ibolya
Világszép Nádszál Kisasszony
Aranyszóló pintyőke
A rozmarintszál
A sündisznócska és a fekete kakas
Mindentjáró malmocska
Fehérlófia
Ihók és Mihók
Ludas Matyi
Suszter manói
Holle anyó

A tizenkét holló
A rózsanevető királykisasszony
Az okos leány
Három kívánság
A háromágú tölgyfa tündére
A kis gömböc
Nyakigláb, Csupaháj, Málészáj
A kerek kő
A só
Furulyás Palkó
Az égig érő paszuly
A kőleves
Négy vándor
A nagyravágyó felhőcske
A mezei nyúl és a sündisznó
Kacor király
A szőlő szőlő, mosolygó alma, csengő
barack
Zöld Péter
A róka meg a daru vendégsége
Az ember a legerősebb állat

Könyvek:

Beck Andrea: Titoktündér könyvsorozat
Dallos Szilvia: Illemerke történetei az óvodában
Tersánszky Jenő: Misi Mókus kalandjai
Szutyejev: Vidám mesék
Bartos Erika: Anna, Peti, Gergő
Fésűs Éva: Ezüsthedű
Minden napra egy mese
Első meséskönyvem
Kisgyermek nagy mesekönyve

A legkedveltebb versek**Ősz**

Sarkady Sándor: Édes ősz

László Gyula: Szálló levelek

Bartos Erika: Mókusz

❖ Gyümölcskosár

❖ Sündisznók

❖ Alma

Matos Maja: Vettem egy nagy kerek tököt

Verseghy Erzsébet: Libanátha

Osváth Erzsébet: Eltörött a liba lába

Galambos Bernadett: Kis falevél

Mentovics Éva: Almaszedés

Donászy Magda: Almaszedés

Tordon Ákos: Bolondos mondóka

Bartos Erika: Gyümölcsök

Kovács Barbara: Levél a szélben

Balla Piroska: Az elveszett süni

Móra Ferenc: Cinege cipője

Tarbay Ede: Őszanyó

Csoóri Sándor: Dióbél bácsi

Weöres Sándor: Tekereg a szél

Fésűs Éva: Sündisznócska

Raggamby András: Tavasztól tavaszig/őszi
részlet

Móra Ferenc: Cinege cipője

Tél

Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben

Kányádi Sándor: Aki fázik vacogjon

Weöres Sándor: Reggel süt a pék

Szabó Lőrinc: Szárnya van, de nem madár

Weöres Sándor: Száncsejő

Weöres Sándor: Nő a dér, álom jár...

József Attila: Bethlehem királyok

Sarkadi Sándor: Télapó

Gazdag Erzsébet: Újév

Gazdag Erzsébet: Január

Tarbay Ede: Farsangi maskarák

Miklós püspök egykor régen

Zelk Zoltán: Őzek, nyulak, szarvasok

Karin Jäckel: Kedves Mikulás!

Kányádi Sándor: Feketerigó

Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó

Weöres Sándor: Újjé! vi mese

Weöres Sándor: Újévi köszöntő

Weöres Sándor: Fenyőfa

Weöres Sándor: A medve töprengése

Csukás István: Országúton nagy a hó...

Gazdag Erzsébet: A kis ház lakói

Gazdag Erzsébet: Hull a hó

Gazdag Erzsébet: Télkergető

Drégely László: Jancsi bohóc

Vidor Miklós: Bolond-bál

Csoóri Sándor: Farsangi kutya

Csanádi Imre: Hónapsoroló

Vidor Miklós: Bolond-bál

Móricz Zsigmond: Török és a tehenek

Weöres Sándor: Csalimese

Weöres Sándor: Kutya

Weöres Sándor: Haragos

Weöres Sándor: Így meg úgy

Weöres Sándor: Pletykázó asszonyok

Drégely László: Farsangi bál

Gazdag Erzsébet: A bohóc köszöntője

Szepes Attila: Bohóc

Gazdag Erzsébet: Csavargó füstgyerek

Donászy Magda: Karácsony

Tóth Anna: Télapó

Galambos Bernadett: Farsang

Czegléd Gabriella: Farsang

Kányádi Sándor: Ez a tél

Drégely László: Hógolyózás

Sarkady Sándor: Farsang

Tavaszi

Weöres Sándor: A medve töprengése
Móra Ferenc: Fecskehívogató
Bartos Erika: Kelepelő
Zelk Zoltán: Tavaszi dal
Weöres Sándor: Olvadás
Mentovics Éva: Tavasztündér
Nemes Nagy Ágnes: Tavaszi felhők
Weöres Sándor: Kacsautató
Osváth Erzsébet: Nyújtózik a hóvirág
Osváth Erzsébet: Ébresztő
Végh György: Virághozó április
Szabó Lőrinc: Tavasz
Szabó Lőrinc: Nyitnikék
Weöres Sándor: Paripám csodaszép Pejko
Drégely László: Pereg a dob

Hétfári Andrea: Szép zászlónk
Gáspár János: Vesszőparipán
Osváth Erzsébet: Három cimborá
Osváth Erzsébet: Esőcseppek
Hullámzik a tavacska...(mutogató)
Orgoványi Anikó: Föld napjára
Haász János: Mindenható
Nyulász Péter: Deré
Nyulász Péter: Durabele
Nyulász Péter: Csitt, csett csatt
Zelk Zoltán: A kispatak
Devecsery László: Színek
Devecsery László: Dani különlegesöltözte
Bartos Erika: Tükör

Húsvét

Végh György: Kleofás a didergő kistojás
Fazekas Anna: Húsvéti Vers
Zelk Zoltán: A három nyúl

Palotai Gyöngyvér: Húsvét
Locsoló versek, népköltések

Anyák napja

Édesanyám tulipánfa, népköltés
Ágh István: Édesanyám
Donászi Magda: Anyák napján reggel
Az én nagyim
Iványi Mária: Olyan akarok lenni
Osváth Erzsébet: Meséltél, meséltél

Csorba Piroska: Mesélj rólam
Móra Ferenc: Anyának
I. Sjöstrand: Meg ne próbáld (apának)
Ámon Ágnes: Ajándék
Ballagócska

Ballagás

Horváth I.: Növényetek
Szalai Borbála: Utolérem a bátyám
Weöres Sándor: Birkaiskola

7.2.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodánk a személyiségformálás fontos eszközének tartja a mindennapos éneklést, dalos játékokat, a zenehallgatást és a táncművészeti foglalkoztatást.

Az ember legkorábbi élményei szinte a fogantatás pillanatától hatnak. Az édesanya belső hangjai, szívdobogása, légzése; később a külső világ hangjai, a csecsemő ringatása, az első altatódalok, majd a zene, a tánc hatása olyan emberformáló erőt képeznek, melyek kihatnak a teljes személyiségre. Az éneklés, az énekes játékok, a zenélés a tánc örömet nyújtanak a gyerekeknek, és elősegítik a zenei anyanyelv kialakulását. A játékos ritmusok, a szelíd dallamok, a szép zene fogékonnyá teszik a gyermeket a harmónia, az esztétikai értékek befogadására, felkeltik érdeklődését az ének, a zene, a tánc iránt. Az élményt adó közös éneklés, játék, a zenehallgatás, a táncmozgások mind, mind elengedhetetlenek a gyermek testi, lelki fejlődéséhez. Lehetőséget ad a szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozására is. Fejleszti a zenei kreativitást.

"A zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket, ezért is elengedhetetlen eszköze az általános nevelő munkának. A hangmagasság, ritmus és mozgás fizikai inger, mégis, összhatásukban - a szöveg játékos és szimbolikus képeit is hozzátéve - lelki jelenséggé, pozitív viszonyulássá, örömmé válnak." (Forrai Katalin)

Az **éneklés, a népi játékok, a néptánc** mindennapos tevékenységet jelentenek óvodánkban. Tervezetten a hét egy napjára koncentráljuk azokat a feladatokat, amelyek az új énekek, játékok meg-, illetve betanításával járnak. Az énekek dallamának, szövegének, a játékok szabályának ismeretében lehetőséget adunk a tetszőleges, spontán, illetve tervszerű "alkalmazására". Törekszünk a tanítás élményszerűségére, az ének hangszeres kíséretére, a többszöri közös éneklésre.

Zenei nevelésünk alapjául az "Ének az óvodában" (Forrai Katalin) és a "Zenehallgatás az óvodában" (Törzsök Béla) irányelveit, feladatait, illetve mondóka-, dal- és játékanyagát tekintjük; nem utolsósorban pedig Kodály Zoltán óvodai zenetanításról vallott nézetét.

... "Rá kell egyszer már mutatni a legkisebbek nevelésének országos kulturális jelentőségére. Ha nem ültetjük el a zene szép magvait a legsebezhetőbb korban, később hiába próbálkozunk vele; ellepte a lelkeket a gyom. Van-e szebb hivatás, mint új kertbe az első jó magot vetni?"

Törekszünk a jó "zenei légkör" (Forrai Katalin) környezetének megteremtésére. Zenei nevelésünkben fontosnak tartjuk a tervszerűség, a tudatos fejlesztő munka mellett a spontaneitást, a pedagógusi intuíciót. Az éneklés, a játék képessége, készsége bennünk van; az éneklés önmagában eszköztelen is, ezért tartjuk fontosnak

- a teljes nap
- a csoportszoba, az udvar, a patakpart
- a hétköznapi, ünnepeink kínálta lehetőségek maradéktalan kihasználását.

Más foglalkozások témájához, anyagához is kapcsolhatók zenei elemek, így pl.

- a növények susogása, zizegése, a szél fütyülése, az eső koppanása, a madarak éneke, az óra ketyegése, a kanál csörrenése stb. - környezetünk, az egész világ hangjai
- dalos játékok - egyben futó-, ill. versenyjátékok, amelyeket mozgás, „testnevelés” foglalkozáskor is alkalmazhatunk;

Az ÉZÓ anyagából:

- gyerekmondókák: köszöntők, kiolvasók, térden lovagoltatók, kiszámolók
- népi játékok: páros, csoportos, guggolás, kergető, felelgetős, sor-, lánc stb. játékok
- népdalok, dalok: évszakokhoz, ünnepkörökhöz, egyéb alkalmakhoz kötődők
- táncdallamok.

Zenehallgatás által szeretnénk hozzájárulni gyermekeink kiegyensúlyozottságához, érzelmi gazdagodásához. Törekszünk arra, hogy a zenehallgatáshoz kiválasztott zenei anyag

- autentikus előadóktól származzon, legyen az élő- vagy gépzene;
- igazodjon a napi tevékenységekhez (altatás, ébresztés, csendes manipulációs vagy játéktevékenység)
- fejlesztőtevékenységünket motiválja, hangsúlyosabbá, érthetőbbé tegye.

Zenegyűjteményünk (lemezek és kazetták) anyagát a népzene, műzene, komolyzene alkotják:

- népzene: a magyar és a környező országok népeinek (délszláv, albán, román, görög, török) valamint más népek (dél-amerikai, spanyol, olasz, skót és ír) zenéje;
- műdalok: gyermekdalok, megzenésített versek (Sebő Ferenc, a Kaláka együttes stb.)
- klasszikus zene (zenekari és kórusművek, balettzene stb.).

Ének, dal, népdal, dalos játék és mondóka gyűjtemény

Törzsanyag

Ősz

Zsipp, zsupp

Koszorú, koszorú

Hopp mókuska

Lipem, lopom a szőlőt

Badacsonyi szőlőhegyen...

A kállói szőlőben

Ül egy nagy tök a domb tetején

Karaván együttes: A napok

Hatan vannak a mi ludaink

Egyél libám, egyél már

Ess eső ess. Sári siess

Süss fel nap, Isten napocskája

Elmentem én a vásárba felpénzzel...

Pécsváradi nagyvásáron

Árva Panni húgom...

Hej a sályi piacon!

Ez elment vadászni..

Cirmos cica haj...

Csipp, csipp csóka...

Kelep, kelep gólyamadár

Boglya tetején...

Fecskét látok...

Tél

Suttog a fenyves
Gryllus: Fehér karácsony
Gryllus: Szálljatok le, szálljatok le
Gryllus: Betemetett a nagy hó
Gryllus: Feketerigó
Gryllus: Adjon Isten minden jót
Gryllus: Maszkabál
Gryllus: Nótás Mikulás
Hull a pelyhes
Ember, ember, december
Kis karácsony
A kis Jézus aranyalma
Ádám Jenő: Hull a hó, hull a hó

Egy kis malac
Itt a farsang, áll a bál
Szár az tónak nedves partján
Virágéknál ég a világ
Süssünk, süssünk valamit
A, a, a, a farsangi napokba'
A bundának nincs gallérja
Brumm, brumm, Brúnó
Mackó, mackó ugorjál
Hidló végén
Kiugrott a gombóc a fazékból

Tavaszi

Ha én cica volnék...
Mély kútba tekintek
Hol jártál báránykám...
Fehér liliomszál
Benn a bárány, kinn a farkas
Süss ki napocska
Katalinka szállj el
Kis kece lányom
Aludj baba...
Ákom, bákó
Szita, szita, szolgáló...
Úgy viruljanak a lányok
Száll a szarka...
Meghozta az Isten...
Haj ki Kiszi, haj...
Szép a Kiszi...
Hallottátok-e már hírét?
Kerek utca ...
Csivirintem, csavarintom
Boldogasszony kiskertje
Katica bogárka szállj fel az égre...
Lepke, lepke szállj a tenyerembe
Icike-picike
Béres vagyok béres...
Zöld paradicsom...

Koszorú, koszorú...
Bársony ibolyácska...
Benn a bárány kinn a farkas...
Bújj, bújj zöld ág...
Én kis kertem kerteltem...
Hajlik a meggyfa...
Boglya tetején áll egy gólya...
Eresz alól fecske fia...
Reggeli harmat kelti a lepkét...
Mi szél hozott kisfutár...
Beültettem kis kertemet a tavasszal...
Két szál pünkösdrózsza...
Víz, víz, tiszta víz...
Aki nem lép egyszerre...
Sándor napján megszakad a tél...
Tavaszi szél...
Szarka vagyok ugrálok...
Cserfa bükkfa, mandulafa most virágzik
Medve koma alszik, alszik
Voltam én már molnár is...
Szár az kórót égettem...
Bújj, bújj, bokrosi...
Az én tikom ...
Várban harangoznak...

Húsvét

Bidres, bodros bárány
Hová mégy te kis nyulacska

Anyák napja

Én kicsinyke vagyok...
Ültem ringó kis ladikon...
Cifra palota...
Álruhás királylány...
Tűzben fa parazsa volnék...
Orgona ága...

Ispiláng, ispiláng...
Rozmaringos ablakomban...
Örömnep ez a nap...
Anyám, édesanyám...
Anyák napja felvirradt...
Könnyű szél illatozz...

Ballagás

Megfogom a párom kezét...
Kedves óvodám...
Billegünk, ballagunk...
Autó, vonat, ...
A, a, a, ma van búcsúzás napja...

Mondóka:

Egy, kettő, három, négy te kis nyuszi...
Mennek a katonák...
Jár a malom, kiti, kati...
Lassan forog a kerék...
Megy a hajó a Dunán...
Nyuszi fülét hegyezi...
Katona bácsi hop, hop, hop
Így törik a diót...
Sűrű erdő, sima mező
Itt az oltár...
Ez a pulyka rút, rút, rút
Egy nyuszi a réten hoppel-hopp...
Itt a fejem, itt a szám...
Gomba, gomba, gomba...
Gigá, gigá, gúnárom...
A madarak sokfélék
Hosszú lábú gólya bácsi...
Egyelőre, két kettőre...
Süt a mama, süt a pék...
Baglyocska hunyorog...

Egy, kettő fejet fel...
Apacuka
Szigóri, móri
Erre kakas, erre tyúk
Nyuszi fülét hegyezi
Ecc, pecc, kimehetsz...
Dió, dió, só, só
Hüvelykujjam almafa
Ekete, pekete, ...
Gyerekek, gyerekek, ...
Adjon isten...
Egyedem, begyedem, ...
Kutyateszi Bálint
Szita, szita, sűrű szita...
Kicsi kocsi, három csacsi...
Réce, ruca vadliba
Süssünk, süssünk pogácsát

Zenehallgatás

Törzsanyag

Házasodik a tücsök...	Sárga csikó
Huszar gyerek...	Madárka, madárka...
A gúnárom elveszett	Repülj madár, repülj...
Négy öszvér hajcsár	Hej, Dunáról fúj a szél...
Himnusz	Kerekibe lakom...
Akkor szép az erdő	Hol jártál te fekete juhász?
Által mennék	Felszántottam, felszántottam a keresztúri utcát...
Csillagok, csillagok	Zöld erdőben jártam ibolyák között...
Erdő, erdő, erdő....	Zöld erdőn ibolya virág
Esik eső, csepereg	
Hull a szilva	
Az árgyélus kismadár	

CD anyagok

Kolompos együttes	Más népek zenéje
Gryllus Vilmos	Klasszikus zeneművek
Altatók	Klasszikus tánczenék, balettmuzsikák

Hangszerek

Furulyák, metalofon, dobok, cintányér, csörgők, triangulum, harangjáték csoportonként 1-4 darab.

Pedagógusok tulajdonában lévő hangszerek: furulya, gitár.

7.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

"Nemhiába, hogy a köveknél kezdtem. A gyermekkor mélyén, azokban az érzésekben, amelyeket a természet jelenségei láttán élünk át egészen kicsi korunkban, ott vetődik el az a magocska, amely majd, mint művészet hajt ki a felnőtt emberből. Természet nélkül nincs művészet, de mintha másfelől a természetet művészet hatná át. Képzeljük úgy, mintha a természet is, a művészet is, egy-egy nagy kör volna; és képzeljük úgy, hogy a két kör valahol összeér; ha erre a pontra, a természet és a művészet érintkezési pontjára állunk, akkor onnan tekintve mind a kettőt mélyebben értjük." (Karátson Gábor)

A kisgyermekben - hasonlóképpen az ihletett művészhez és a természetben élő emberhez - a vele született adottságok, s a javarészt tudattalan élmények munkálkodnak. Hagyja, hogy eszköze legyen a létet igazító törvénynek, akaratával, nyiladozó értelmével alig tud beavatkozni annak megvalósulásába. Rajzai ezért mondanak el sokkal többet a világról, mint amennyit föltételezünk róla szellemi képessége, érettsége alapján. Kezdetben "begyakorolt sablonok nem korlátozzák, a valóság külső képe nem készletes tapadásra, nem béklyózza meg képzeletét." (Molnár V. József)

Egész napos tevékenységre adunk lehetőséget: koncentrált foglalkoztatások keretében, illetve egyéni differenciált foglalkoztatók alkalmával. Tárnya: a gyermek és népi kultúra széles spektrumát öleli fel egyedi művek, rajzok, festmények, játékok, használati tárgyak, ajándékok stb. készítésével.

A kisgyermek első bizonytalan, kusza vonalai, firkái, képalakítása, az anyagok formálása, tárgykészítése mögött a gondolkodásról, a világról alkotott képe, a szem, a kéz koordinálódásának, a rajzfejlődésnek a folyamata figyelhető meg.

A manuális foglalkoztatás **feladatának** tekintjük, hogy gyermekeink tevékenységükben leljék örömeiket, fejlődjen kézügyességük, technikai készségük, képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló-, térbeli tájékozódó-, rendezőképességük; gazdagodjon gyermeki élmény- és fantáziaviláguk; formálódjon tér-, forma- és egyben névképzetük, fejlődjen képi gondolkodásuk; alakuljon esztétikai érzékenységük, igényük; fejlessze a gyermek személyiségét, lelki, értelmi beállítódását.

Általános elvek

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Foglalkozásaink, foglalkoztatóink tervezésénél, szervezésében fontosnak tartjuk, hogy legyen elegendő anyag, kellő számú eszköz, megfelelő nagyságú hely, elegendő idő arra, hogy

- a játékkészítés, a kézművesség, az együttjátás életkori sajátosságokhoz igazodjon,
- a tárgykészítés legegyszerűbb fogásait, egy adott technikát el lehessen sajátítani, legyen elegendő idő, mód jártasságot szerezni,
- egy témát, „mondanivalót” ki lehessen dolgozni „bontani”: készülhessenek variációk „elrontottam, szeretnék egy újat kipróbálni”,
- meg lehessen ismerni az anyagot,
- jusson idő kooperációra, elmélyülésre,
- gondoskodhassunk az alkotások megőrzéséről, befejeződjön az a folyamat, ami az alkotástól a mű élvezetéig vagy használatba vételéig terjed,
- a gyermeki „belső képek” gazdagítására törekszünk
- legyen mód arra, hogy munkálkodás közben az „alkotás”, a „mű” sajátosságairól (matematika, halmazelméleti fogalmak, térirányok stb.) esztétikájáról (az anyagok színéről, textúrájáról stb.), praktikumáról (ügyesedő kéz, használhatóság, meglepetés, ajándék, stb.) is szó essék.

Foglalkoztatóink előkészületei

- anyagok gyűjtése (termések, termények, kövek, levelek, növények, virágok stb.)
- az anyagok rendszerezése, előkészítése (levelek, virágok préselése, fonalak gombolyítása stb.)
- az anyagok tárolása, raktározása
- eszközök, anyagok készítése (tojásfestés, sablonok kivágása, nyomóformák előkészítése stb.)

Feladatunk, hogy egy-egy technikát, eszközt, anyagot ismertessünk meg a gyerekekkel. Helyszíne a csoportszoba, jó időben (nyáron) lehet a kert, a patakpart.

Foglalkozásainkon nem kötelező, szabadon választható a részvétel.

Fő motivációnak az egész éves, közöstevékenységet, együttlétet, élményeket tartjuk.

A foglalkoztató egész napos tevékenységre ad lehetőséget:

- szabad polcainkon mindenkor megtalálhatók az alapanyagok, "standard" eszközök,
- a csoportszoba "műhelysarkában" mindig rendelkezésre áll szabad asztal, a kertben a hőségtől, szélről védett asztalok,
- a heti foglalkozáson elsajátított ismereteket lehet gyakorolni,
- asztalonként más-más tevékenység folytatható, kialakulhatnak kisebb-nagyobb csoportok.

A foglalkozások irányítása, új anyag, technika ismertetése, tanítása egy időben, kisebb (6-8 fős) csoportokban történik, differenciáltan a résztvevők életkorának, készségének figyelembevételével, a tehetségigéretes gyermekek kibontakoztatásával.

Egy nevelési évben rendelkezésünkre álló anyagban, témakörben aszerint válogatunk az eszközökből és technikákból, hogy:

- egy időszakban milyen a csoport összetétele, létszáma, dinamikája,
- milyen a gyerekek kondíciója
- hogyan kapcsolhatók más foglalkozások anyagához, illetve néphagyományokhoz, népszokásokhoz, évszakokhoz, időjáráshoz
- rendszeresen készülünk nemzeti ünnepeinkre, (megismertette a gyerekekkel a nemzeti szimbólumainkat (zászló, csákó, pártá stb. készítése).

Az elkészült műveket ünnepeink, hagyományaink, valamint pályázatok alkalmával kiállítjuk.

Főbb technikák, anyagok, eszközök

Origami

alapformák

csákó	sórtartó	harmonika
hajó	legyező	boszorkánylépcső

origami: kedvelt formák

repülő	cica, kutya, nyuszi	pohár
helikopter	ujjbáb	boríték
ház	mikulás	vizespohár
béka (ugró)	tulipán	
katicabogár	dobozka	

Képalakítás

Rajzolás saját elképzelés alapján különböző figurák megnevezésével, cselekvéses jelenetek, élmények megjelenítése vastag ceruzával, krétával, zsírkrétával, szénrel.

Nagyméretű rajz

Test séma: a test körberajzolása

Aszfalt rajz

Rajz homokba

Festés

Ismerkedés a festékekkel – nyomhagyás, nyomdázás

Ujjfestés: képzelet alapján („belelátás”)

tenyér nyomat

falevél nyomda préselt őszi falevelekkel

termés nyomda (félbevágott alma, körte)

krumpli nyomda

dugó nyomat

fakocka nyomat (vár kialakítása festékbe mártott formákkal).

A festés fokozatai

Forma befestése 1 színnel (halacska, gyümölcs, ház stb.)

Forma befestése 2 színnel (színváltás technikája)

Forma befestése több színnel (pöttyözés, csíkozás)

Forma befestése színkeveréssel (sárga+kék=zöld, sárga+piros=narancssárga stb.)

Szimmetria módszer („belelátás”)

Festés szabadon, egyéni elképzelés alapján.

Egyéb technikák

Fröcsköléses technika

Festés szivaccsal

Viaszolós technika zsírkrétával, szappannal, gyertyával

Batikolás, (tojás, textília)

Textil-, zsinégfestés

Fekete-fehér technika, foltfestés (hóesés, hóember).

Vegyes technikák*Papír*

tépés-ragasztás

papírgalacsin-ragasztás

papírfüzér,

vágás-ragasztás

mozaik

gyöngysor

tépés

papírlánc

csipke

Játékok

papír sárkány – sárkányozás

dob – március 15.

papírforgó - gyereknap

világjáték: emberke, ház

ujj, tenyér, kefe, ecset, szivacs (rajzolással, festéssel létrehozott alkotások).

Plasztikai munkák, mintázás*Anyaga*

gyurma

papírmasé

só-liszt gyurma

tészta (mézeskalács, pogácsa)

Alaptechnikák

gyúrás

forma kiszúrása (gyöngy)

nyújtás

karcolás

gömbölyítés

marokedény

lapítás (lapok összeillesztése)

plasztikai művek (állat és ember figurák)

sodrás (fonatok)

Fonal munkák, technikák*Fonás*

sodrás 2-3 fonallal

fonalrajz

pókfonás

fonalbaba készítés

fonás 3-5 fonallal

körmöcske

körmönfonás

pom-pom készítés

Szövés

szövés szövőkeretre

Varrás

Hímzés, öltögetés (különböző öltések)

Téralkotó tevékenységek

homokozás (szitálás, formakészítés, várepítés)

hóember

építés fakockákból

dobogó berendezési tárgyainak rendezgetése

berendezési tárgyakból busz, autó, vonat, bábszínház készítése.

Munkák természetes anyagokból*Tevékenységek*

játékkészítés és kézművesség

gyertyaöntés

tojásfestés

nemezelés

gyöngyözés (fűzés, szövés, kása, szalma, fa és sóliszt-gyurma)

sütés (mézeskalács, aprósütemények).

Anyagok

termések, gesztenyebabák, "máktündérek"

préselt falevelek

szárított gyümölcsök

növények: vessző, gyékény, szalma, kukoricacsuhé

kavics

Eszköz alapkészlet

Ollók (papírvágó, metszőolló stb.)

Vonalzók

Ceruzák, festék, zsírkréta, szén

Ragasztók

Szövőkeretek

Fonóeszközök (kőrmöcske, szarvacska)

Különféle varrotűk (merkelő stb.)

Szúró- és fogószerszámok

Virágprés

Homokozó játékok

7.2.5. Mozgás, mozgásfejlesztés

*"Karod erős - szíved emelkedett:
Végetlen a tér, mely munkára hív..."
Madách*

A gyermekek lelki és értelmi fejlődésének elősegítése mellett a testi nevelésnek hangsúlyos szerepet szánunk.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza.

A pedagógus feladata, hogy hozzájáruljon a gyermekek testi-lelki egészségéhez, fejlessze a kis és nagy mozgásokat, fizikai erőnlétüket, ügyességüket, gyorsaságukat, teherbíró képességüket. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is (énekes játék, néptánc, népi játékok), együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére.

A mozgás hat:

- az erő, az állóképesség, a teherbíró képesség, ezáltal az egészség fejlődésére
- a helyes testtartás, az izomegyensúly kialakulására
- a pozitív énkép és önkontroll kialakulására
- az érzelemszabályozásra
- a szabálykövető társas viselkedés kialakulására
- az együttműködés és az egymás közötti kommunikáció fejlődésére
- a problémamegoldó gondolkodás kialakulására, fejlődésére.

Tartalmával, eszközrendszerével ne sértse az óvodás korosztályra jellemző érzelmi beállítódást.

Feladatainkat

- játékban, a mese világában, komplex módon
- a napi és heti rendhez (bioritmus) igazodva
- mindennapos és heti nagytestnevelésen
- udvaron zajló szabad játék során valósítjuk meg.

Testi nevelésünk színterei

Csoportszobák: bútorok átrendezése után alkalmasak a mindennapos testnevelés, a kismozgásos torna, illetve játék lebonyolítására

Óvodakert: nagymozgásos játékokra alkalmas kötélháló, mászóka, csúszda, Ayres-típusú eszközök, fészekhinta, a téli időszakban közösen hízalt jég, valamint képességfejlesztő mozgásos tevékenységet igénylő udvari berendezések, amelyek egyaránt szolgálják a spontán és tervszerű, irányított játékot, mozgásfejlesztést.

Patakpart: alkalmas nagyobb mozgásokra (labda-, futó-, fogó-, dobó-, ugrójátékok), famászásra, függeszkedésre (lajharmászás); sík, füves talajával, természetes növényi környezetével adottak a "berendezési" tárgyak, eszközök.

Testi nevelésünk komplex módon kapcsolódik minden egyéb fejlesztő területhez is, akár a külső világ megismerésével (séták, kirándulások), akár a zenei (tánc és dalos játékok) neveléssel és nem utolsósorban testneveléssel.

A **mozgás** a testnevelés, a testi nevelés szerves része, amely mozgásos játékokkal, játékos testgyakorlatokkal, utánzásos gyermektornával valósul meg, a mesevilág fantáziatárát, szókincsét, alakjait beépítve (járás-gyakorlat: "cammogjunk, mint a medve", "hetykén, mint egy kiskakas!" stb.

A **rendszeres egészségfejlesztő testmozgás** alapjául szolgál a heti mozgás „foglalkozás” főgyakorlatainak előkészítéséhez. Ügyelünk arra, hogy e tevékenységek igazodjanak a gyerekek egyéni szintjéhez.

Felépítése:

- járás- és futásgyakorlatok
- láb-, törzs-, kargyakorlatok
- futó- és fogójátékok

Feladata az izomcsoportok, ízületek mobilizálása, játékos utánzás, a mozgás megszerettetése.

Mozgás – heti „nagy testnevelés”

Felépítése:

- **Járás- és futógyakorlatok** különböző térformákban, hullámvonalban, sortartással egyenes vonalban, szétszórt alakzatokban, irány- és tempóváltoztatásokkal
- **Gimnasztika.** Előkészítő gyakorlatok: szabadgyakorlatok, kéziszerrel végzett gyakorlatok (szalag, babzsák, bot, labda, szivacs, gumi stb.), társsal, illetve eszközzel végzett gyakorlatok (orientáló csuklópánt, ugrólabda, gymnastic-ball, szék, pad, body-roll, zsámoly stb.)

A gimnasztikai gyakorlatok megválasztásánál figyelembe veendő szempontok:

- tervszerűség: minden izomcsoportot erősítő, nyújtó hatása érvényesüljön, fokozottan a főgyakorlatok feladatára tekintettel
- változatosság: kiinduló alakzat, kiinduló helyzet változatossága
- fokozatosság: egyszerű, látható és érthető feladatadás, a mozgásfázisok egymásra építése (helyes mozgást segítő feladatok - rávezető gyakorlatok - célgyakorlat)
- játékoság, élmény
- differenciálás, egyéni adottságok figyelembevétele

Főgyakorlat

- talajtorna
- támaszgyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás)
- függés gyakorlatok
- ugrások, szerugrások, távol- és magasugrás
- dobások

Csoportjainkban tekintettel vagyunk az eltérő életkorra (vegyes csoport) és az egyéni fejlettségi szintre. Egyes feladatokat csoportokban végeztetünk:

- 1.-2. csoport: egyszerűbb, állandó felügyeletet nem igénylő feladatok
3. csoport: felügyeletet, segítséget, korrekciót igénylő, nehezebb feladatok.

Játék: szórakoztató, fejlesztő hatású, a vegyes csoport adottságait kihasználó:

- fogójáték
- futójáték
- dalos játék (a "mindennapos" ének részeként)
- versenyjátékok (egyéni és csoportos).

Speciális torna

elemeit alkalmazzuk egy-egy mindennapos testnevelés alkalmával, ezek:

- szemtorna
- mimikai (arc)torna
- ujjtorna
- mezítlábas torna
- mozgásfejlesztő torna
- tartásjavító torna.

Fejlesztési területek

- kondicionálási képességek (erő, gyorsaság, állóképesség)
- koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, kinezetikus differenciáló képesség, reagálási képesség)
- ízületi mozgékonyosság
- pszichomotoros képességek, készségek. *(Dr. Nádori László: Motoros képességek rendszere)*

Eszközök

Labdák (gumi-, szivacs-, párna-)

Szalagok

Babzsák

Karikák

Kötelek (ugró-, mászó-, húzó)

Tornapadok, zsámolyok

Kúszó-mászó eszközök, alagutak

egyensúlyozó eszközök

Ayres-tölcsér

bóják

7.3. Munka jellegű tevékenységek

"A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység."

(Óvodai nevelés országos alapprogramja)

A gyerekek szeretnek "dolgozni", utánozzák az őket körülvevő felnőtteket, szeretnek közösen tevékenykedni, ellesni a felnőttek tudományát. Korán megszületik az első elhatározás, hogy "mi leszek, ha nagy leszek". Látják, értik munkájuk hasznát, részt kívánnak venni a mindennapi feladatok végrehajtásában, fontos számukra a felnőttek bizalma, dicsérete.

Óvodánkban a felnőtt dolgozók, de különösen az óvodapedagógusok példaadó, mintát nyújtó szerepének dominálnia kell a teljes munkaidőben, az óvoda egész területén, a hagyományos pedagógiai munkán túl, a hagyományos gondozó, rendtartó, rendező, szervező tevékenységekben.

A gyermekek munkajellegű tevékenysége

- részt vehetnek az önellátás területén: az étkeztetés, ágyazás munkálataiban
- a "külső világ megismerésének" tevékenységeihez kapcsolódva, részt vehetnek a kerti munkákban (veteményezés, ültetés, locsolás, gyomlálás); a homokozó gondozásában (homokcsere); az avarsöprésben, a hólapátolásban; a patakparti munkákban (a rét tavaszi takarítása, szemétszedés);
- a manuális tevékenységek foglalkoztatóihoz kapcsolódóan az anyaggyűjtésben, az eszközkészítésben stb.
- a csoportszoba és a kert rendben tartásában.

Elvünk, hogy mindenféle munkajellegű tevékenység örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység legyen, minőségét, időtartamát illetően nem lehet a felnőttek munkájával szemben támasztott követelmények teljesítését elvárni.

8. A szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködése

Gyermekeink fejlődése alapvető feltételének tekintjük az együtt élő, a nevelésben részt vevő személyek: gyermekek, szülők és más családtagok, pedagógusok folyamatos, harmonikus együttműködését.

- Óvodánk arra törekszik, hogy széles körben tegye ismertté magát, programját, nevelő munkájának célját, lényegét.
- Óvodánk nyitott, egész évben szívesen fogad minden érdeklődőt, kívánság szerint.
- Ezen alkalmakkor betekintést adunk mindennapi életünkbe, egyetlen egy feltétel betartása mellett, nevezetesen: gyermekeink élete nem zavarható meg (pl. a „foglalkozások”).
- Óvodánk számtalan időpontot, helyszínt biztosít azért, hogy legyen lehetőségünk arra, hogy megismerjük egymást, lehessen találkozni pedagógusainkkal, óvodánkban munka közben, az óvoda által szervezett programokon. Így megismerhetők kvalitásaink, a gyermekekhez és szüleikhez, a szakma és az általános kultúrához való viszonyunk stb.
- A gyermekek óvodai életük során megtapasztalhatják, hogy szüleik és az óvoda dolgozói együttesen munkálkodnak azon, hogy mindennapjaik biztonságban, szeretetben, megértésben, élményekben gazdagon telnek.
- A családdal való kapcsolattartás szervezett formái
 - ismerkedés az óvodával (nyílt napokon, illetve egyeztetett időpontban)
 - szülői értekezletek (az első júniusban) az új gyerekek szülei számára, januárban vagy februárban a tanköteles korú gyerekek szülei számára a pedagógusok tájékoztatást tartanak a csoportban történő nagyok, illetve nagycsoportosok iskolára való felkészítéséről. Az óvoda pszichológusa az iskolai beilleszkedést segítő módszerekről tart előadást.
 - családlátogatás (szülői, gyermeki meghívásra, vagy pedagógiai okból)
 - fogadóóra (szülői, pedagógusi kezdeményezésre)
 - irányított fogadóóra (tájékoztatás a gyermek egyéni fejlettségéről)
 - időpont egyeztetés utáni egyéni beszélgetések
 - közös ünnepek
 - az óvoda által szervezett szabadidős programok (családi napok, játék; adventi, húsvéti kézműves délutánok)
 - elégedettség- és igényfelmérés kérdőívei

A szoros és korrekt együttműködésünk célja, hogy a neveléshez elengedhetetlen bizalom gyorsan alakuljon ki és maradjon meg, és tartson az óvodán túli időszakban is.

Fertőzésveszély, vírusos időszak esetén a személyes kontaktust mellőzve online és telefonos kapcsolatot tartunk a családokkal, szülőkkel.

Az óvoda honlapja a legfontosabb hírforrás, melyen szinte azonnal, napi szinten tudunk információt nyújtani a szülőknek.

A gyermekekkel való kapcsolattartás fontos eszköze is, melyen különböző korosztálynak heti rendszerességgel változatos és érdekes tevékenységet kínálunk. Ezáltal ötleteket adunk,

lehetőséget biztosítunk a családoknak a tartalmas otthonlétéhez, valamint gyermekük egyéni fejlesztéséhez, iskolai felkészítéséhez, tehetségek támogatásához egyaránt. Szükség esetén e-mailen, facebookon, és más egyéb online felületek használatával nyújtunk segítséget, tartunk kapcsolatot az azt igénylő, rászoruló családok, szülők számára.

9. Pedagógiai adatkezelés

Pedagógiai adatkezelésünk a tervezéstől a személyiségfejlődés jellemzőinek figyelemmel kíséréséig, ha szükséges a korrekcióig terjed.

A tervezésünk jelenti az első lépcsőt a nevelési folyamatban, itt fogalmazódik meg - az egyetértés eredményeként mind tartalmi, mind formai szempontból - a mit és hogyan kérdése.

A tervezés

Az óvodai nevelés folyamatában minden résztvevőnek valamilyen célja van.

Céljai vannak a gyerekeknek, melyek vagy tudatosak, vagy ösztönösek, de befolyásolják a nevelési folyamatot. Pl.: a szükségleteinek kielégítése, melyek megnyilvánulnak a tevékenységek választásában, az érzelmeinek kinyilvánításában vagy abban, hogy magányosan vagy csoportban tevékenykedik stb.

Célja van a szülőnek, melyet vagy közvetít, vagy sem, de vagy kimondva, vagy kimondatlanul, de minden esetben ott van a számára legfontosabb: biztonságban szeretné tudni gyermekét és sok esetben teljesen konkrét elképzelésekkel, hogy ez hogyan is valósítható meg.

Célja van az óvodapedagógusnak, aki pszichológiai, pedagógiai, módszertani ismeretekkel felkészülve vállalja, hogy segíti a csoportjába járó gyerekek életkorának és egyéniségének figyelembevételével való fejlesztését. A különböző irányból érkező célok hol egymással összefonódnak és kiegészítik egymást, hol ellentmondanak egymásnak. Ebben a szövevényes helyzetben kell az óvodapedagógusnak kialakítani egy olyan egyensúlyt, amely mindenki számára a legmegfelelőbb. Ez az óvodában az ő kompetenciája. A sokrétű célok összehangolása, feladatokra való lebontása, rendszerbe foglalása. Ez az átgondolt, egyeztetéseken alapuló rendszerbefoglalás és a megvalósításhoz vezető utak kiválasztása a **tervező munka**.

Az óvodai és csoportélet megtervezése nem más, mint a különböző szükségletekből kiinduló, folyamatosan változó folyamatterv, mely ahhoz, hogy eredményesen segíthesse munkánkat folyamatos ellenőrzésre, értékelésre és módosításra szorul.

Ezeknek a feltételeknek a **tematikus- vagy projekttervek** használata felel meg leginkább (1 naptól 4-5 hétig terjedhet): egy adott időszakra vonatkozó terv.

A pedagógusok módszertani szabadságuk tudatában szabadon választhatják meg, hogy az adott időszak tervezését mely terv alkalmazásával kívánják megvalósítani. Saját tervezésű csoportnaplóink e célt is szolgálják.

A tematikus terv lényege, hogy **az adott időszak egy központi téma köré épül** (pl. víz, tavaszi ünnepkör stb.) és minden tevékenységterület (de szerencsés esetben a napi rutinok, a dekoráció is) tartalmilag ehhez kapcsolódik.

Projekt-tervezésnél is komplexebb tevékenység. Lényege, hogy középpontba helyezi a gyerek saját tapasztalatát, cselekvő aktivitását. Valós problémákra keresi a valós megoldásokat és előtérbe helyezi a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalást.

A projekt módszer alapján tervezve figyelembe vesszük

- az egyéni sajátosságokat, fejlődési ütemet,
- az óvodáskor jellemzőit (pl. cselekvő aktivitás, gondolkodási sajátosságok, érzelmi vezéreltség stb.)
- a konstruktív életvezetéssel kapcsolatos szokások megalapozását.

A projekt fajtái:

- a.) Téma projekt, amikor egy- egy fogalmat helyezünk középpontba és tevékenységek sorozata segíti a megismerést és a fejlődést (pl. őszi, állatok stb.)
- b.) Esztétikai élmény átélését segítő projekt, amikor egy-egy ünnepet vagy programot helyezünk középpontba (pl. adventi készülődés, Kolompos együttes táncbéli óvodánkban)
- c.) Problémák segítségét megoldó projekt, amikor egy valós probléma megoldására keressük a válaszokat (pl. Anyák napjára magunk által ültetett virágot szeretnénk adni, az összegyűlt állatos képeinkből könyvet szeretnénk készíteni stb.)
- d.) Tevékenységek elsajátítását segítő projekt, amikor egy-egy technikát helyezünk középpontba (pl. varrás-szövés, ültetés stb.)
- e.) Tudás projekt, amikor az ismeretek elsajátítását helyezzük középpontba (pl. szokások, szabályok, hagyományok stb.)

A projekt megvalósításának szakaszai:

1. Tervezés szakasza:

A gyerekek vagy az óvodapedagógus által javasolt, vagy közösen kitalált fogalmak, témakörök kiválasztása, mely kiindulhat személyes vagy közös közvetlen vagy közvetett élményből, ismeretből.

A témakörhöz kapcsolható tevékenységek kiválasztása, és ha szükséges csoportosítása.

A tevékenységekbe integrálható fejlesztési és értékközvetítési tartalmak kiválasztása.

2. Megvalósítás szakasza

Tevékenységek végzése szabad választás alapján egyénileg, kis csoportban vagy csoportosan. Az óvodapedagógus kezdeményezései, fejlesztései egyénileg, kis csoportban vagy csoportszinten. Folyamatos ellenőrzés, értékelés, az esetlegesen felmerülő új ötletek beépítése.

3. Értékelő szakasz

Tevékenységek eredményeinek összegyűjtése (pl. vizuális alkotások, elkészített játékok, feladatlapok, mozgásos játékok stb.) A tevékenységek közben átélt érzelmek, élmények összegyűjtése.

Az eddig leírtak alapján kiderül, hogy a projekt az nemcsak egy tervezési forma, hanem az egész óvodai nevelést segítő módszer, melynek egy része a folyamat megvalósítását segítő terv összeállítása.

A programunkhoz kapcsolódó tervezés szakmai dokumentumai

1. A vezető éves pedagógiai munkaterve, mely összefűzi az egyes csoportok éves pedagógiai munkáját.
2. Az óvodai program éves tervezése, az óvodapedagógusok által vezetett hivatalos csoportnaplóban történik.

Az ellenőrzés és értékelés

A hatékony és tudatos fejlesztő tevékenység elengedhetetlen feltétele a folyamatos és rendszeres időközönként történő értékelés. Ez elképzelhetetlen ellenőrzés nélkül. A két fogalom egymástól elválaszthatatlan, komplex tevékenységet jelent.

- Magában foglalja az óvodapedagógus **önellenőrző és önértékelő tevékenységét**, valamint **az egyes gyerekek fejlődésének, a közösség alakulásának megfigyelését**, magának a pedagógiai programnak vagy egy részterületének ellenőrzését, értékelését. Az óvodapedagógusnak minden nap szükséges végig gondolnia, hogy az adott napon, az általa meghatározott fejlesztési feladatokból, az önmagával szemben felállított elvárásokból melyek valósultak meg és melyek maradtak el. Ezt segíthetik a lényeges információkat tartalmazó napi bejegyzések arról, hogy milyen tevékenységek közben, milyen képességeket, készségeket, szokásokat fejlesztett.

A folyamatos önellenőrzés és önértékelés mellett szükség van arra, hogy meghatározott időnként (pl. egy témakör feldolgozása után) végiggondoljuk, mit is értünk el valójában egy-egy gyerek, illetve az adott csoport fejlődésében. Ezeket a tényeket írásban a csoportnaplóban rögzítjük, hiszen ez alapján lehet a következő tervidőszak reális fejlesztési tervét elkészíteni.

- Az értékelés másik területe az, amikor **a gyerekek**, illetve **a csoport** erőfeszítéseit, fejlődni- és tenni akarását értékeljük, ezzel elősegítjük a reális énkép alakulását és a csoporttudat erősödését. A reális értékelés segíti, hogy harmonikus kapcsolatban lehessenek önmagukkal és a csoporttal. Az értékelésnek sokféle módja ismert (egy mosoly, egy rosszalló tekintet; beszélgetés, magyarázat, véleménynyilvánítás). Minden esetben meg kell találni az adott helyzethez és gyerekekhez leghatékonyabb eljárást.

Az egyes gyerekek fejlődésének értékelése mellett, a közösség fejlődésével fontos a közösségi magatartás és együttműködés értékelése is.

Mind a gyerekek, mind a csoport értékelésénél két fő szabályt alkalmazunk:

- **mindig mindenkit csak önmagával hasonlíthatunk össze.**
- **minden helyzetben igyekszünk a pozitív elemeket kiemelni és értékelni,** hiszen ezzel segíthetjük az empátia és tolerancia képességének fejlődését. Bizalmat és biztonságérzetet közvetítünk, amely elengedhetetlen feltétele a folyamatos fejlődésnek a gyermek és a csoport szempontjából egyaránt. Egyben pozitív mintát, követendő modellt biztosítunk a gyerekek egymást és másokat értékelő tevékenységéhez.

Az értékelés alapja mindig a reális helyzetfelmérés, melyhez a fejlődési és fejlesztési folyamatot kell megfigyelni, elemezni és kiértékelni. Az így kialakított helyzetképből kiindulva lehet a hibákat korrigálni, illetve a további célokat, feladatokat meghatározni, módosítani.

A programunkhoz kapcsolódó saját kidolgozású mérési-értékelési rendszerünk szakmai dokumentumai

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a) a gyermek **anamnézisét**, státusz vizsgálati eredményeit
- b) a **beszoktatás tapasztalatait**
- c) a gyermek fejlődésének mutatóit, melyet az **egyéni fejlődési naplóban** rögzítünk
 - érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés, valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
 - a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
 - amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait. A SNI gyerekek fejlettségének jelentős változását rögzítjük. Idetartozik a szakember(ek) általi egyéni fejlesztési tervek, értékelések.
 - A szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait.
 - A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket (évente minimum két alkalom, illetve szükség szerint). Indokolt esetben kezdeményezzük a szülőknél a pedagógiai szakszolgálat igénybevételét.

Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét írásban rögzíti az egyéni „fejlődési naplóban” és ezek alapján a szülőt félévenként tájékoztatjuk a gyermeke fejlettségi szintjéről.

Feljegyezzük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat és félévente a külön, célirányos fejlesztést igénylő gyermekek esetében fejlesztési tervet készítünk.

Programunk pedagógiai dokumentációi

1. Felvételi és mulasztási napló
2. Csoportnapló
3. Egyéni fejlődési napló

1. Felvételi és mulasztási napló

A gyermekek személyes adatain kívül, a gyermek jelenlétét, ill. hiányzását rögzíti, valamint a szabályoknak megfelelően az SNI gyermekekre vonatkozó bejegyzést tartalmazza.

2. Csoportnapló

Felépítése, szerkezete a nevelőtestület által elfogadott, tartalma megfelel a törvényi előírásoknak, illeszkedik a Pedagógiai Programunkhoz.

Tartalmazza:

- *A gyermekek adatait, a csoport összetételét (életkor, nemek szerinti megoszlás)*
- *tankötelesek megnevezését, egyéni fejlesztésükre vonatkozó terveket*
- *MBT, SNI, valamint a tehetség ígéretes gyermekek fejlesztésére vonatkozó feladatokat*
- *megfigyelések, tapasztalatok rögzítésére is ad lehetőséget*
- *óvó-védő eljárásokat, azok ismertetésének időpontjait*
- *eseménynaptárt*
 - A csoport életével kapcsolatos eseményeket, tevékenységeket jelöli: ünnepeket, hagyományokat, kirándulásokat, közös tevékenységeket
 - a csoport életének megszervezésére irányuló feladatokat, pedagógiai feltételek megteremtésére irányuló feladatokat.
- *Napirendet, hetirendet*
- *Befogadási tervet.*
- *Nevelési tervet:*
 - Korcsoportonként lebontott, nevelési fél évre szól.
 - Cél és feladatrendszere illeszkedik a program cél- és feladatrendszeréhez.
 - Elérhető nevelési-pedagógiai feladatokat jelöl, melyekben érvényesül a gyermek egyéni fejlesztése. Az értékelés félévkor és évvégén történik.
- *Tevékenységekben megvalósulási tanulás tervezését:*
 - A tevékenységeket éves szinten heti tervben rögzítjük.
 - Az évszakokra, környezeti tartalomra épülő komplex feldolgozást alkalmazzuk. Elsősorban témákban, projektekben gondolkodunk. Ezeket különböző időegység alatt dolgozzuk fel, így e terv lehet 1 hét, de akár 6-8 hét is.
 - A heti tervben, helyet adunk a spontán tevékenységek, ill. megvalósulás bejegyzésére is. Itt jelöljük a tevékenységek általi képességfejlesztés lehetőségeit.

3. Egyéni fejlődési napló

lásd előző oldalon részletezve.

A dokumentálás módja:

- Egységesen értelmezett szempontok figyelembevételével vezetjük, törekszünk az egységes pedagógiai nyelvezetre.
- Fél évente, ill. szükség szerint jelöljük a gyermek érési folyamatát, egyéni fejlődési ütemét, aktuális fejlettségi fokát, a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét.
A fejlődést szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat, a fejlesztés módját, idejét a gyermek aktuális csoportjának naplójában is megtalálhatók. Konkrét pedagógiai feladatokat jelölünk a gyermek egyenletes fejlesztése érdekében.
- Minden iskolába készülő gyermekkel október és januárban elvégezzük az iskolaérettségi vizsgálatot, rögzítjük az eredményeket, egyénre szabottan és csoportszinten is összegezzük.
- Az eredményről a szülőket fogadóórán tájékoztatjuk.
- A SNI gyerekek fejlettségének jelentős változását rögzítjük. A szakember(ek) által vezetett egyéni fejlesztési terveket, értékelést is rögzítjük.
Az értékelés alapja a komplex gyógypedagógiai, pszichológiai, logopédiai vizsgálat és dokumentáció, melyet az óvodába lépéskor és legalább évente egyszer a szakemberek végeznek el.

Az 5.-6-7. életévüket betöltött gyermekek esetében az óvodapedagógusok iskolaérettségi mérést végeznek a saját készítésű mérési eszközünk alkalmazásával, valamint óvodánk logopédusa is végez iskolaérettségi mérést artikulációs vizsgálati módszerrel.

Az intézményben végezhető egyéni fejlettséget mérő vizsgálati eszközök

Sorszám	Mérőeszköz neve	Ki végezheti?	Mikor végezheti?	Mivel végezheti?
1.	Saját készítésű „Egyéni felmérő lapok”	óvodapedagógusok	évente kétszer (félévente)	Feladatsorok
2.	Saját készítésű „Iskolaérettséget mérő egyéni fejlődési lap”	óvodapedagógusok	évente	Feladatsorok
3.	SZÓL-E Artikulációs hibák szűrése 5 éves korú gyermekek kötelező mérése	logopédus	nevelési évente	Teszt, feladatsor
	GMP Artikulációs, nyelvi képesség, olvasás-írás készség, számfogalom, elvonás, bontás, pótlás, összevonás képességek mérésére szolgáló vizsgálati módszer	logopédus	nevelési évente	Teszt, feladatsor
4.	KOFA 3 (Kommunikatív Fejlődési Adattár) 3-4 éves gyermekek szókincsének, mondatszerkezeti és nyelvhelyességi szokásainak vizsgálata, nyelvi elmaradás kiszűrése	logopédus	nevelési évente szept. okt. hónapokban	Teszt, és szülői kérdőív alapján.

A gyermekek egyéni fejlődését, a „Mérési-értékelési rendszerünket” Porkolábné dr. Balogh Katalin és Bakonyi Anna: Értékelési és mérési rendszer az óvodában című forrás alapján dolgoztuk ki. Az alkalmazott mérési eszközök jelen dokumentum mellékleteit képezik.

Tervezési, ellenőrzési, értékelési dokumentumaink

Sorsz.	Dokumentum	Terv fajtája	Érvényessége	Felelős(ök)	Kezdő időpont
1.	Óvodai nevelés országos alapprogramja	hosszú távú	folyamatos, visszavonásig	óvodavezető	1999. 2010. 2012. 2015. 2018.
2.	Rákosmenti Robogó Óvoda Pedagógiai Programja	középtávú	4 év	nevelőtestület	1998. 2008. 2010. 2013. 2015. 2018. 2020. 2022.
3.	Éves terv	rövid távú	1 év	óvodavezető	nevelési évente
4.	Csoport napló	rövid távú	1 év	óvodapedagógusok	nevelési évente
5.	Fejlesztési napló	rövid és közép távú	1 - 4 év	óvodapedagógusok	nevelési évente
6.	Belső ellenőrzési terv	rövid távú	1 év	óvodavezető	nevelési évente

10. Gyermekvédelmi feladatok óvodánkban

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Célunk:

- Az általános és korai prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.
- Kompenzáló pedagógiai tevékenységünk által csökkenjenek a hátrányos helyzet adta káros hatások.
- Szakszerű prevenciós munkánk eredményeként csökkenjen a veszélyeztetettség.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet, illetve veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás gyermeknek, szülőnek.
- Jelzőrendszer működtetése, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Óvodai gyermekvédelmi munkánkat irányító dokumentumok:

- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény kihirdetéséről
- Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- Szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény és módosításai.
- A gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény
- 362/2012. (XII. 15.) rendelet Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- Óvodánk Pedagógiai Programja

Feladataink: elsősorban óvó, védő, korrekciós tevékenységek. E feladatokat a pedagógusaink nagy odaadással, empátiával végzik, a gyermekvédelmi felelősök és az óvodavezető folyamatos együttműködésével.

Alapvető feladat, hogy a szülők jogainak tiszteletben tartása mellett a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett körülményű vagy speciális nevelést igénylő gyerekek jogai is érvényesüljenek:

- A veszélyeztetett méltóság és autonómia tisztelete. A kirekesztettség, az előítéletektől mentesség biztosítása. A teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása.
- A másság tisztelete. Az esélyegyenlőség biztosítása.
- A fejlődésben lévő képességek tiszteletben tartása. A tudáshoz való jog érvényesítése.

Mindezeket a család tiszteletben tartásával, a családi nevelés erősítésével és ezzel együttesen a gyerek iránti felelősség ébren tartásával valósíthatjuk meg.

Programunkban a gyermekek jogait, testi, lelki, biológiai sajátosságait tiszteletben tartva nagy hangsúlyt kap:

- harmonikus nyugalmas napirend,
- a gyermekekben rejlő értékek felismerése, megbecsülése, pozitívumok keresése,
- a „mátság” elfogadása, elfogadtatása,
- a gyermekkép szemléletünk nevelés centrikusságának hangsúlyozása - tévedés lehetőségének „megadása”,
- a családokkal való szoros kapcsolattartás, fogadóórák, szülői értekezletek, közös programok, családlátogatások,
- a nevelőtestület közös prevenciós gyermekvédelmi munkája.

A gyermekvédelem az óvoda és a család szoros kapcsolatára épül. A gyermekvédelmi „feladatokat” a gyermekvédelmi felelős végzi, illetve az óvodavezető fogja össze.

Feladataink:

- A gyermekek érdekeinek képviselése minden esetben!
- A pedagógusok, szülők jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján a hátrányos helyzet és a veszélyeztettség időben történő felismerése, felderítése az okok feltárásával, családlátogatáson a gyermek családi környezetének megismerése.
- A szülőkkel való kapcsolattartás során, valamint a nevelési év kezdetén felmért adatok alapján a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek fellelése, pl: kedvezőtlen szociális, anyagi háttérnél a gyermek fejlődését, testi gondozottságát még fokozottabban figyelemmel kell követni.
- Nyilvántartás, statisztika készítése.
- A megfelelő segítő módok kiválasztása, alkalmazása.
- Szociális ellátások számbavétele (ingyenes étkezés, segélyek stb.).
- Szülők tájékoztatása a gyermekvédelmi felelős személyéről - év elején a csoportok faliújságján, ill. új csoportoknál személyesen az évnitó szülői értekezleten.
- Szülőkkel való kapcsolattartás, tájékoztatás a segítő szolgáltatások lehetőségeiről, milyen problémával hol, mikor fordulhatnak a gyermekvédelmi felelőshöz, hogy óvodán kívül ilyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel (plakát kihelyezése az intézmények nevének, címének, telefonszámának, feladatának megjelölésével).
- A segítő külső szervezetekkel, szakemberekkel az együttműködés kialakítása, folyamatos kapcsolattartás: Rákosmenti Életfa Humán Segítő Szolgálat, Gyámügyi osztály, Szociális és Egészségügyi Csoport, Pedagógiai Szakszolgálat, EGYMI óvoda orvos, védőnők.
- Gyermekbántalmazás vétele esetén vagy, ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel megszüntetni nem tudjuk, a vezető értesíti (a kerületben használatos nyomtatványon) a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereit.
- Kérésükre részvétel az eszmegbeszélésen, pedagógiai vélemény készítése stb.
- A hátrányos helyzetű vagy a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek óvodába kerülésének, beilleszkedésének segítése, a gyermeket megillető jogok érvényesítése.
- Gyerekek megismerése, lemaradási terület mértékének megállapítása szakember bevonásával – egyéni fejlesztési terv, felzárkóztatás, fejlesztési feladatok, differenciálás egyénre szabott segítségadással.
- Együttnevelés a családdal, az otthon legyen pozitívtámasz.
- Differenciált technikák: tehetséggondozás, felzárkóztatás, fejlesztést segítő eljárások.
- SNI gyerekekkel kapcsolatban: Speciális szakember bevonása, szoros kapcsolattartás. Szakértői vélemény alapján az egyénre szabott feladatok meghatározása. Felülvizsgálatok időpontjának rögzítése, nyomon követése.

A feladatok megvalósítása

Az éves tervhez kapcsolódóan a gyermekvédelmi felelősök által

- **Nevelőtestülettel kapcsolatosan**

Minden pedagógus pozitív szociális mintát és erkölcsi értéket képviseljen. A másság elfogadása erkölcsi nevelésünk alapja.

- **Gyermekekkel kapcsolatosan**

Pozitív szocializációs minta közvetítése, mely befolyásolja a szocializációs rendszerüket: alkalmazkodó képesség, viselkedés, elfogadó képesség, probléma megoldás, játék, nyelvi kommunikációs rendszer, higiénia, szokás- szabályrendszer.

- **Szülőkkel kapcsolatosan**

Pozitív viszony kialakítása, szülő bevonása a fejlesztésbe, szoros kapcsolattartás. Elfogadó, meleg, szerető attitűd kialakítása, állandó szakmai és gyakorlati támogatás nyújtása. Beiskolázás segítése.

Módszerek

- Pedagógiai módszerek, megfigyelés, beszélgetés, értelmi megnyerés és elfogadás, szülőkkel való együttműködés a cél gyorsabb elérése érdekében. Amikor ez már nem elég a probléma megoldásához, az illetékes szerv bevonása.

Várható eredmények

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet, ill. veszélyeztetettség korai felismerésével hatékonyabb prevenciós tevékenység.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség csökkentése, illetve megszüntetése.
- A jelzőrendszer segítségével az iskolába való távozással a segítségnyújtás folyamatos biztosítása.

Nyilvántartás és statisztika szempontjai

Az évenkénti felmérés szempontjai:

- Gyermekek összlétszáma
- Veszélyeztetett gyermekek száma
- Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
- 3 vagy több gyermekes családban élők száma
- Csonka családban élők száma
- SNI gyermek
- Tartósan beteg
- Nevelőotthonból jött
- Gyám gondozza, neveli

A hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzet, valamint veszélyeztetettség kritériumait törvényi szabályozás alapján határozzuk meg.

Információáramlás biztosítása

- Külső intézményekkel történő kapcsolattartás.
- Folyamatos szakirodalom gyűjtés és feldolgozás.
- Szülők tájékoztatása.
- Belső információ áramoltatása egyéni vagy közös megbeszéléseken.

Fontos az etikai szabályok betartása, valamint a gyermekek jogainak szem előtt tartása.

11. Óvodánk kapcsolatai**1. Iskolák**

Óvodánk körzetéből több iskolai körzetbe tartoznak és jelentkeznek gyermekeink.

Elsődlegesen e két iskolával, nevezetesen:

- a Diadal utcai Általános Iskolával,
- a Gregor József Általános Iskolával

tartunk fent szorosabb kapcsolatot. A kapcsolat kialakításában, fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás formái pl.

- tanítási év elején az óvónők meglátogatják régi óvodásaikat egy tanóra keretében
- év közben lehetőséget biztosítunk a tanítóknak óvodai életünkbe bepillantást nyerni, a nagycsoportosokat megismerni
- májusban a leendő iskolásokkal meglátogatunk egy tanórát
- volt óvodásaink visszajáró vendégek rendezvényeinken is.

2. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVII. kerületi tagintézménye

Óvodánkban nevelési évenként végeznek iskolaérettségi, illetve logopédiai felmérést, szűrést. A logopédus heti két alkalommal a szűrési eredmény tekintetében, munkatársaink javaslatára, szülői egyetértéssel foglalkozik gyermekeinkkel. A beszédhibák logopédus fejlesztésével javíthatók, illetve küszöbölhetők ki azon gyermekek beszédhibái, akiknek spontán fejlődés mellett nem alakulna ki a helyes beszédük. A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVII. kerületi tagintézmény épületében további igényeknek megfelelően fejlesztő pedagógusok, pszichológusok állnak rendelkezésre.

3. Az illetékes Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakembereivel SNI gyermekek elhelyezésekor, illetve velük kapcsolatban tartunk folyamatos kapcsolatot.**4. Az EGYMI-vel szoros kapcsolatot alakítunk ki, elsősorban utazó gyógypedagógust, biztosítanak szükség szerint a SNI gyermekek ellátására, fejlesztésére.**

Segítséget kaphatunk sérülés specifikus egyéni fejlesztéshez, valamint tanácsadást, konzultációt, továbbképzéseket, szakirodalmat, hospitálást biztosítanak szükség szerint.

5. **Az egészségügyi szakszolgálatok szakembereivel** való kapcsolat fenntartása (védőnő, óvoda gyermekorvosa, fogorvos), a gyermekek egészségének megőrzése, figyelemmel kísérése szempontjából kiemelten fontos számunkra.

A Naplás úti és a Hősök terei gyermekorvosi rendelő gyermekorvosai és védőnői

- rendszeresen vizsgálják gyermekeinket, ellenőrzik fejlődésüket (státusz vizsgálat)
- tanköteles korba lépés előtti szűrést
- fejtetvességi szűrést végeznek
- kölcsönösen tájékoztatjuk egymást.

Fogorvos és a kerületi gyermekfogászati rendelő munkatársai félévenként végeznek fogászati szűrést, kezelésre rendelést gyermekeink körében.

Amennyiben a szűrések eredményeként komolyabb problémával találkozunk (jelzik óvodánknak) a megfelelő szakrendelőkben folyhat tovább a kezelés.

6. **Humán Életfa Gyermekjóléti Szolgálat** a gyermekvédelmi esetekben segíti munkánkat. Szükség esetén kezdeményezi a hatósági beavatkozást, amennyiben más lehetőséget nem lát a gyermek védelmében.

A Gyermekjóléti Szolgálat összefogja a gyermekvédelemben tevékenykedők munkáját, elősegíti az ügyben érdekelt információcseréjét.

A Gyermekjóléti Szolgálat rendszeres gyermekvédelmi tanácskozások szervezésével, tartásával elősegíti pedagógusaink szakmai fejlődését e téren. Az előadások témái felölelik a gyermekvédelmi munka sajátosságait, aktuális feladatait, a gyermekekkel, a családokkal kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket, problémákat.

7. **Fenntartó- Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzatával** való folyamatos, munkatársi kapcsolattartás formái:

- adatszolgáltatás (statisztikák, beszámolók stb.) havonta, alkalmanként
- vezetői értekezletek
- egymás rendezvényein való részvétel
- a Kárpát – medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítására törekvés, lehetőség szerint kapcsolatépítés a külhoni magyar óvodákkal.

8. **Kerületi kulturális és szolgáltató intézményekkel:** rendszeres kapcsolatot tartunk fent a rákosligeti **Csekovszky Árpád Művelődési Házzal**; közös rendezvényeink szervesen kapcsolódnak nevelő, oktató munkánkhoz, óvodai közösségünk fejlesztéséhez.

Sportintézmények közül az uszodával, az ott dolgozó úszásoktatókkal vagyunk kapcsolatban.

9. **A kerületi óvodákkal** való kapcsolattartást fontosnak tartjuk szakmai munkánk gazdagítása érdekében. Kerületi továbbképzéseken, fórumokon szívesen részt veszünk Makk-Marci sportvetélkedő, tehetséggondozás stb.

10. **Bölcsődékkal** szükség szerint vesszük fel a kapcsolatot.

Fertőzésveszély, vírusos időszak esetén a személyes kontaktust mellőzve online és telefonos kapcsolatot tartunk partnereinkkel.

Az óvoda honlapja a legfontosabb hírforrás, melyen szinte azonnal, napi szinten tudunk információt nyújtani.

Elvárás az óvodapedagógus felé

- érdeklődés, nyitottság a partnerek iránt
- intézményi értékeket, elvárásokat kommunikálja a partnerek felé
- megfelelő és hiteles tájékoztatás az óvodáról
- járuljon hozzá az óvodával kapcsolatos pozitív kép kialakításához
- népszerűsítse az intézmény és a kollégák jó hírét.

A Robogó Óvodáért Alapítvány

Az alapítvány gyermekvédelmi, egészségügyi, művelődési és szabadidő-sport szervezésére jött létre.

Ennek keretében belül elősegíti a gyermekek szellemi és testi fejlődését, az óvoda nevelési, oktatási, gondozási feltételeinek javítását, színvonalának fejlesztését, a művészeti-kulturális tevékenység, kirándulások, nyári táborok és sporttevékenység szervezését, más művelődési és oktatási intézményekkel való kapcsolattartást, támogatja a pedagógusok szakmai továbbképzését, a célok megvalósításához szükséges eszközök beszerzését, az intézmény dolgozóinak ösztönző jutalmazását.

A kuratórium munkáját 3 fő (elnök és két tag) társadalmi munkában végzi.

Működési területe, székhelye: az óvoda.

Utószó

Általános alapelvek, módszerek, eszközök

Jelen programunk harminc év tapasztalatainak összegzése, részben a korábbi programunk felülvizsgálata, újragondolása, illetve összeolvadt testületünk tagjai adottságainak, pedagógusi elhivatottságának figyelembevételével, szándékaink, elképzeléseink, terveink alapján készült. Bizonyára ezúttal is van olyan fejezet, amiből kimaradt néhány dolog, összefoglalásként azonban fontosnak tartunk megemlíteni egy-egy pedagógiai módszert, alapelvet, játékot, eszközt, melyek hozzájárultak a Rákosmenti Robogó Óvoda arculatának kialakulásához. Ezek, reményeink szerint az elkövetkező időkben is meghatározzák majd az óvodánk fejlődésének irányát.

Tiszteletben tartjuk a gyermek személyiségét, családjukkal bensőséges partneri kapcsolat elérésére, törekszünk, a kialakult jó közösségünk megőrzése érdekében széleskörű együttműködésre törekszünk velük, közös programokat szervezünk; figyelünk, vigyázunk egymásra.

Nevelésünkben a fokozatosság elvét minden területen alkalmazzuk.

A játékosságot, a humort a sajátunknak érezzük; a mindennapokban fontosnak tartjuk jelenlétüket.

Munkánkban az intuíció és a tudatos tevékenység (ötlet - tervezés - végrehajtás - értékelés) jelenlevő, egymást kiegészítő elem.

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a gyerekek környezetében csak jó minőségű játékok (komplex fejlesztő játékok), eszközök (amelyek gyermekméretűek, könnyen kezelhetőek, biztonságosak, esztétikusak) legyenek.

Budapest, 2022. június 14.

Kiss Csabáné
Intézményvezető

Felhasznált szakirodalom

- Óvodai nevelés országos alapprogramja A Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 37/2018. (VII.25.) Kormányrendelet - módosította a 363/2012.(XII. 17.) Korm. rendeletet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Mérei Ferenc - Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. Gondolat 1975.

A program megvalósítását szolgáló szakirodalom

- Forrai Katalin: Ének az óvodában. EDITINO-MUSICA Bp.1974.
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Zeneműkiadó
- Dr. Kovács György- Dr. Bakosi Éva: Játék az óvodában szerzői kiadás Debrecen 1995.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin, Dr. Balázsne Szűcs Judit, Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenció óvodai program – kudarc nélkül az iskolában Trefort Kiadó Bp.
- Bihariné Dr. Krekó Ilona, Kanczler Gyuláné dr., Labanc Györgyi: Környezetkultúra az óvodában Magyar Szakképzési Társaság, Budapest 2005.
- Labanc Györgyi: Óvodások környezeti nevelése Réce füzetek-5 Alapítvány a Magyarországi Környezeti Nevelésért Budapest 1998.
- Zilahy Józsefné: Mese-vers az óvodában jegyzet Bp. Tankönyvkiadó 1990.
- Mészáros Vincéné: Óvodai bábjátékok Tankönyvkiadó 1982 Dr.
- Gabnai Katalin: Drámajátékok Helikon 2005.
- Dr. Balázsne Szűcs Judit A gyermekközpontú vizuális nevelés SZORT Bt. 2005.
- Perlai Rezsőné: Matematikai játékok óvodáskorban Okker 1999.
- Dr.Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Bp. FER-CO KFT és a Váci Offset Kft.1994.
- Zsámboki Károlyné- Pappné Gazdag Zsuzsanna: Újabb utánzó gyakorlatok - Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok
- Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek-a pszichológus szemével (Pszichológia nevelőknek sorozat) Bp. Tankönyvkiadó
- Flaccus Kiadó 2005. N. Kollár Katalin - Szabó Éva: Pszichológia Pedagógusoknak Osiris Kiadó 2004.
- Atkinson - Hilgard: Pszichológia Osiris 2006.
- A társas érintkezés pszichológiája KAIROSZ 1997 Gerő Zsuzsa: Érzelem, Fantázia, Gondolkodás Óvodáskorban Flaccus 2003.
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés-de hogyan? NAT-TAN sorozat Bp. OKI 1996
- Gyurkovics Tibor Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény: Szakmai anyag a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.
- Bajzáth Mária: Itt vagyok ragyogok-Népmesék a világ minden tájáról - 0-4 éveseknek Kolibri Kiadó, 2017
- Bajzáth Mária: Járom az új váramat Kolibri kiadó 2018
- Bajzáth Mária: Így megyek az iskolába Kolibri Kiadó, 2016
- Leskó-Dely Tercia: Rákoskeresztúri Kincsesláda Magyar Néprajzi Társaság 2018
- Varga Katalin: Gőgös Gúnár Gedeon Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 2022

- Fésűs Éva: Ezüsthedű Szent István Társulat 2021
- Mindennapra egy mese Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó 1992
- T. Aszódi Éva: Kisgyermek nagy mesekönyve Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó 1981
- Budainé Balatoni Katalin: Így tedd rá! Táncos mozgásfejlesztés az óvodában óvó- és táncpedagógusok részére Saramis Bt 2014
- Balatoni Katalin: Ünnepek a néphagyományban - Az Óvodában És Az Általános Iskola Alsó Tagozatában könyv és hangzóanyag Örökös Stúdió Bt 2015
- Balatoni Katalin: Fordulj vígan koszorú Örökös Stúdió Bt 2019
- Lázár Katalin: Népi játékok Planétás Kiadó 1997
- Gróh Ilona: Ringató- Sárkány paripán vágtattam, Kolibri Kiadó 2018
- Drégely László: Vár a víz alatt Tóth Könyvkereskedés és Kiadó 2008
- Földvári Erika: Olvasókönyv 2 Mozaik Könyvkiadó 2021
- Devecsery László: Szia, Szia, Jó napot! Urbis könyvkiadó 2005
- Bartos Erika: Báránfelhők gyermekversek Móra Ferenc Könyvkiadó 2016

Mellékletek

1. sz. melléklet

Anamnézis

(A szülő tölti ki az óvodába lépés kezdetén)

A gyermek neve:

Az óvodába lépés időpontja:.....

Tisztelt Szülők!

Annak érdekében, hogy gyermeküket minél jobban megismerhessük, szükségünk van az óvodába lépés előtti fejlődésének ismeretére. Fontosnak tartjuk, hogy lássuk, miként fejlődik a gyermek önmagához képest, és arra törekszünk, hogy az Önök nevelését kiegészítve közösen érjünk el eredményeket. Az adatszolgáltatás nem kötelező, azonban nagymértékben segítenék munkánkat az anamnézis kitöltésével!

A gyermek korai fejlődésére vonatkozó adatok

1. A terhességgel kapcsolatosan:

- Az anya hányadik terhessége volt?
- Az anya egészségi állapota a terhesség alatt?
- Szedett-e az anya gyógyszert?
- Sima vagy veszélyeztetett volt a terhesség?
- Természetesen vagy mesterségesen fogant-e a gyermek?

2. A szülésről:

- hányadik szülés?
- Szülés körülményei? időre született koraszülött
- Szülés lefolyása? spontán császármetszés egyéb

3. Csecsemőkori fejlődés jellemzői:

- Szoptott-e? Meddig?
- Nyugodt csecsemő volt-e?
- Jó alvó volt-e?
- Említésre méltó betegsége 1 éves koráig?.....
- Érte valamilyen baleset, sérülés?

4. Kisgyermekkori fejlődésre vonatkozó adatok:

- Mikor kezdett el mászni?
- Mikor kezdett önállóan járni?
- Mikor lett szobatiszta?
- Mikor lett ágy tiszta?

- Járt-e bölcsődébe / családi napközibe?
- Mikor kezdett mondatokban beszélni?
- Volt-e van-e beszédhibája?

5. Egészségével kapcsolatos jellemzők:

- Volt-e krónikus betegsége?
- Van-e gyógyszerérzékenysége?
- Allergia?
- Van-e olyan terület, amely speciális odafigyelést igényel, óvodai nevelő munka során?
.....
- Történt-e valamilyen vizsgálat a gyermek fejlődésével kapcsolatban?
Hol?.....
Miért?
- Ki kérte?.....

6. Önkiszolgálás, önállóság:

- Öltözködés
- Tisztálkodás
- WC használata.....
- Étkezés.....

7. Gyermek alvási szokásai:

- Mennyit alszik napközben?
- Mikor fekszik le este?
- Van-e valamilyen szokása elalvás előtt?

8. A gyermekre jellemző magatartási formák, tulajdonságok:

nyugodt	élénk	túl élénk
közlékeny	csendes	
mozgása lassú	mozgása gyors	
szófogadó	engedetlen	
játéka kitartó, elmélyült		nem tud kitartóan játszani
a játékban irányító		a játékban alkalmazkodó
a játékban szívesen vállal szerepeket		a játékban passzív
inkább kívülről figyeli a játékot		szívesen vesz részt a játékhelyzetekben

9. Jutalmazás, büntetés eszközei:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. A gyermek családjának jellemzői:

Családban együtt élő személyek:

Édesanya Édesapa Nevelőanya Nevelő apa Nagymama Nagypapa

Testvéreinek száma, koruk

11. Örökbefogadott gyermek:

- Mikor került a családba?.....
- Tudja-e gyermek, hogy örökbe fogadták?

Budapest, 20.....

.....

szülő/gondviselő

2. sz. melléklet

Beszoktatás tapasztalatai

A gyermek érzelmi élete a beszoktatás ideje alatt:

A gyermek kapcsolatteremtése az óvónőkkel, dajkákkal:

A gyermek kapcsolatteremtése a társaival:

A gyermek viszonyulása az óvodai szokás- és szabályrendszerhez:

A gyermek viszonyulása az óvodai tevékenységekhez:

Dátum:

Óvodapedagógus aláírása

3. sz. melléklet Fejlődési napló

A Gyermekek neve:		Születési ideje							
A gyermek fejlettségi szintje az adott területen 1-6-ig, ahol									
1 – fejlesztést igényel 2 – kialakulóban 3 – alapszinten 4 – átlaghoz közeli 5 – korának megfelelő 6 – átlag feletti szinten									
A terület megnevezése		Korcsoport (félévi lebontás)							
		I.	II.	I.	II.		II.		II.
I. Testi és mozgásfejlettség									
1. Nagymozgások kivitelezése (járás, futás, kúszás, mászás stb.)									
2. Mozgáskoordináció (egyensúlyérzék, szem-kéz és szem-láb koordináció)									
3. Kondicionális képesség (erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság)									
4. Hajlékonyság, lazaság képessége									
5. Dominancia, kezesség (J/B)									
6. Testtudat, téri tájékozódás (testrészek ismerete, tájékozódás térben)									
II. Finommotorika									
1. Eszközhasználat									
2. Grafomotorika (nyomaték, vonaltartás, formakivitelezés, ceruzafogás)									
3. Ábrázolás (formakivitelezés)									
III. Egészségügyi szokások									
1. Tisztálkodás									
2. Öltözködés									

3. Étkezés								
IV. Szociális, érzelmi fejlődés mutatói								
1. Érzelmi élet (érzelmek kifejezése, mások érzelmeinek felismerése)								
2. Akarat (kudarctűrés, feladattudat, akadályok leküzdése, monotóniatűrés, késleltetés, szabálytudat)								
3. Szociális érzékenység (együttérzés, segítőkészség)								
4. Kapcsolatai felnőttekkel, társakkal (kapcsolatteremtés, közösséghez való viszony, konfliktusmegoldás)								
5. Tevékenységekhez való viszony (motiváltság, kitartás, önállóság, együttműködés)								
V. Szociális magatartás (vezető/irányító, egyenrangú, alárendelt, peremhelyzetű) – a megfelelő beírandó								
VI. Játékhoz való viszonya (irányító, kezdeményező, együttműködő, kitartó, alkalmazkodó, magányos, visszahúzódó, passzív) – a megfelelő beírandó								
VII. Érzelmi jellemzők (kiegyensúlyozott, vidám, lelkes, nyugtalan, változó hangulatú, félénk, szorongó, kiegyensúlyozatlan, erőszakos) – a megfelelő beírandó								

VIII. Értelmi fejlettség mutatói								
A) Észlelés								
1. Vizuális észlelés (sorrendiség-ritmus, alak-háttér differenciálás, rész-egész viszony, alakállandóság, formafelismerés, szín-forma-nagyság)								
2. Auditív észlelés (környezet hangjainak felismerése, dallam, ritmus felismerése)								
B) Gondolkodás, tájékozottság								
1. Következtetés								
2. Problémamegoldás								
3. Általános tájékozottság								
4. Számolási képességek								
C) Figyelem								
1. Spontán								
2. Irányított								
D) Emlékezet								
1. Vizuális								
2. Auditív								
3. Verbális								
4. Rövidtávú								
5. Hosszútávú								
IX. Beszédfejlettség								
1. Artikuláció (beszédhangok képzése, tiszta kiejtés, érthető beszéd)								
2. Beszédtempó egyenletes, lassú, gyors – a megfelelő beírandó								
3. Beszédeszélelés (hangok azonosítása, hangok helyes sorrendisége, szavak felismerése)								

4. Beszédértés (szavak, mondatok, történetek jelentésének megértése, lényegkiemelés)								
5. Szókincs								
X. Magatartás (nyugodt, kiegyensúlyozott, változó, problémás) – a megfelelő beírandó								
Szülői aláírás								

Események, intézkedések

Idő

Forrás:

- Előző intézményi fejlődésmérő lapok
- Barkóczi Mariann - Dr. Böjtös Zoltánné - Hamvasné Bögre Julianna - Gerencsér Zita - Gáspár Jánosné: Óvodáskorú gyermekek fejlődésének nyomon követése, Budapesti Pedagógiai Oktatási Központ, 2. átdolgozott kiadás, 2019.

4. sz. melléklet

AZ EGYÉNI FELMÉRŐ LAPOK FELADATAI

ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZOTTSÁG

1. Név
2. Lakcím
3. Anya/apa neve
4. Óvoda neve
5. Gyümölcs
6. Négylábú állat
7. Bogár
8. Madár
9. Háziállat
- 10-13. Évszakok (tavasz, nyár, ősz, tél)
- 14-23. Ceruza színe (piros, világoskék, sötétkék, citromsárga, zöld, barna, fekete, narancssárga, lila, rózsaszín)

MATEMATIKAI ISMERETEK

- 24-29. Dobókocka számképe: 1-6-ig,
- 30-33. Korongokkal – számosság, számfogalom
34. Pótlás 6-ra (3)
35. Elvétel 2-re (4)

TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS

36. Jobb kéz	39.a. Utónév (képeken) felett
37. Bal kéz	39.b. alatt
38.a. Irányok (ceruzák) felfelé	39.c. mellett
38.b. lefelé	39.d. között
38.c. több	39.e. jobb oldalt
38.d. jobbra	39.f. bal oldalt
38.e. balra	
38.f. kevesebb	

SORREND, SORRITMUS

- 40.a-d. Sorrend

TÉRBELI HELYZET

- 41.a-b Különbözőség – azonosság (hold, virág)

ALAKÁLLANDÓSÁG

42.a-e Forma

TESTSÉMA

43-51. Testrészek: nyak, váll, mellkas, könyök, csukló, comb, térd, boka, sarok,
52-56. Kézujjak megnevezve – hüvelyk, mutató... stb.

SZEM – KÉZ KOORDINÁCIÓ

57. Vonalvezetés

GESTALT – LÁTÁS (RÉSZ – EGÉSZ VISZONY)

58. Kiegészítés (virág, ház)

ALAK – HÁTTÉR LÁTÁS

59. Alak – háttér (körte)

TÁJÉKOZÓDÁS A SÍKBAN

60. Képmásolás (pontháló, négyzetrács)

SORRITMUS

61. Sordísz – egy sor (kör, négyzet, háromszög)

RAJZKÉSZSÉG

62. Emberalak rajz A/5

KEZESSÉG - DOMINANCIA

63. Kezesség jelölése

64. Ceruzafogás

RITMUSKÉSZSÉG

65. Rítmusmotívum visszatapsolása

ZENEI HALLÁSKÉSZSÉG

66. Dallammotívum visszaéneklése

UTASÍTÁSOK, ESZKÖZÖK

ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZOTTSÁG (teszt)

1. Mondd meg a neved!
2. Mondd meg a lakcímed!
3. Hogy hívják anyukádat/apukádat?
4. Mi a neve ennek az óvodának?
5. Mondj három gyümölcsöt!
6. Mondj négylábú állatot (hármat)!

- 7. bogarat!
- 8. madarat (kettőt)!
- 9. háziállatot (kettőt)!
- 10-13. Milyen évszak van ezen a képen? (teszt, képek)
- 14-23. Vegyél ki a ceruzák közül pirosat, kéket...! (teszt, ceruzák)

MATEMATIKAI ISMERETEK (dobókocka, korongok)

- 24-29. Hány pötty van ezen a kockán (hatig)?
- 30. Adott 3 korong. Tegyd hozzá annyit, hogy 6 legyen!
- 31. Fordítsd úgy a korongokat, hogy ugyanannyi legyen a piros, mint a kék!
- 32. Alkoss párokat a korongokból!
- 33. Fordítsd úgy a korongokat, hogy több legyen a piros!
- 34. Fordítsd úgy a korongokat, hogy kevesebb legyen a piros!
- 35. Vegyél el belőle annyit, hogy 2 legyen! (4 korong)

TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS (teszt)

- 36. Melyik a jobb kezed?
- 37. Melyik a bal kezed?
- 38.a. Melyik ceruzáknak áll lefelé a hegyük? (kép)
- 38.b. Melyik ceruzáknak áll lefelé a hegyük?
- 38.c. Melyik ceruzából van több?
- 38.d. Melyik ceruzáknak áll jobbra a hegyük?
- 38.e. Melyik ceruzáknak áll balra a hegyük?
- 38.f. Melyik ceruzából van kevesebb?
- 39.a. Mi van afelett? (kép)
- 39.b. Mi van aalatt?
- 39.c. Mi van aközött?
- 39.d. Mi van ajobbra?
- 39.d. Mi van abalra?

SORREND,SORRITMUS (kép)

- 40.a,b,c,d. Mi következik a képen? (Sorold végig az ábrákat!)

TÉRBELI HELYZET (kép)

- 41. a. Melyik nem olyan, mint a többi?
- b. Melyik ugyanolyan, mint ez?
- (Ugyanolyan, mint az első virág)

ALAKÁLLANDÓSÁG (kép)

- 42.a. Mutasd meg a köröket!
- 42.b. Melyik a legnagyobb négyzet?
- 42.c. Mutasd meg a legnagyobb négyzetet!
- 42.d. Mutasd meg a legkisebb négyzetet!
- 42.e. Mutasd meg a háromszögeket!

TESTSÉMA

43-51. Mutasd meg a nyakadat, ...

52-56. Az ujjakat egyenként is megnevezve- hüvelyk, ... stb.

SZEM – KÉZ KOORDINÁCIÓ (egyéni mérőlap, ceruza)

57. Vezesd végig az ujjadat az egyenes vonalak között! Vezesd végig a ceruzádat is!

Vezesd végig az ujjadat a hullámvonalak között! Vezesd végig a ceruzádat is!

Vezesd végig az ujjadat a csigavonalon! Vezesd végig a ceruzádat is!

Vezesd végig az ujjadat a kötélén! Vezesd végig a ceruzádat is!

GESTALT LÁTÁS (egyéni mérőlap, ceruza)

58. Egészítsd ki a virágot! Egészítsd ki a házat!

(Rajzold meg, hogy minden része meglegyen!)

ALAK – HÁTTÉR LÁTÁS (egyéni mérőlap, ceruza)

59. Színezd ki a körtéket!

TÁJÉKOZÓDÁS A SÍKBAN (egyéni mérőlap, ceruza)

60. a. Vezesd végig a kezedet az ábrán! Vezesd végig a ceruzádat is!

Rajzold le a másik rácsra!

b. Vezesd végig a kezedet az ábrán! Vezesd végig a ceruzádat is!

Rajzold le a másik pöttyökre!

SORRITMUS (egyéni A/5-ös lap, - előre vonalazott+megrajzolt: kör, négyzet, háromszög)

61. Készíts sormintát a vonalra!

Sorold Fel, mi van iderajzolva! Folytasd!

RAJZKÉSZSÉG (egyéni A/5-ös lap, amire a sordísz készül; ceruza)

62. Rajzold le magadat! (vagy bárkit: barát, testvér, szülő, nagyszülő...)

1 alak elegendő

KEZESSÉG – DOMINANCIA (teszt)

63. Kezesség jelölése ceruzahasználat alapján.

64. Ceruzafogás

RITMUSKÉSZSÉG (teszt)

65. Tapsold vissza a ritmust! – egy motívum szöveggel (Pl.: Szabó Józsi, vagy

Szépen süt a nap...)

ZENEI HALLÁSKÉSZSÉG (teszt)

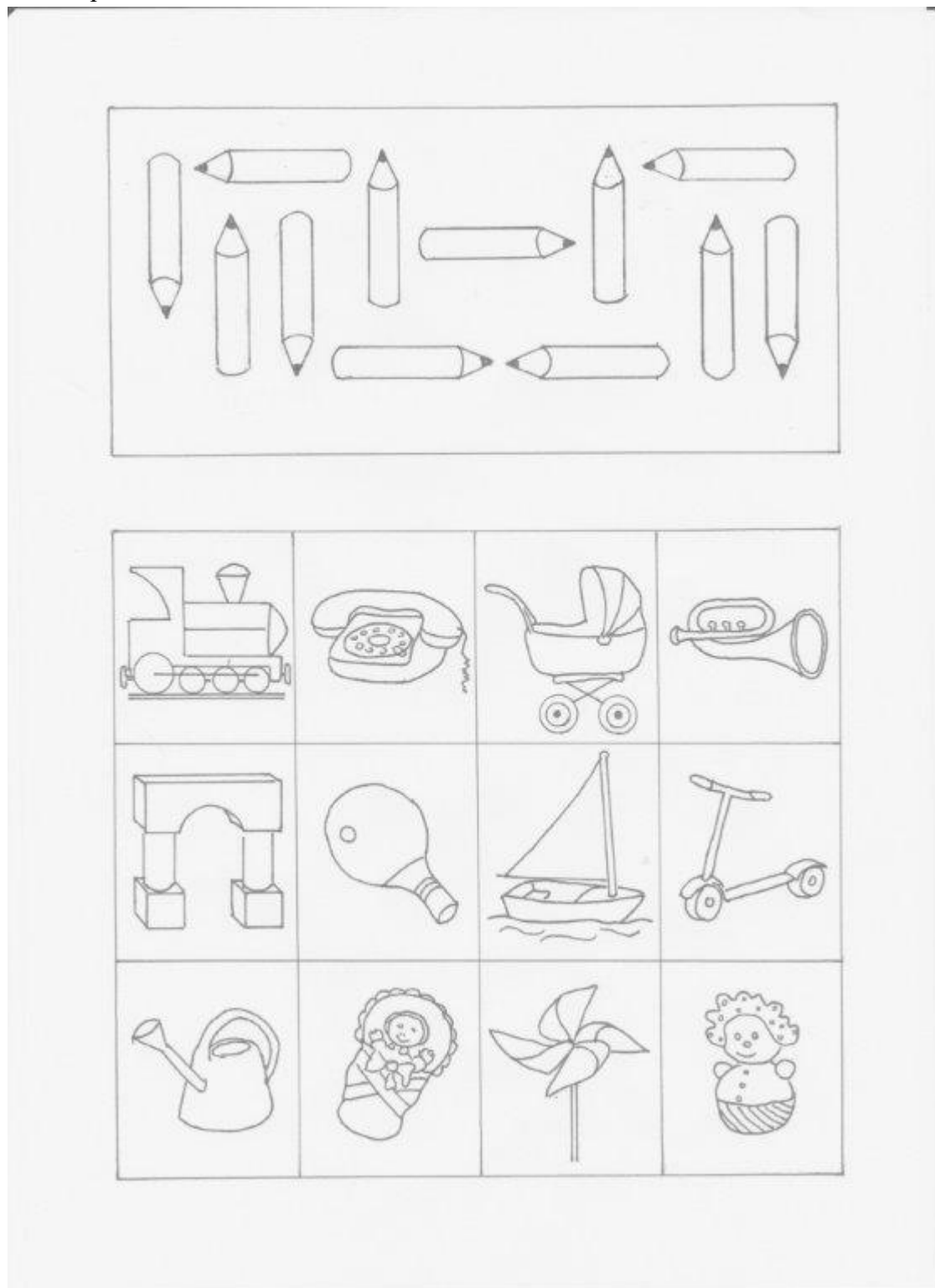
66. Énekeld vissza a dallamot! – egy motívum l-sz-m-d hangkészlet (Pl.: Szabó Józsi, vagy

Szépen süt a nap...)

AZ EGYÉNI FELMÉRŐ LAPOK FELADATAIHOZ KAPCSOLÓDÓ KÉPEK

Felső kép 38. a-e feladatokhoz.

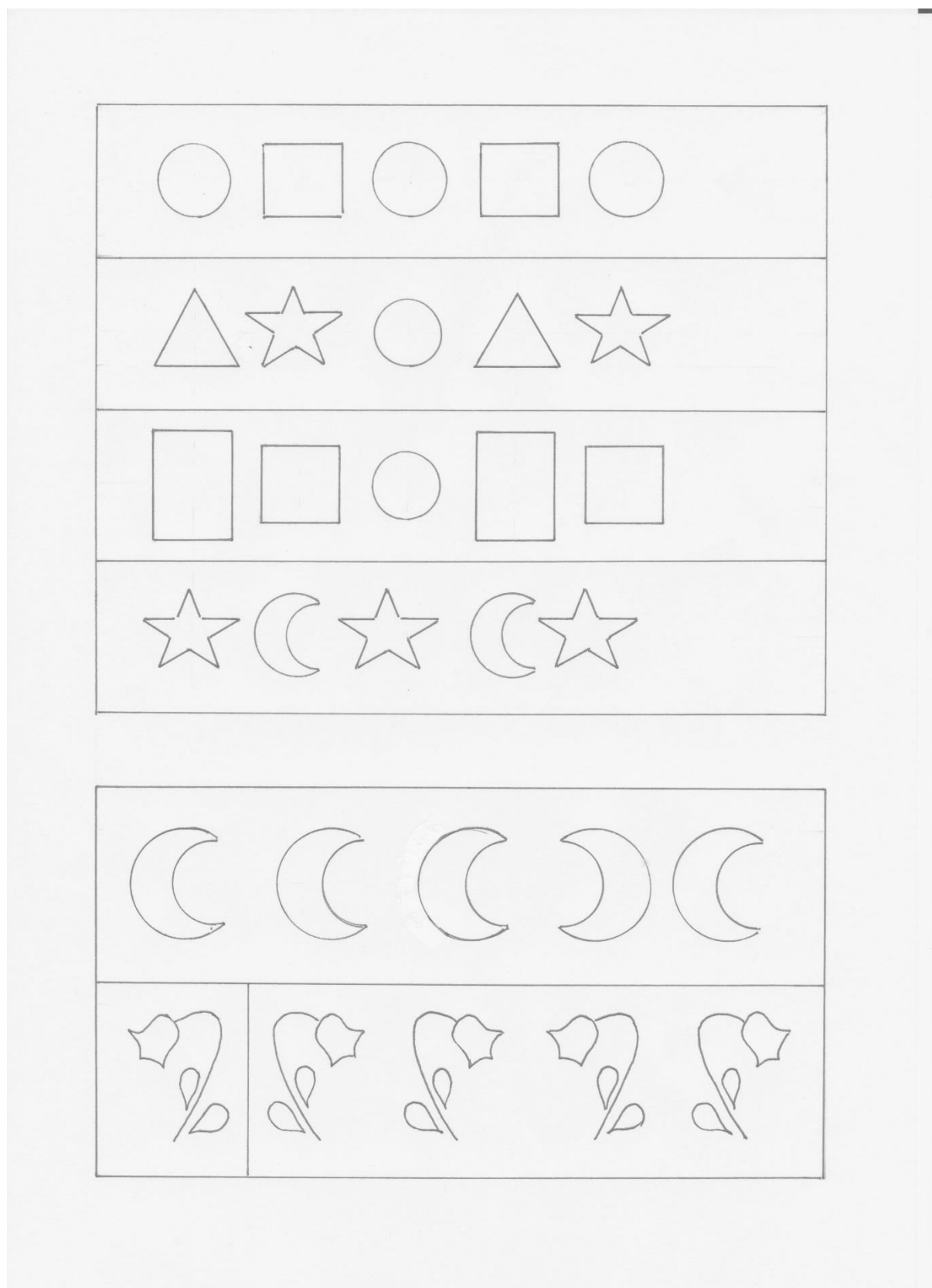
Alsó kép 39. a-f. feladatokhoz.

Felső kép: 40. feladathoz.

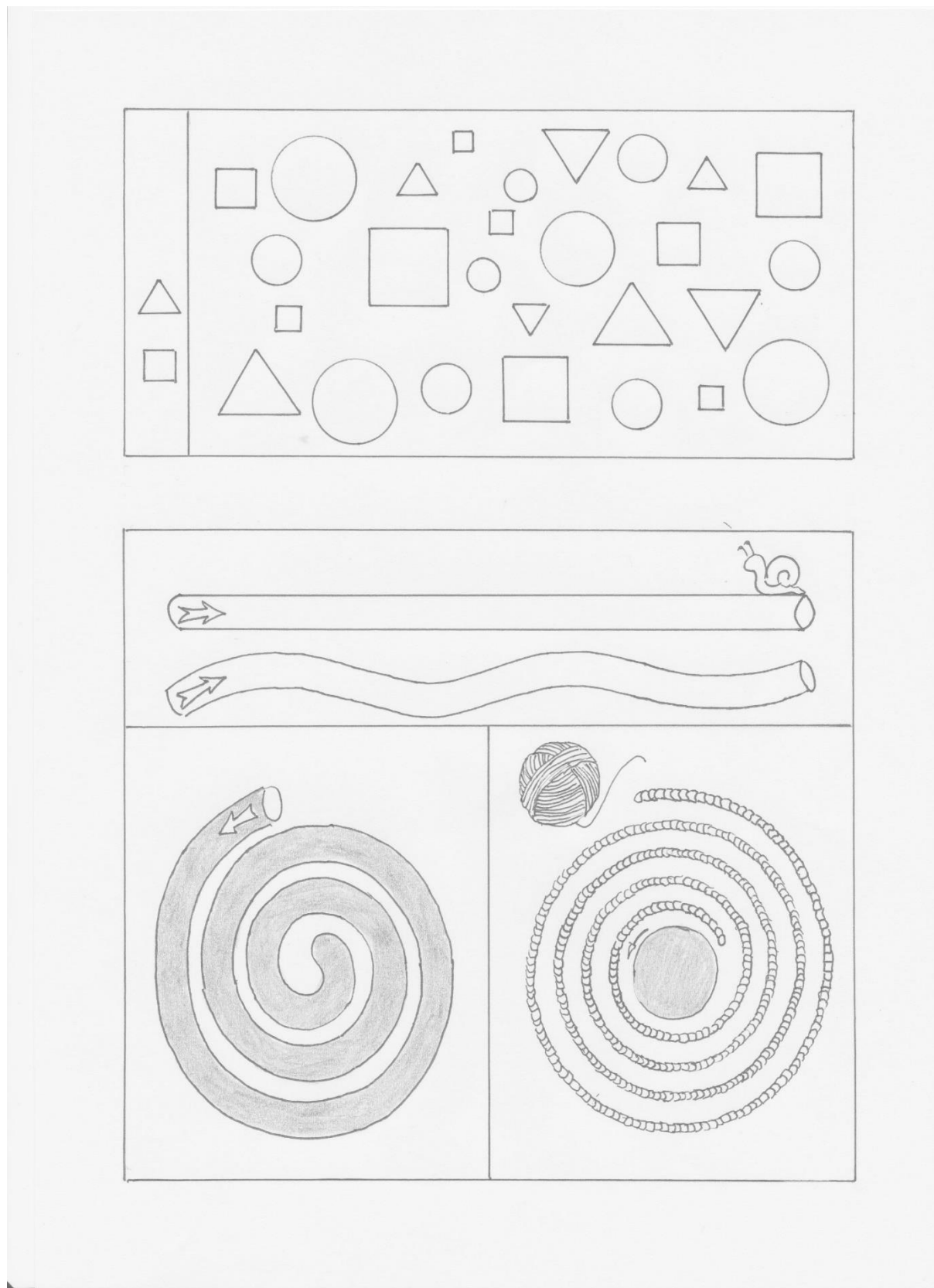
Alsó kép:- felső része 41.a. feladathoz

- alsó része 41.b. feladathoz.

Felső kép: 42. a-e. feladatokhoz.

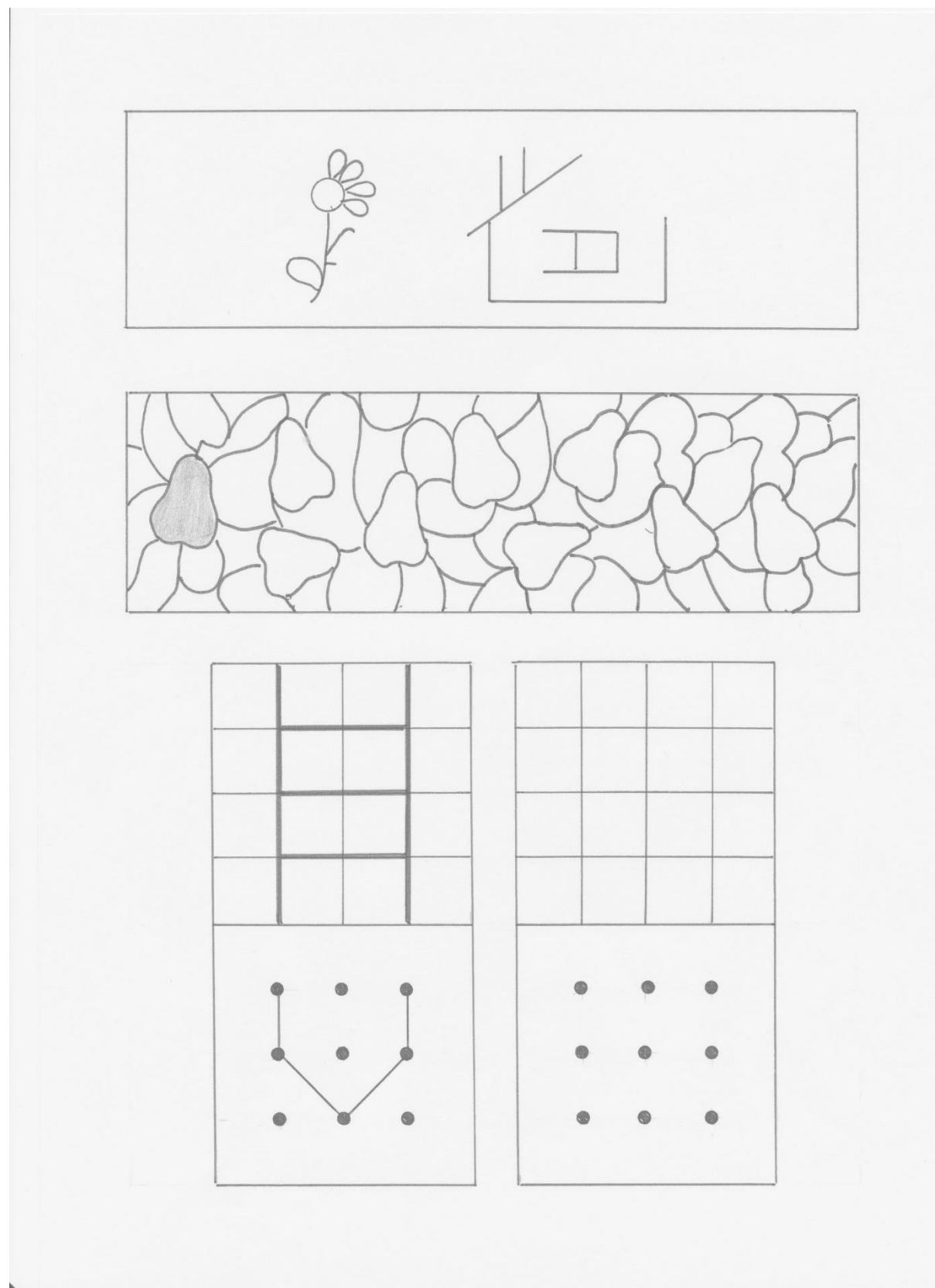
Alsó kép: 57. feladathoz.

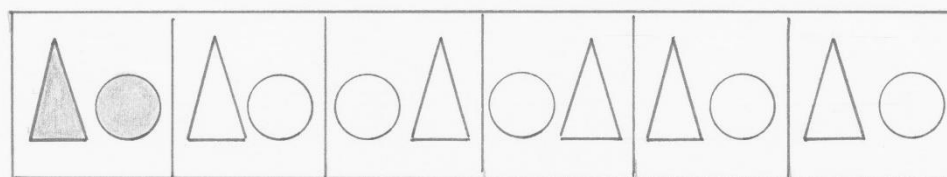
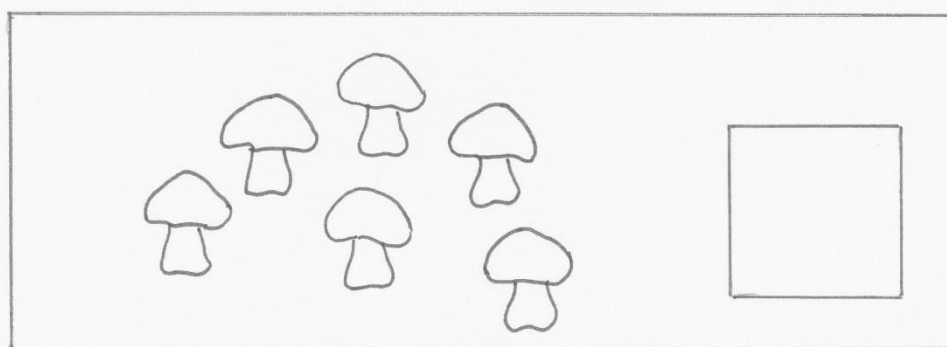
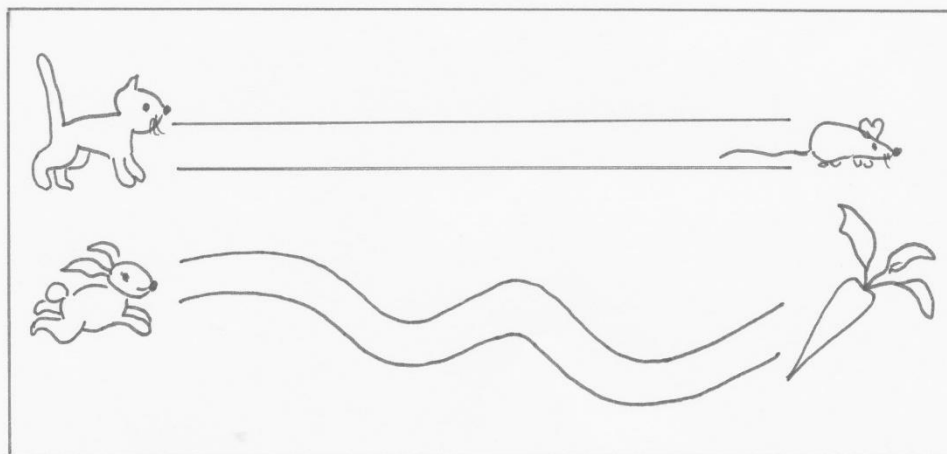

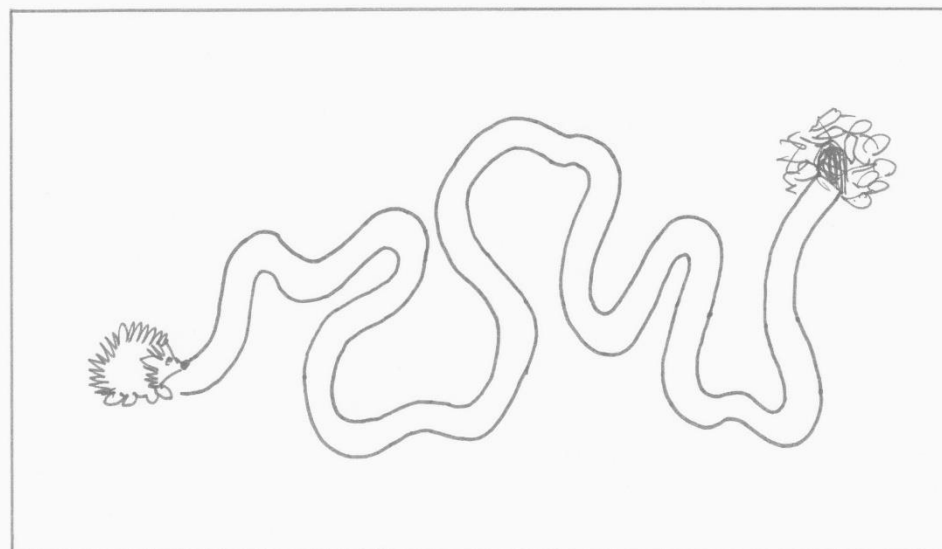
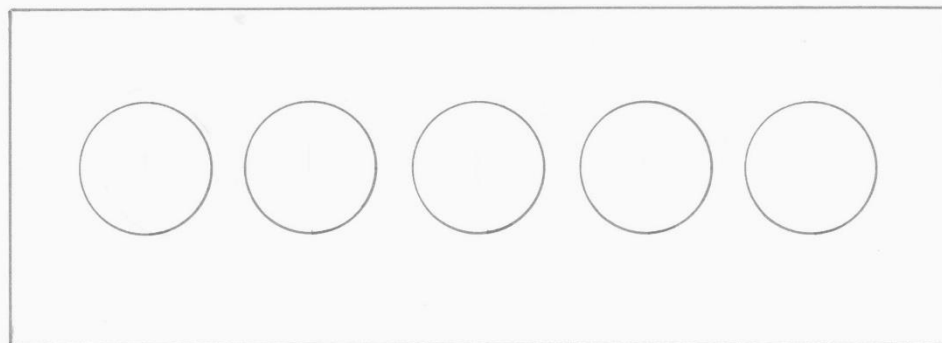
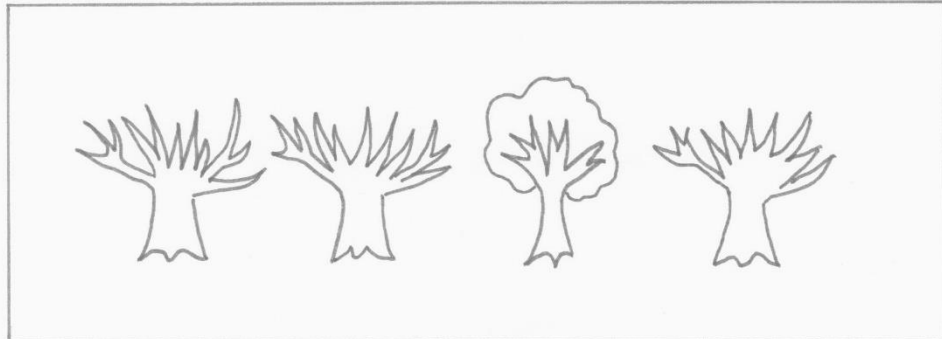
Felső kép: 58. feladathoz.

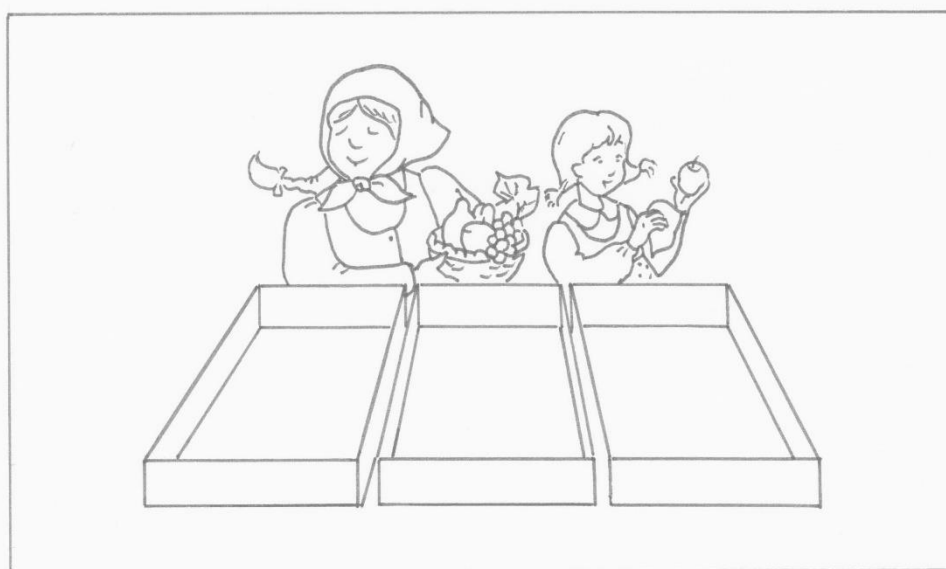
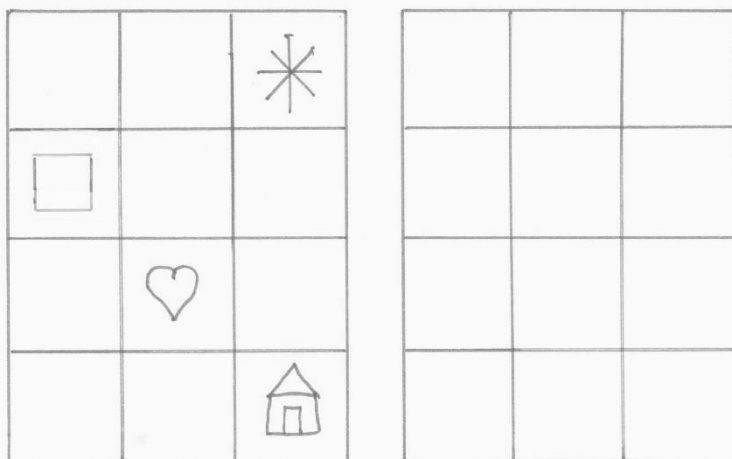
Középső kép: 59. feladathoz.

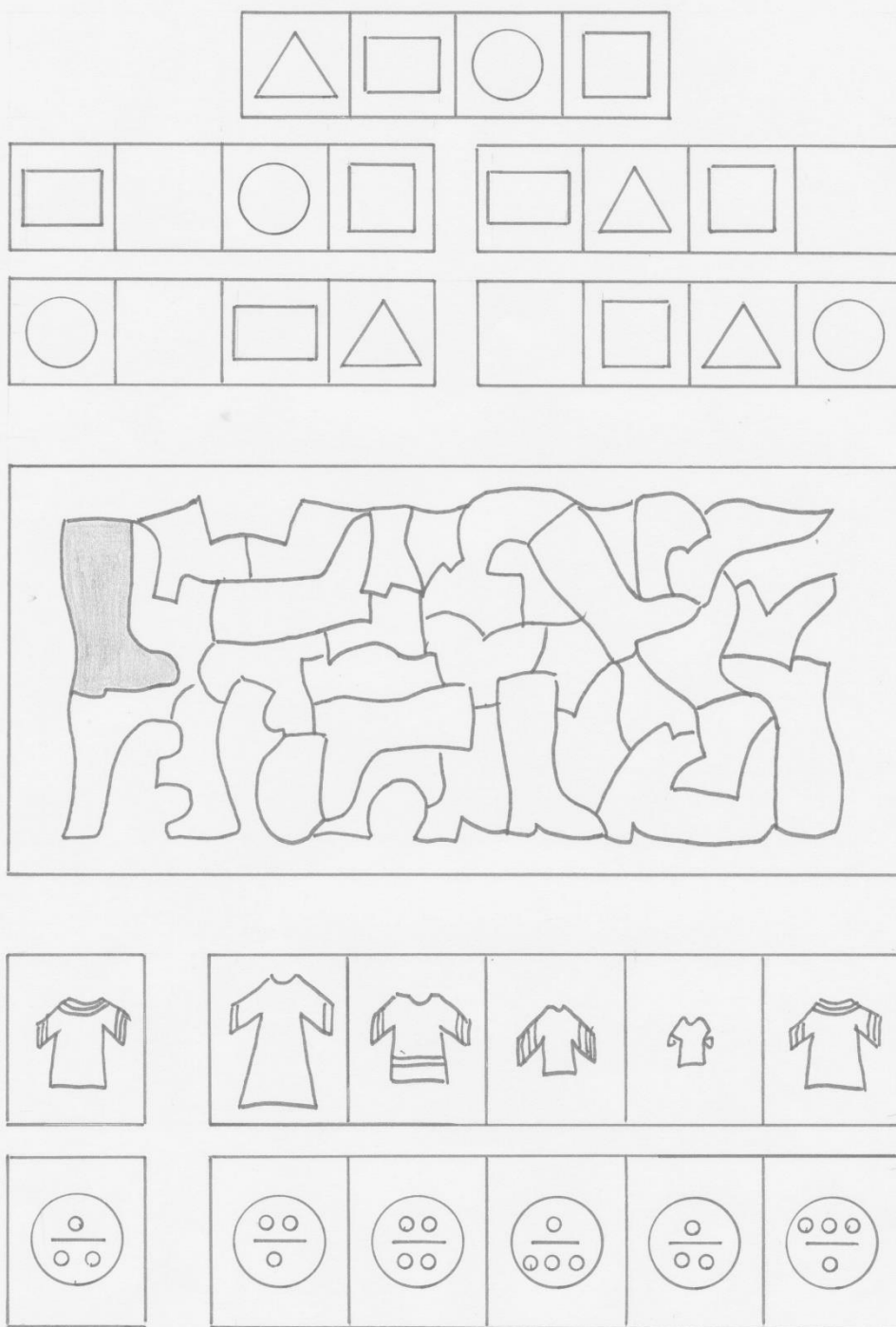
Alsó kép: 60 a-b. feladatokhoz.

														Gyermek neve	ADATOK
														1. név	
														2. lakcím	
														3.anya/apaneve	
														4. óvoda neve	
														5. gyümölcsök	
														6.négy lábú állatok	ÁLLATOK
														7. bogár	
														8. madár	
														9. háziállat	
														10. tavasz	ÉVSZAKOK
														11.nyár	
														12. ősz	
														13. tél	
														14. piros	SZINEK
														15. barna	
														16.narancssárga	
														17. lila	
														18. sötétkék	
														19. világoskék	
														20. fekete	
														21. rózsaszín	
														22.citromsárga	
														23. zöld	

[illegible]

TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS																Gyermek neve	
																36. jobb	
																37. bal	
																38/a. fel	
																38/b. le	
																38/c. több	
																38/d. jobb	
																38/e. bal	
																38/f. kevesebb	
																39/a. felett	
																39/b. alatt	
																39/c. mellett	
																39/d. között	
																39/e. jobbra	
																39/f. balra	
SORREND																40/a négyzet	
																40/b kör	
																40/c kör	
																40/d hold	

Gyermek neve														
													41/a. különbség	TÉRBELI HELYZET
													41/b. azonosság	
													42/a. kör	FORMÁK, SZÍNEK
													42/b.négyzet	
													42/c. legnagyobb négyzet	
													42/d. legkisebb négyzet	
													42/e.háromszög	
													43. nyak	TESTRÉSZEK
													44. váll	
													45. mellkas	
													46. könyök	
													47. csukló	
													48. comb	
													49. térd	
													50. boka	
													51. sarok	
													52. hüvelykujj	UJAK
													53. mutatóujj	
													54. középső ujj	
													55. gyűrűs ujj	
													56. kisujj	

[illegible]

6.számú melléklet

Diabéteszes gyerekek ellátása óvodában, iskolában - Eljárásrend

Milyen problémák fordulhatnak elő:

- **A gyermek rosszul érzi magát** – mérjük meg a vércukrát, hogy lássuk, a rosszulléta cukorszintváltozásával van-e összefüggésben. Ha igen, azaz a vércukor túl alacsony (4 mmol/l alatti) vagy túl magas (14 mmol/l feletti) szintje vezetett a rosszulléhoz, az alábbiak szerint kell eljárni.
- **Leesik a vércukor – hipoglikémia**
 - o Tünetek: sápadtság, remegés, izzadás, éhségérzet, gyengeség, fáradtság, koncentrációképesség csökkenés, hangulatváltozás, fejfájás, zavartviselkedés
 - o <3,9 mmol/l-es vércukorszint (már 4 mmol/l-nél kezdjük meg a kezelést)
 - o Mit adjunk: 0,3 gramm/testsúly kg gyorsan felszívódó szénhidrátot
 - óvodás: 1 dl tej, fél dl gyümölcsle, kisiskolás (alsós) vagy idősebb gyerek: 2 dl tej, 1 dl gyümölcsle vagy 1-2 szőlőcukortablett
 - + szükség esetén 10-15 g lassan felszívódó szénhidrát (1-2 db keksz).
 - o Ennek legegyszerűbb megoldása egy könnyen hozzáférhető helyen tárolt „sürgősségi csomag” – „hipós” csomag, mely tartalmazza a szülő által összeállított, a diabéteszes gyermek számára bevált, a hipoglikémia elhárítására szolgáló termékeket.
 - o A hipoglikémia ellátását követően a vércukorszintet 15 perc múlva ellenőrizni kell (vissza kell mérni vagy szenzorral ellenőrizni), és elégtelen vércukor emelkedés esetén a szénhidrát bevitelt ismételni kell.
 - o Ha súlyos, eszméletvesztéssel járó hipoglikémia lép fel, be kell adni a Glucagon injekciót, izomba: 25 kg alatt fél adagot, azaz 0,5 mg-ot, 25 kg felett teljes adagot, azaz 1 mg-ot. Amint a gyermek magához tér, először gyorsan, majd lassan felszívódó szénhidrátot kell adni neki.
 - o Súlyos hipoglikémia esetén nasalis glucagon (Baqsimi) is használható: https://www.ema.europa.eu/en/documents/product-information/baqsimi-epar-product-information_hu.pdf
 - o A gyermeket egyedül hagyni nem szabad!
 - o A mentőszolgálatot minden eszméletvesztéssel járó hipoglikémia esetén értesíteni kell.
 - o Eszméletlen beteget megintatni vagy megejtetni tilos!
- **Magas vércukrot mérnek /jelez a szenzor**
 - o Tünetek: sok folyadékivás, gyakori vizelés, fáradtság, bágyadtság
 - o A szenzorral mért értéket vércukorméréssel kell megerősíteni. Gondoskodjunk a bő folyadékbevitelről, és konzultáljunk a gyermek szüleivel, esetleges plusz inzulin (korrekció) adásáról.

o Insulinpumpás gyereknél a korrekcióra nem reagáló magas vércukor kanülhibára utal. Ilyenkor gyors kanülcserére van szükség. Ha ez nem kivitelezhető, pennel kell 1-2 egység inzulint beadni, szülővel egyeztetve.

- **A gyerek hány** – a hányás diabéteszben veszélyes, a szülőket azonnal értesíteni kell. A második hányás után a gyereket kórházba kell vinni. Ha a szülők nem elérhetők, a gyereket mentővel kell kórházba vitetni.
- **A gyerek belázasodik** – a szülőket kell értesíteni, akik érte jönnek a gyerekért. A lázat azonban addig is csillapítani kell.
- Testnevelési óra előtt:
 - o ha a vércukor 6-12 mmol/l között, az aktivitás megkezdhető
 - o ha a vércukor <5 mmol/l, 10-20 g szénhidrátot kell fogyasztani, s a mozgást addig halasztani, amíg a vércukor emelkedni kezd, ill. 5 mmol/l feletti nem lesz
 - o ha a vércukor >14 mmol/l, az aktivitás megkezdését el kell halasztani

A cukorbeteg gyermekek gondozását végző szakemberek és a családokat összefogó alapítványok könyvekkel, kiadványokkal segítik a pedagógusok munkáját

Ajánlott irodalom:

Békefi Dezső: Gyermekkori diabétesz – Tanácsok szülőknek és gyermekeknek

MENT-A-KALAUZ 2.0 – DIAB tippek családoktól családoknak

Soltész Gyula: Diabéteszes lett a gyermekem

Szurikáta Diab Tanoda

Barkai L, Madácsy L (szerk): A gyermekdiabetológia kézikönyve. SpringMed, Budapest, 2019.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma egészségügyi szakmai irányelve a gyermekkori diabetes ellátásáról. Magyar Közlöny 2021. április 30. 596 o.

<http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/6/PDF/2021/7.pdf>

Eszköz és felszerelésjegyzék

Az alábbi eszközök állnak rendelkezésünkre.

Az amortizálódó eszközök többnyire az intézmény költségvetéséből pótolhatóak, de a tisztálkodószerek és a vizuális tevékenységekhez használt anyagok, eszközök folyamatos pótlásához a szülők segítségét is megköszönjük.

Az eszköz bővítést az óvoda alapítványai is segítik.

Az egészséges életmód alakítása

Mosdóhasználat: törölközőtartó állvány fogmosótartóval, fogmosótartó polc, tükör, az intimtáást segítő térelválasztók, függönyök, törölközők, körömkéfe, tisztálkodó szerek (szappan, WC papír, fogkefe, fogmosópohár, fogkrém, fésű stb.)

Étkezés: tányérok, poharak, megfelelő méretű evőeszközök, kancsók, asztalterítők, tálalóedények, tálcák, üveg és műanyag tálak, kenyeres kosarak, gyümölcsös kosarak, süteményestálak, reszelők, vágódeszkák, kések, hűtőszekrények, mikrohullámú sütők, szalvéták stb.

Pihenés: ágyneműk, gyermekágyak, fektető tárolók

Öltözködés: öltözőszekrények, cipőtartók, padok, öltözőzsákok.

Játék

A dobogókon kapott helyet minden csoportszobában a babaszoba, konyha - bútorok, tálalóedények, babák, babaruhák, plüssállatok, babakocsik, kiegészítő ruhadarabok, boltos játék. Építőjátékok, autók, barkácsoló eszközök, kirakók, kiegészítő-játékok. Egyéni fejlesztést, tehetséggondozást és felzárkóztatást is segítő: logikai, értelem- és egyéb fejlesztő játékok.

Mozgás

Udvari játékok: komplex mozgásfejlesztő eszközök, csúszdák, libikóka, rugós játékok, fészekhinta, babaházak, célbadobók, focipálya, kosárpalánk, focikapuk, labdák (kosár-, foci egyéb), kerékpárok, triciklik, kismotorok.

Mozgásfejlesztéshez használt eszközök: ugrókötelek, szalagok, labdák, kötelek, karikák, ugráló labdák, bóják, zsámolyok, tornaszőnyegek, egyensúlyozó eszközök, babzsák, body-roll hengerek, tölcser stb...

Verselés, mesélés

Mesekönyvek, képek, fejdíszek, bábok, bábparaván, diavetítő, diafilmek, mesesarkok, mesepárnák, CD- és MP3 lejátszók, lemezek stb.

Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

Hangszerek: ritmusbotok, cintányérok, xilofonok, különféle dobok, furulyák, csengők, triangulum, esőcsináló, kasztanyetta, hangsor, csörgők stb. Kiegészítők: szoknyák, kalapok, kendők, egyéb kiegészítő kellékek. CD-, MP3 lejátszók, lemezek stb.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Gyurma, agyag, különféle papírok (kartonpapír, hajtogatós papír, színes papírok, krepp-papír, újságpapír), ollók, festékek, (tempera, gomb,) különböző vastagságú zsírkréták, ceruzák, különféle méretű ecsetek, ragasztók, textilek, fonalak, cérnák, tűk, rafia, tálcák, vödrök, tálak, szivacsok,

A tartós használatú eszközök a raktárból szabadon kivihetők a csoportokba, pl. gipszöntők, lyukasztók, hurkapálcák stb.

Külső világ tevékeny megismerése

Nagyítók, csíráztató edények, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, magvak, gyógynövények, növények, madáretetők, madáritatók, komposztáló edények, mágnes táblák, mérőszalagok, minimált készletek, logikai készletek, mérlegek, mérőpohár, számítógép, laptop, projektor.

Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek méretéhez szükséges eszközök pl.: takarító eszközök; kerti szerszámok (gyermek és felnőtt méretű), locsolókannák, talicskák, vödrök.

A sajátos nevelési igényűgyermekek fogadásához (5.2.pont szerint)

Képességfejlesztő eszközeink széles választékkal állnak rendelkezésre az egyéni differenciált fejlesztéshez.

Hiányzó helyiségek a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI, - a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről – alapján:**1. Székhelyen**

- Gyermeköltözők (folyosón vannak az öltözőszekrények)
- Nevelőtestületi szoba (együtt a felnőtt öltözővel, könyvtárral, szülői fogadóval)
- Tornaszoba
- Elkülönítő, orvosi szoba
- Ételmaradék – tároló
- Felnőtt zuhanyzó

2. VI. utcai épületben

- Gyermeköltözők (folyosón vannak az öltözőszekrények)
- Nevelőtestületi szoba (együtt a szertárral, könyvtárral, szülői fogadóval)
- Tornaszoba
- Elkülönítő, orvosi szoba
- Óvodavezető-helyettesi szoba
- Ételmaradék - tároló
- Egyéb raktár
- Felnőtt zuhanyzó

Intézményünk kezdeményezésére fenntartónk 2015 tavaszán elkészíttette óvodánk székhelyi épületének tornaszobával történő bővítési tervét, amely a hiányzó kiegészítő helyiségeinket is tartalmazza. A megvalósítás anyagi lehetőségek híján még várat magára.

Az intézmény épületeinek, kertjeinek folyamatos, terv- és szakszerű fejlesztését elengedhetetlennek tartjuk. Eszköztárunk bővítése, megújítása folyamatos feladatunk a lehetőségek maximális kihasználásával.

Érvényességi rendelkezések

Érvényessége:

A program az intézményvezető jóváhagyásával 2022. június 14-től válik érvényessé.

A módosítás szabályait figyelembe véve, határozatlan ideig érvényes.

Felülvizsgálatára 2027. augusztus 31.-ig kerül sor.

Módosítási feltételek:

Módosítása az alábbi indokok alapján lehetséges:

- hálózatbővítés, összevonás, leépítés
- szervezeti átalakítás
- nevelőtestület kezdeményezése
- a szülők többségének módosító javaslata
- jogi szabályzók változása

A módosítás előterjesztésének feltétele:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetője felé
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten
- koherencia vizsgálat a jogi szabályzókkal, belső szabályzókkal

Nyilvánosságra hozatal:

A teljes programhoz a hozzáférhetőséget folyamatosan biztosítjuk, az óvoda honlapján: www.ovoda@robogoovoda.hu bármikor elérhető és az intézményvezetőtől is elkérhető, az irodákban olvasható. Az új szülők az első szülői értekezleten kapnak tájékoztatást, ill. egy-egy részéről részletesebben a későbbi értekezletek alkalmával értesülhetnek. További tájékoztatást fogadó órán kérhetnek a szülők.

Legitimációs záradék

A Rákosmenti Robogó Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását a nevelőtestület **2022. június 14-i értekezletén, 76/2022/2. határozat** számon egyhangúlag elfogadta.

Budapest, 2022. június 14.

Nevelőtestület nevében

.....
Szakmai munkaközösség vezető

Véleményét nyilvánította a Szülői Szervezet:

Budapest, 2022. június 14.

Szülői Szervezet nevében

.....
Szülői Szervezet elnöke

Jóváhagyta: az intézményvezető

Budapest, 2022. június 14.

.....
Intézményvezető

Jegyzőkönyv a nevelőtestület értekezletéről

Készítés helye: Rákosmenti Robogó Óvoda – Robogó u.3.

Ideje: 2022. június 14.

Jelenlévők: óvodapedagógusok - jelenléti ív alapján

Igazoltan távol lévő: -

Tárgy:

Az óvoda módosított Pedagógiai Programjának elfogadása.

Ismertetés:

Kiss Csabáné óvodavezető e-mailben előzetesen biztosította a programmegismerését, a vélemények, kiegészítések, javítások elvégzését.

Kiss Csabáné óvodavezető ismerteti a nevelőtestülettel már korábban egyeztetett, a vélemények figyelembevételével módosított Pedagógiai Programot.

Vélemények:

A nevelőtestület egyetért a programban megfogalmazottakkal, nem talál javítanivalót.

Döntés:

Szavazás módja: nyílt

Érvényes szavazás: minden óvodapedagógus egyöntetű elfogadása

A módosított Pedagógiai Programunkat – egyeztetés után, kialakított formájában – a nevelőtestület minden jelenlévő tagja elfogadta, egyetértett a nevelési gyakorlattal, az óvodai nevelés céljával, az óvoda Pedagógiai Programjában foglaltakkal.

A Rákosmenti Robogó Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását a nevelőtestület 2022. június 14-i értekezleten, 76/2022/2. határozatszámom egyhangúlag elfogadta.

K.m.f.

.....
Jegyzőkönyvvezető

.....
Intézményvezető

Jegyzőkönyv a Szülői Szervezet értekezletéről

Készítés helye: online véleményezés

Ideje: 2022. június 14.

Jelenlévők: Szülői Szervezeti tagok és a Szülői Szervezet elnöke

Kiss Csabáné intézményvezető

Szabóné Kökény Judit jegyzőkönyvvezető

Tárgy:

Az óvoda módosított Pedagógiai Programjának ismertetése, véleményezése.

Ismertetés:

Kiss Csabáné intézményvezető a Szülői Szervezet elnökének e-mailben előzetesen elküldve biztosította a Program megismerését, kérve az elnököt a vélemények összegyűjtésére.

Vélemények, nyilatkozat:

A Szülői Szervezet tagjai egyetértenek a Pedagógiai Programban megfogalmazott nevelési-oktatási célokkal, támogatják a diabéteszes gyermekekkel kapcsolatos eljárásrend kialakítását. A változtatások nem gátolják, inkább elősegítik gyermekük teljeskörű személyiségfejlődését, ezért a Szülői Szervezet elfogadta azt.

K.m.f.

.....
Jegyzőkönyvvezető

.....
Intézményvezető

.....
Szülői Szervezet elnöke

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jelenléti ív**Név****Aláírás**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....